

Moravskoslezský
kraj

DLOUHODOBÝ ZÁMĚR

VZDĚLÁVÁNÍ A ROZVOJE
VZDĚLÁVACÍ SOUSTAVY

MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE

2006

MOTTO

„Moravskoslezský kraj má všechny předpoklady pro to, aby byl živý, soběstačný a ctížádostivý, s dynamickou ekonomikou, zdravým životním prostředím a svou svébytnou kulturou. Kraj, v němž bude každý mít příležitost rozvinout svůj potenciál a své možnosti.

Jádrem této vize je všestranný ekonomický rozvoj, který musí být zohledněn ve všech našich rozhodnutích týkajících se kraje a kvality života v něm – nyní i v budoucnu. Oblastmi, kterými se chceme prioritně zabývat, jsou podpora rozšíření a zkvalitnění vzdělávání, zlepšení dopravního spojení a kvality silnic, vytváření vhodných ploch pro tvorbu pracovních míst a přeměna ekonomiky kraje směrem k novým konkurenceschopným oborům.“

CESTA VPŘED, Moravskoslezský kraj, 2005

OBSAH

1.	ÚVOD	6
2.	CHARAKTERISTIKA VÝCHOZÍHO STAVU VZDĚLÁVÁNÍ V MORAVSKOSLEZSKÉM KRAJI	9
2.1	Kvalita vzdělávání v Moravskoslezském kraji	10
2.2	Náklady a efektivita vzdělávání	12
3.	ANALÝZA DOSAŽENÝCH ZMĚN DLE CÍLŮ DZ MSK 2003	14
3.1	Plnění cílů a efektivita realizovaných opatření	15
3.2	Plnění plánu financování priorit DZ	20
4.	STRATEGIE ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ V MSK	22
Cíl 1	Intenzivní podpora kurikulární reformy	23
Cíl 2	Podpora využívání ICT a zlepšování komunikace v cizích jazycích.....	26
Cíl 3	Vytváření krajského systému zajišťování kvality vzdělávání.....	29
Cíl 4	Vytváření podmínek pro vyrovnávání nerovností v přístupu ke vzdělávání.....	32
Cíl 5	Vytváření krajského systému poradenství pro děti a mládež.....	35
Cíl 6	Systematická podpora počátečního i dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků	39
Cíl 7	Rozvoj dalšího vzdělávání ve školách dle poptávky v kraji.....	42
5.	STRATEGIE ROZVOJE VZDĚLÁVACÍ SOUSTAVY MSK	45
5.1	Průchod dětí, žáků a studentů vzdělávací soustavou	46
5.1.1	Předškolní vzdělávání	46
5.1.2	Základní vzdělávání	47
5.1.3	Střední vzdělávání	48
5.1.4	Vyšší odborné vzdělávání.....	53
5.2	Efektivita sítě škol a školských zařízení v kraji	55
5.2.1	Úprava sítě škol pro předškolní a základní vzdělávání.....	55
5.2.2	Úprava sítě škol pro střední vzdělávání.....	56
5.2.3	Úprava sítě škol pro vyšší odborné vzdělávání.....	59
5.2.4	Úprava sítě škol pro základní umělecké vzdělávání a školských zařízení pro zájmové vzdělávání.....	60
5.2.5	Úprava sítě školských zařízení poskytujících školní stravování	61
6.	FINANCOVÁNÍ REGIONÁLNÍHO ŠKOLSTVÍ	63
6.1	Financování škol a školských zařízení ze státního rozpočtu.....	64
6.2	Financování škol a školských zařízení z rozpočtu kraje	65
6.3	Financování škol a školských zařízení z rozpočtu obcí	67
7.	ZÁVĚR	68
	PŘÍLOHY	70
	PŘÍLOHA Č. 1 PŘEHLED A STRUČNÝ POPIS PROJEKTŮ A PROGRAMŮ	71
	PŘÍLOHA Č. 2 NÁVRH PLÁNU FINANCOVÁNÍ OPATŘENÍ K REALIZACI CÍLŮ DZ MSK 2006 - 2008	78
	PŘÍLOHA Č. 3 PROJEKCE POČTU DĚTÍ, ŽÁKŮ A STUDENTŮ V JEDNOTLIVÝCH DRUZÍCH ŠKOL	80

Vysvětlení zkratk použitých v textu dlouhodobého záměru:

BM	Obory středního vzdělání a středního vzdělání s výučním listem
CNC	Číslicové řízení počítačem
ČR	Česká republika
DVPP	Další vzdělávání pedagogických pracovníků
DZ ČR	Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky
DZ MSK	Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Moravskoslezského kraje
EFRR	Evropský fond regionálního rozvoje
OECD	Organization for Economic Cooperation Development (Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj)
ESCS	Ekonomický, sociální a kulturní status rodin
ESF	Evropský sociální fond
EU	Evropská unie
EVVO	Environmentální výchova, vzdělávání a osvěta
HDP	Hrubý domácí produkt
ICM	Informační centrum pro děti a mládež
ICT	informační a komunikační technologie
IPPP ČR	Institut pedagogicko-psychologického poradenství České republiky
IS	Informační systém
KVIC	Krajské vzdělávací a informační centrum
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MSK	Moravskoslezský kraj
MŠ	Mateřské školy
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
N	Nástavby
NIV	Neinvestiční výdaje
NÚOV	Národní ústav odborného vzdělávání
NVF	Národní vzdělávací fond
OFV	Ostatní formy vzdělávání
OP RLZ	Operační program rozvoj lidských zdrojů
OŠMS	Odbor školství, mládeže a sportu Krajského úřadu Moravskoslezského kraje
PC	Pedagogické centrum
PISA	Program mezinárodního hodnocení studentů
RISA	Regionální informační systém o uplatnění absolventů na trhu práce
RLZ	Rozvoj lidských zdrojů
RP	Rozvojový program
RVP	Rámcový vzdělávací program
SF	Strukturální fondy
SIPVZ	Státní informační politika ve vzdělávání

SM	Obory středního vzdělání s maturitní zkouškou
SOŠ	Střední odborná škola
SOU	Střední odborné učiliště
SROP	Společný regionální operační program
SSZ	Správa služeb zaměstnanosti
SŠ	Střední školy
SW	Software
Školský zákon	Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání
ŠVP	Školní vzdělávací program
U	Učiliště
ÚIV	Ústav pro informace ve vzdělávání
VG	Víceletá gymnázia
VOŠ	Vyšší odborná škola
VŠ	Vysoká škola
VŠB – TU	Vysoká škola báňská – technická univerzita
VŠP	Vysoká škola podnikání, a. s.
ZŠ	Základní školy

1

ÚVOD

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Moravskoslezského kraje je prostředkem harmonizace státní koncepce vzdělávání se vzdělávací politikou kraje vycházející z konkrétního stavu vzdělávání a specifických podmínek. Navržené cíle rozvoje vzdělávání v kraji i kvantitativní parametry rozvoje vzdělávací soustavy v kraji budou plněny a uplatňovány v celém vzdělávacím systému v kraji, tzn. týkají se škol všech zřizovatelů – obecních, krajských, soukromých i církevních.

Povinnost zpracovávání a projednávání je definována zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) a jeho podoba vyhláškou, kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů (15/2005 Sb.). Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy a Krajský úřad Moravskoslezského kraje jako orgány, které vedou rejstřík škol a školských zařízení (dále rejstřík), budou DZ MSK využívat při posuzování žádostí o zápis škol a školských zařízení do rejstříku a žádostí o změny v zápise v rejstříku.

DZ MSK 2006 vychází z Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR z roku 2005 a ze strategických dokumentů a záměrů Moravskoslezského kraje. Dalšími východisky jsou analytické dokumenty, mezi něž patří také hodnocení plnění záměrů DZ MSK z roku 2003. Tento dokument se v letech 2003 až 2005 stal v MSK uznávaným strategickým materiálem pro vzdělávací instituce, jejich zřizovatele i pro sociální a profesní partnery. Je proto logické, že DZ MSK 2006 na něj navazuje, jeho záměry rozvíjí či koriguje.

Inovovaný DZ ČR byl vytvořen a přijat dříve, než bylo v plánu a než legislativa určovala. Rychlé společenské změny sice nic nezměnily na strategických prioritách Národního programu rozvoje vzdělávání v České republice (tzv. Bílá kniha), ale vynutily si zásadní legislativní úpravy vzdělávání. Dalším důležitým faktorem bylo plnění či spíše neplnění cílů DZ ČR 2002 vlivem nezajištěných finančních zdrojů. Rozvojové programy, stejně jako plánovaný růst přímých i provozních výdajů, z větší části naplněny nebyly. Proto bylo třeba v novém DZ ČR upravit horizonty změn a zapojit nové rozpočtové zdroje, kterými jsou zejména operační programy strukturálních fondů Evropské unie.

Osm strategických směrů bylo upraveno a redukováno následovně:

1. Zkvalitnění a modernizace vzdělávání
2. Zajišťování kvality, monitorování a hodnocení výsledků vzdělávání
3. Zajišťování rozvoje příležitostí ke vzdělávání
4. Rozvoj integrovaného systému poradenství ve školství
5. Zvyšování profesionality a společenského postavení pedagogických pracovníků
6. Podpora dalšího vzdělávání

Aktuální priority kraje obsahuje strategie rozvoje MSK Cesta vpřed. Pro oblast vzdělávání jsou důležité dlouhodobé cíle ekonomického rozvoje, zejména definování konkurenceschopných oborů, k nimž patří vedle tradičních oborů informační a komunikační technologie, strojírenství s důrazem na automobilový průmysl, chemický průmysl, elektronika, dřevařský průmysl a průmysl stavebních materiálů, a také orientace na nepotravinářské zemědělství. Vedle rozvoje vysokých škol a rozvoje výzkumu MSK klade důraz také na podporu jazykového vzdělávání, zjišťování a zveřejňování kvality středních škol a na podporu talentovaných i handicapovaných dětí.

K upřesnění plánovaných opatření byly zpracovateli DZ průběžně využívány analytické i programové části vznikajícího Programu rozvoje MSK a Regionálního operačního programu (pro další plánovací období SF EU). Základním analytickým a komparativním dokumentem je dokument „Tendence rozvoje vzdělávání a lidských zdrojů v MSK“ vypracovaný Sdružením pro rozvoj lidských zdrojů, Praha. Srovnává úroveň rozvoje ekonomiky, trhu práce a vzdělávání v MSK s úrovněmi krajů ČR, s vývojem v zemích OECD a EU.

Podněty poskytla i Analýza výsledků testování vytvořená společností www.scio.cz, s. r. o. v rámci programu KVALITA 2005. Struktura cílů i kapitol DZ MSK je podobná struktuře DZ ČR. Vyplývá to jednak z legislativy, jednak z respektování kompetence státu formulovat koncepci, strategii a systémové záměry vzdělávací soustavy ČR. DZ MSK se hlásí ke strategickým směrům DZ ČR v kapitole Strategie rozvoje vzdělávání v MSK, formuluje k nim však své vlastní cíle zdůrazňující krajskou prioritnost či specifitnost. Sedm hlavních cílů je rozvedeno v 19 opatřeních a konkretizováno výčtem aktivit, které budou dále rozvedeny v akčním plánu obsahujícím také nástroje, kritéria hodnocení dopadu a podrobné zabezpečení finančními zdroji. Tyto jsou v předkládané verzi shrnuty dle opatření a plánovány do r. 2008, tedy ve střednědobém horizontu.

Strategii rozvoje vzdělávání předchází Charakteristika výchozího stavu vzdělávání v Moravskoslezském kraji s vybranými aktualizovanými statěmi podkladových dokumentů a Analýza dosažených změn dle cílů DZ MSK 2003. Následující Strategie rozvoje vzdělávací soustavy MSK zdůvodňuje kvantitativní parametry průchodu vzdělávací soustavou, parametry efektivity sítě škol a školských zařízení a shrnuje předpokládané finanční zdroje (také v příloze č. 2).

V průběhu zpracování byly vytvořeny dvě pracovní verze. Připomínky zaslalo 31 partnerů a MŠMT, přímá diskuse probíhala ve Výboru pro výchovu, vzdělání a zaměstnanost, také na pracovním semináři pro zastupitele MSK a na konferenci se všemi participujícími profesními a sociálními partnery včetně Rady pro rozvoj lidských zdrojů a Komise pro vědu, výzkum a vysoké školy.

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy MSK, podkladové studie i vyhodnocení všech připomínek jsou zveřejněny na webových stránkách v tématu „školství“ na adrese: www.kr-moravskoslezsky.cz.

2

CHARAKTERISTIKA VÝCHOZÍHO STAVU VZDĚLÁVÁNÍ V MORAVSKOSLEZSKÉM KRAJI

Vzdělání představuje v dnešní době bezpochyby klíč k úspěchu jedince i celé společnosti. Z pohledu společnosti je lidský kapitál jediný faktor, který může dlouhodobě zajistit růst ekonomické produktivity a tím i trvalý vzestup životní úrovně obyvatel. Z pohledu jedince přináší vzdělání nezpochybnitelnou konkurenční výhodu na trhu práce. Získání vyššího vzdělání je nejen prestižní záležitostí, ale je i ekonomicky výhodné. Mladí lidé jsou tím více motivováni ke studiu, čím vyšší výhodu jim vzdělání poskytuje.

Potíž ovšem nastává tehdy, je-li aspirace na vzdělání závislá nejenom na schopnostech a studijních předpokladech žáků, ale i na jejich sociálním původu a ekonomickém zázemí rodiny. Analýza dat z PISA šetření 2003 (viz dále) naznačuje, že žáci ze sociálně slabších rodin mají vskutku nižší vzdělanostní i profesní ambice a to i v případě srovnatelných studijních výsledků. Jiné výzkumy zase dokazují, že z masivního nárůstu počtu přijímaných na vysoké školy, ke kterému dochází v posledních letech, ve skutečnosti těží pouze ta část žáků, jejichž rodiče mají vyšší vzdělání a sociální statut. Žáci s nepříznivým sociálním zázemím, třebaže jsou nadaní, mají celkově nižší ambice, získávají nižší vzdělání, méně prestižní a hůře placené zaměstnání. Namísto toho, aby vzdělání napomáhalo odstraňovat sociální rozdíly, tak je za určitých okolností může ještě posilovat.

Moravskoslezský kraj má z tohoto pohledu tu nevýhodu, že v důsledku historického vývoje patří k regionům s nepříznivou sociální situací. Proto vedle důrazu na zkvalitňování rodinného prostředí i odpovědnosti rodiny za rozvoj svého dítěte je důležité zvyšovat schopnost škol vyrovnávat sociální handicap.

2.1 Kvalita vzdělávání v Moravskoslezském kraji

Vzdělávací výsledky 15letých žáků (PISA 2003)

Mezinárodní výzkum PISA zjišťuje v tříletém cyklu (počínaje rokem 2000) především úroveň čtenářské, matematické a přírodovědné gramotnosti patnáctiletých žáků. Kromě toho šetří vždy jednu doplňující oblast (v roce 2003 to bylo řešení problémových úloh) a pomocí dotazníků pro žáky a ředitele zkoumá kontext rodiny a školy. Poskytuje tím vhled do jejich vzájemných vztahů, především do toho, jak velkou roli hraje rodinné zázemí (zejména kulturní a sociální úroveň rodiny) a jakou hodnotu přidává škola.

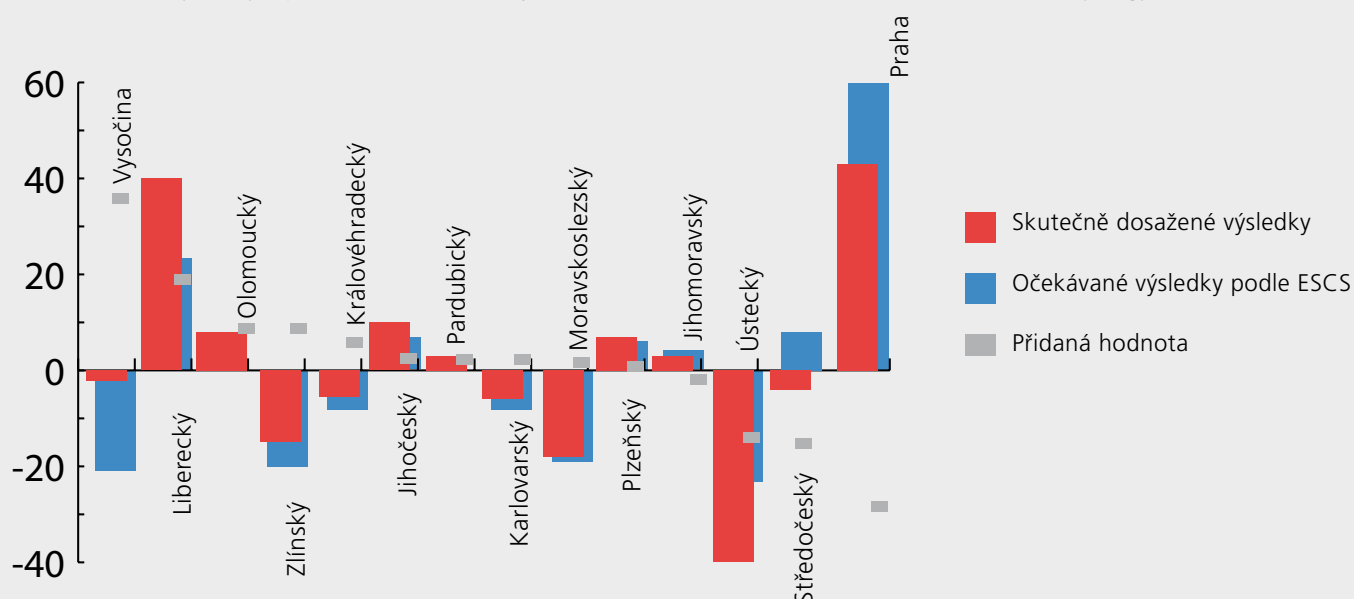
Průměrné výsledky žáků 9. ročníků v MSK jsou mezi kraji druhé nejnižší, za ním zůstává jen Ústecký kraj, ale stále se pohybují kolem průměru zemí OECD (s výjimkou čtenářské gramotnosti, stejně jako ve většině ostatních krajů, je ze všech sledovaných úrovní nejslabší).

Výsledky vzdělávání však jsou do značné míry ovlivněny sociální a kulturní úrovní rodiny. MSK patří mezi ty kraje, kde je rozsah znevýhodnění poměrně velký.

Srovnávání samotných výsledků bez ohledu na to, z jakého prostředí děti do školy přicházejí, nepodává samo o sobě úplně výstižný obraz o práci školy. Především neodliší tu část, která je důsledkem úrovně rodiny, od hodnoty, kterou přidá škola. Údaje získané výzkumem PISA však umožňují se o to pokusit.

V následujícím grafu jsou srovnávány dvě hodnoty: skutečně dosažené výsledky a výsledky, které by se očekávaly podle úrovně rodiny vyjádřené indexem ESCS (Ekonomický, sociální a kulturní status rodiny). Rozdíl mezi nimi ukazuje, jak se uplatnil vliv školy, tedy přidanou hodnotu. Tím že v MSK je přidaná hodnota kladná, výsledky byly lepší než bylo možné očekávat. Skutečné výsledky v MSK jsou sice nízké, ale jsou vyšší než by bylo možné očekávat vzhledem ke znevýhodnění žáků. Přidaná hodnota je kladná, pozice kraje se blíží ke středové.

Graf č. 1 Průměrné výsledky a přidaná hodnota v krajích (OECD PISA 2003 – žáci základních škol a víceletých gymnázií)

Výsledky rychlých šetření

Podle požadavků MŠMT provádí Ústav pro informace ve vzdělávání Praha pravidelně (čtyřikrát za rok) rychlá šetření názorů a stanovisek ředitelů základních a středních škol k aktuálním problémům.

Porovnání odpovědí na ty otázky, které se přímo týkají hlavních faktorů kvality, dává proto určitý vhled do celkové situace a poskytuje nepřímý obraz i o kvalitě vzdělávání, který vhodně doplňuje objektivně získané údaje.

Ředitelé škol jsou mnohem více otevření vůči zavádění nových forem evaluace. Využívání testů pro hodnocení žáků je druhé nejvyšší mezi kraji (více než 31 % proti necelým 25 % jako průměru ČR), pro vlastní hodnocení školy třetí nejvyšší (téměř 53 % proti 50 % jako průměru ČR). Nejvíce se využívají testy Scio, pro zhruba tři čtvrtiny základních a středních škol.

Pokud se týká dalších faktorů, které přispívají ke kvalitě vzdělávání, pak spokojenost ředitelů s vybavením škol odbornými učebnicemi pro přírodovědné předměty patří mezi kraje k nejvyšším, pro informatiku a cizí jazyky k průměrným. Využívání škol pro volnočasové aktivity žáků je vůbec nejvyšší mezi kraji (pravidelně v 73 % proti 64 % jako průměru ČR). Využívání škol pro vzdělávání dospělých není příliš rozvinuto, ale i tak je o něco nad průměrem ČR.

Účast a úspěšnost škol v evropských programech

Účast v evropských programech je jedním z nepřímých ukazatelů zájmu, iniciativy a úrovně škol. Objem získaných prostředků je jen doplňujícím údajem, do jisté míry svědčí o rozsahu a náročnosti projektů.

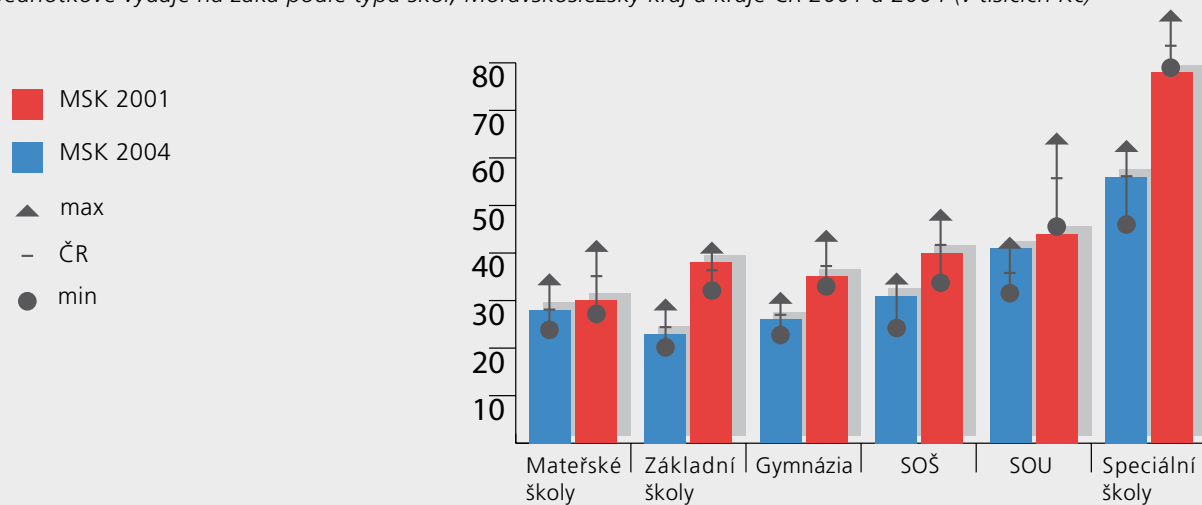
Programu Socrates - Comenius se účastní střední školy. Každoročně účast škol MSK v programu Socrates - Comenius mírně stoupá, tomuto trendu odpovídá i vývoj počtu schválených projektů v MSK. Objem získaných prostředků má stoupající tendenci v průměru ČR, o něco strmější v MSK, který se víceméně vyrovnává průměru ČR.

Programu Leonardo da Vinci zaměřeného na odborné vzdělávání se účastní střední školy, vyšší odborné školy a vysoké školy. Účast středních škol a terciálních institucí z MSK v projektech mobility (stáže a studijní pobyty v druhé zemi) odpovídá průměru ČR a účast v pilotních projektech pro období 2000 - 2005 je nadprůměrná.

2.2 Náklady a efektivita vzdělávání

Pro posouzení efektivity vynakládaných prostředků je významným ukazatelem srovnání **jednotkových nákladů**, tzn. prostředků vynakládaných z veřejných zdrojů na jedno dítě, žáka nebo studenta navštěvujícího příslušný druh nebo typ školy či školského zařízení. Následující graf ukazuje jednotkové náklady podle typu škol v ČR, MSK a rozpětí, které jednotkové náklady nabývají v krajích. Je vidět, že jednotkové náklady na žáka v MSK jsou většinou pod průměrem ČR. To ještě samo o sobě nemusí být negativním jevem, neboť může být i odrazem racionální sítě škol v kraji či úsporného chování zainteresovaných subjektů i vyšší než průměrné velikosti škol, což je pro MSK typické a obecně znamená vždy nižší jednotkové náklady provozní. Šíře rozpětí, dosahovaná v jednotkových nákladech mezi kraji, a to zejména v oblasti středních škol, však spíše vypovídá o chybné datové základně, způsobené nerespektováním rozpočtové skladby školami a činí předmětné srovnání dosti problematickým. Nicméně při jistém stupni agregace je možno uvedené jevy poněkud eliminovat a ukazuje to na skutečnost, že v celém středním školství MSK (bez rozdělení na typy škol) se projevuje jisté trvalejší zaostávání jednotkových nákladů na žáka, a to zejména v oblasti provozních a investičních nákladů. Při pokračování tohoto trendu by se to mohlo negativně projevit v úrovni technického zabezpečení výuky a bude na to nutno reagovat i v souvislosti s očekávaným demografickým vývojem v celé oblasti středního školství.

Graf č. 2 Jednotkové výdaje na žáka podle typu škol; Moravskoslezský kraj a kraje ČR 2001 a 2004 (v tisících Kč)

Dalším významným ukazatelem efektivity je **ukazatel počtu žáků na jednoho pedagoga**, který při klesajícím počtu žáků nabývá momentálně na významu v základním školství, od r. 2008 pak již i ve středním školství. Je nezbytné dbát, aby se uváděný ukazatel při výrazném poklesu žáků příliš nesnižoval, pokud na to nebudou vytvořeny patřičné zdroje, protože by to nepochybně mělo dopad do úrovně odměňování pedagogů (u většiny typů vzdělávání je již pod průměrnou hodnotou zemí OECD).

V mateřských školách přes skutečnost, že hodnota nedosahuje republikového průměru, lze vidět jasný pozitivní trend vývoje zvyšující se hodnotou tohoto ukazatele. V základních školách došlo sice za uplynulých 5 let ke zhoršení tohoto ukazatele o 1 žáka, avšak jeho hodnota je pořád nad republikovým průměrem. Zatímco počet žáků na 1 pedagoga na I. stupni přesahuje republikový průměr, na druhém stupni jej pak kopíruje. V oblasti středního školství došlo ke zhoršení tohoto ukazatele cíleně u gymnázií zvýšením ukazatele počtu odučených hodin v konstrukci finančních normativů, což sledovalo cíl zvýšení kvality výuky v tomto typu středních škol v MSK jako reakci na analýzu kvality vzdělávání provedenou při tvorbě minulého DZ MSK. Situace se podstatně ovšem zhoršila u středních odborných učilišť, kde bude nutno pokračovat zejména v oborové optimalizaci, která neúčinněji vede ke zlepšování tohoto ukazatele. Institucionální

optimalizace takovéto účinky nemá, projevuje se spíše ve snižování jednotkových provozních nákladů. Nízké hodnoty tohoto ukazatele oproti republikovému průměru je dosaženo i přes skutečnost, že průměrná velikost středních odborných učilišť je v MSK nejvyšší z celé ČR, o to více je nutno se uvedenou problematikou zabírat.

Tab. č. 1 Vývoj podílu žáků na pedagoga podle druhů škol v MSK a ČR (zdroj MŠMT)

Druh školy	00/01		01/02		02/03		03/04		04/05	
	MSK	ČR	MSK	ČR	MSK	ČR	MSK	ČR	MSK	ČR
MŠ	12,3	12,2	12,4	12,3	12,5	12,5	12,4	12,7	12,7	12,9
ZŠ	16,9	16,9	16,7	16,6	16,4	16,3	16,0	16,0	15,9	15,9
Gymnázia	13,6	13,5	13,7	13,3	13,5	13,3	13,4	13,3	13,3	13,3
SOŠ	11,4	11,3	11,5	11,2	11,4	11,2	11,3	11,2	11,4	11,3
SOU	19,2	19,0	19,6	19,0	19,2	18,8	19,3	18,8	18,5	18,8

Cíl úvah o ekonomice krajského školství je možné směřovat k zajištění odpovídající úrovně lidských zdrojů ve školství, tedy především dostatečného množství kvalitních pedagogů. Úroveň platů se postupně zvyšuje, což však vede většinou jen k dohánění podprůměrné úrovně platů oproti průměru ČR ve školství. V době plného přechodu škol pod kraje v r. 2001 MSK nedosahoval u žádného druhu nebo typu školy či školského zařízení průměrné platové úrovně republiky. V r. 2004 se tak již stalo a u pedagogů základních škol, středních odborných škol a gymnázií dosažená platová úroveň je poprvé mírně vyšší než republiková hodnota. U ostatních druhů a typů škol zaostávání přetrvává a v dalších strategických rozhodováních o zrychlení platového vývoje v těchto oblastech by i nadále mělo být respektováno plnění a trend výše zmíněných ukazatelů efektivity, zejména pak vývoje počtu žáků na jednoho pedagoga. Dosažením hodnot tohoto ukazatele na republikovou úroveň zejména v oblasti mateřských škol a středních odborných učilišť by se vytvořil prostor pro zvýšení platů tam, kde je zaostávání nejmarkantnější.

Srovnáme-li však dosažené průměrné platy učitelů v roce 2004 na jednotlivých úrovních vzdělávání s platy v regionu, je situace nepříliš dobrá. U mateřských škol je úroveň platů 8 % pod průměrem kraje. Učitelé základních škol mají plat průměrně 18 - 19 % nad krajským průměrem a učitelé středních škol kolem 25 % nad průměrnou mzdou kraje. To je nepříznivé vzhledem ke snaze zvýšit atraktivitu učitelské profese a získat do škol kvalitní pedagogy. Zvrácení tohoto nepříznivého vývoje je nejen otázkou dalších zdrojů ve státním rozpočtu, ale i vytvoření zdrojů na úrovni krajů zlepšením ukazatelů efektivity, zejména pak optimalizací sítě škol a školských zařízení.

3

ANALÝZA DOSAŽENÝCH ZMĚN DLE CÍLŮ DZ MSK 2003

3.1 Plnění cílů a efektivita realizovaných opatření

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy Moravskoslezského kraje vymezil tři základní strategie vzdělávací politiky pro období 2003 - 2005, sedm strategických a 29 operačních cílů, způsob jejich naplňování a objem finančních prostředků potřebných k realizaci všech cílů.

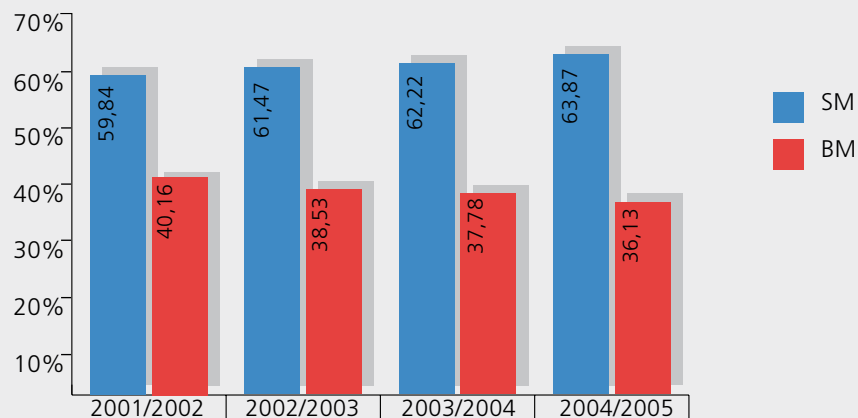
STRATEGIE ZVÝŠENÍ ÚČASTI NA VZDĚLÁVÁNÍ

Ke zvýšení účasti na vzdělávání pro všechny věkové skupiny obyvatel mělo přispět naplnění dvou cílů; změna struktury středních škol a rozvoj dalšího vzdělávání. K tomu, aby se učení stalo součástí života každého občana, může přispět nejen vzdělávací systém, ale i rodina, místní komunita a zaměstnavatelé.

Cíl Změna struktury středních škol

Změna struktury středního vzdělávání vedla ke zvýšení podílu přijímaných do 1. ročníků oborů středního vzdělání s maturitní zkouškou. Ve školním roce 2004/2005 byl podíl počtu žáků přijímaných do prvních ročníků denního studia **oborů středního vzdělání s maturitní zkouškou** (bez denní formy nástavbového studia) **63,87 %** a do **oborů středního vzdělání s výučním listem a oborů středního vzdělání** **36,13 %** oproti školnímu roku 2001/2002, kdy podíl počtu žáků přijímaných do prvních ročníků oborů středního vzdělání s maturitní zkouškou (bez denní formy nástavbového studia) činil 59,84 % a do oborů středního vzdělání a středního vzdělání s výučním listem 40,16 %.

Graf č. 3 Podíl počtu přijímaných žáků do prvních ročníků oborů středního vzdělání s maturitní zkouškou bez denní formy nástavbového studia (zdroj ÚIV)

SM – obory středního vzdělání s maturitní zkouškou

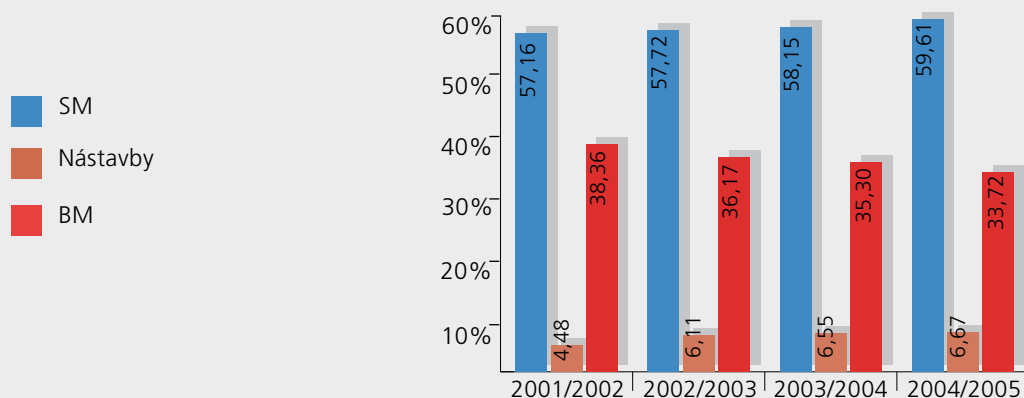
BM – obory středního vzdělání a středního vzdělání s výučním listem

Ve školním roce 2004/2005 došlo ke **zvýšení** podílu počtu žáků přijímaných do prvních ročníků **všeobecného vzdělání - gymnázií** oproti šk. roku 2001/2002 (bez denní formy nástavbového studia) o **0,48 %** (tj. z 3 089 žáků v roce 2001/2002 na 3 207 žáků v roce 2004/2005), dále u **lyceí** o **2,74 %** (tj. z 222 žáků ve šk. roce 2001/2002 na 720 žáků ve šk. roce 2004/2005), naopak u **odborného vzdělání se snížil** podíl žáků prvních ročníků o **2,95 %** (tj. z 14 608 žáků ve šk. roce 2001/2002 na 14 176 žáků ve šk. roce 2004/2005).

Ve školním roce 2004/2005 došlo ke **zvýšení** podílu počtu žáků přijímaných do prvních ročníků **oborů středního vzdělání s maturitní**

zkouškou včetně denní formy nástavbového studia ku celkovému počtu žáků přijímaných do prvních ročníků denní formy vzdělávání včetně denní formy nástavbového studia ve středních školách oproti školnímu roku 2001/2002 o 6,48 % (tj. 11 563 žáků ve šk. roce 2001/2002 na 12 855 žáků ve šk. roce 2004/2005). Počet žáků přijímaných do prvních ročníků oborů nástavbového studia vzrostl z 840 žáků ve šk. roce 2001/2002 na 1 293 žáků ve šk. roce 2004/2005.

Graf č. 4 Podíl počtu přijímaných žáků do prvních ročníků oborů středního vzdělání s maturitní zkouškou včetně denní formy nástavbového studia (zdroj ÚIV)

Cíl Rozvoj dalšího vzdělávání

Cílem Národního programu rozvoje vzdělávání bylo zvýšit podíl účastníků ostatních forem vzdělávání v sekundárním a terciárním vzdělávání v ČR ze 7 % v roce 2001 na 14 % v roce 2010, tj. ze 47 000 na 100 000 účastníků), v MSK se zvýšil počet účastníků OFV ve středních školách v rámci dalšího vzdělávání z 3 736 účastníků v roce 2001 na 4 460 účastníků v roce 2004, což představuje nárůst o 19,4 %. Účast na dalším vzdělávání ve školách v roce 2004 dosáhla 5,6 % populace v produktivním věku.

V MSK byly z Phare 2000 Fond rozvoje lidských zdrojů realizovány čtyři projekty, jejichž realizace přispěla k rozvoji dalšího vzdělávání, do projektu Komplexní Rozvoj Aktivit Jednotlivců (KRAJ) (Národní ústav odborného vzdělávání a Vysoká škola podnikání, a. s.) se zapojilo 11 středních škol a vyšších odborných škol, do projektu Systém celoživotního vzdělávání Moravskoslezska (Ostravská univerzita) se zapojilo 22 středních škol, do projektu Regionální centrum dalšího vzdělávání (VOŠ Kopřivnice) se zapojilo 11 SŠ a dále byl realizován projekt Regionální centrum technického celoživotního vzdělávání při VŠB – TU Ostrava. Byla vytvořena síť místních center celoživotního vzdělávání při školách, která budou přispívat k rozšiřování a zkvalitňování nabídky kurzů celoživotního vzdělávání. Místní centra tvoří sdružení právnických osob Svět vzdělávání.

Ze strukturálních fondů – Společného regionálního operačního programu získaly finanční podporu tři krajské investiční projekty v oblasti školství, projekt Modernizace technického a didaktického vybavení center pro další profesní vzdělávání (6 SŠ, 50 mil.), projekt Podpora rozvoje komunitních škol (8 SŠ, 42 mil.) a projekt Vzdělávání v tradičních oborech moderní cestou (2 SŠ, 7,5 mil.). Realizace těchto projektů přispívá k vytváření podmínek pro rozvoj dalšího vzdělávání ve školách zřizovaných MSK.

V kraji byl již vytvořen základ sítě spolupracujících škol poskytujících další vzdělávání a sítě komunitních škol, jako center nejen vzdělávacího, ale i kulturního a společenského života občanů kraje. Střední školy v kraji mají první zkušenosti s vytvářením vzdělávací nabídky pro další vzdělávání, dále je třeba pokračovat ve spolupráci škol s širokým okruhem partnerů ze světa podnikání, výzkumu a práce.

STRATEGIE ZVÝŠENÍ KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ A ŘÍZENÍ ŠKOLSTVÍ

Ke zvýšení kvality vzdělávání a řízení školství v Moravskoslezském kraji byly stanoveny čtyři cíle; podpora strategického řízení škol, podpora mechanismů řízení, podpora zvyšování kvality vzdělávání a podpora zájmového vzdělávání.

Cíl Podpora strategického řízení škol

Důležitým mezníkem pro strategické řízení škol bylo přijetí školského zákona včetně jeho prováděcích předpisů a zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů.

V MSK bylo zahájeno budování systému dalšího vzdělávání řídicích zaměstnanců, na vzdělávání vedoucích zaměstnanců škol zřizovaných MSK poskytl kraj v roce 2004 dotaci 0,709 mil. Kč.

Ve školním roce 2002/2003 se na dalším vzdělávání v oblasti školního managementu a řízení školy podílely Střediska služeb školám (65 akcí, 1 814 účastníků), Pedagogické centrum Ostrava a PC Český Těšín; ve školním roce 2003/2004 pak Krajské vzdělávací a informační centrum (56 akcí, 1 797 účastníků), PC Ostrava (37 akcí, 859 účastníků) a PC Český Těšín (5 akcí, 77 účastníků).

Cíl Podpora mechanismů řízení

Na národní úrovni zatím nebyl vytvořen evaluační systém pro podporu zabezpečování kvality vzdělávání a nedošlo k rozvoji vědecko-výzkumné činnosti v oblasti evaluace výsledků vzdělávání a podpory provádění vlastního hodnocení škol. V roce 2005 bylo prostřednictvím systémového projektu MŠMT spolufinancovaného z ESF s názvem VIP-Kariéra zahájeno budování informačního, poradenského a diagnostického systému poskytujícího kariérové a pedagogicko-psychologické poradenství pro podporu snížení negativních jevů u dětí a mládeže. Na úrovni MSK se podařilo v letech 2004 a 2005 podpořit zkvalitnění přijímacího řízení objektivizací využívaných nástrojů, tj. srovnávacích testů u přijímacích zkoušek většinou středních škol. Daří se zavádět prvky vlastního hodnocení do škol. Do RP MSK KVALITA 2004 se zapojili ředitelé a učitelé 240 ZŠ, učitelé 90 SŠ a bylo testováno 30 000 žáků. Do RP MSK KVALITA 2005 se zapojilo 253 základních a 96 středních škol.

Ostravská univerzita získala finanční podporu projektu Podpora efektivity vzdělávání v Moravskoslezském kraji, jehož cílem je podpořit zvyšování efektivity vzdělávání v kraji prostřednictvím podpory zabezpečování kvality vzdělávání.

Na úrovni kraje byl vybudován funkční informační systém o vzdělávání a trhu práce pro podporu rozhodování zaměstnavatelů, vzdělavatelů, krajské samosprávy, úřadů práce, absolventů, uchazečů o práci, nezaměstnaných i zájemců o další vzdělávání. Z prostředků Phare 2000 byl financován projekt Regionální Informační Systém o uplatnění Absolventů škol na trhu práce (RISA).

Cíl Podpora zvyšování kvality vzdělávání a nabídky škol

Na národní úrovni bylo přijato dvoustupňové kurikulum, které nejen poskytuje faktické znalosti, ale rozvíjí i občanské postoje a sociální dovednosti. Zvyšování kvality základního a středního vzdělávání bylo zaměřeno na oblast výuky cizích jazyků a na rozvoj informační gramotnosti. Výuka cizích jazyků byla v roce 2004 podpořena rozvojovým programem JAME vyhlášeným MŠMT, v kraji realizovaným PC Ostrava (322 učitelů), v rámci zlepšení informační gramotnosti byla v roce 2003 poskytnuta částka 4,8 mil. Kč na realizaci 47 pilotních projektů, v roce 2004 částka 4,5 mil. Kč na 26 pilotních projektů. Celková použitá dotace činila 40,96 mil. Kč. Vyhlášením dvou programů podpořilo MŠMT zvýšení kvality speciálního vzdělávání. Do programu Reforma multikulturní výchovy se v roce 2003 zapojilo 119 ZŠ, 199 učitelů, v roce 2004 se zapojilo 375 učitelů. Do programu Podpora škol s vysokým podílem žáků ze sociokulturně znevýhodněného prostředí se v roce 2004 zapojily dvě ZŠ s dotací 0,33 mil. Kč.

K důležitým nástrojům zvýšení kvality vzdělávání patří další vzdělávání pedagogických pracovníků, které v roce 2003 organizovaly Středisko služeb školám (704 vzdělávacích akcí), PC Ostrava (528 akcí) a PC Český Těšín (60 akcí). V roce 2004 byly hlavními orga-

nizátory KVIC (988 akcí), PC Ostrava (619 akcí) a PC Český Těšín (58 akcí) a Centrum dalšího vzdělávání Pedagogické fakulty Ostravské univerzity (3 doplňující pedagogická studia – 363 absolventů, 7 specializačních studií – 586 absolventů, 2 rozšiřující studia – 125 absolventů).

KVIC připravil v roce 2005 pro první výzvu grantového schématu v rámci Opatření 3.1. Operačního programu Rozvoj lidských zdrojů projekt EUROMANAŽER. V sedmi projektech je partnerem (EDUNET, Člověk, Podpora efektivity vzdělávání, ESRO, Evropská integrace pro pedagogy s posílením aktivizačních metod ve výuce, Kompetence pro trh práce, Posílení kapacity při plánování a realizaci programů v MSK).

Moravskoslezský kraj se orientoval na zvýšení kvality základního a středního vzdělávání ve výuce cizích jazyků, na podporu využívání ICT ve výuce a na podporu prevence negativních jevů. Podpora jazykového vzdělávání pedagogických pracovníků zahrnovala jazykové vzdělávání pedagogických pracovníků, metodické vzdělávání učitelů, zahraniční stáže a další aktivity, na realizaci vyčlenil MSK v roce 2003 částku 5,78 mil. Kč (169 akcí, 2 413 učitelů) a v roce 2004 částku 4,253 mil. Kč, rovněž byla věnována podpora rozšiřujícímu studiu AJ a NJ učitelů ZŠ (27) a SŠ (29).

V oblasti výuky informační gramotnosti byl realizován RP MSK Podpora SIPVZ s dotací 0,273 mil. Kč v roce 2004 a 1,415 mil. Kč v roce 2005. Prevence negativních jevů byla v roce 2003 podpořena dotací ve výši 1,3 mil. Kč z rozpočtu MSK, 1,79 mil. Kč ze státního rozpočtu, v roce 2004 dotací ve výši 1,482 mil. Kč z rozpočtu MSK.

Výchovná a socializační role školy byla podpořena dvěma projekty z Phare 2003, které získala OU: projektem Systém vzdělávání informačních a komunikačních technologií v zařízeních institucionální péče a projektem Systém dalšího vzdělávání učitelů ZŠ v oblasti sociální práce.

Pro zlepšování kvality vzdělávání v kraji je i nadále nutné hlavně zlepšovat vzdělávání pedagogických pracovníků a vytvářet mechanismy pro zabezpečování kvality škol.

Cíl Podpora zájmového vzdělávání

Na národní úrovni byla v roce 2003 na podporu zlepšování podmínek pro zájmové vzdělávání a volný čas z MŠMT poskytnuta dotace ve výši 1,82 mil. Kč, na podporu soutěží a přehlídek dotace 2,099 mil. Kč, v roce 2004 byla na podporu soutěží a přehlídek z MŠMT poskytnuta dotace ve výši 1,725 mil. Kč.

Moravskoslezský kraj v roce 2003 podpořil zlepšování podmínek pro zájmové vzdělávání a volný čas dotacemi ve výši 7,411 mil. Kč a v roce 2004 dotacemi ve výši 7,526 mil. Kč. Soutěže a přehlídky podpořil MSK v roce 2003 dotací ve výši 0,45 mil. Kč, v roce 2004 poskytl kraj dotaci ve výši 0,45 mil. Kč.

V kraji je potřebné vytvářet systém poradenství pro děti a mládež, který přispěje k účinné prevenci negativních jevů ve společnosti.

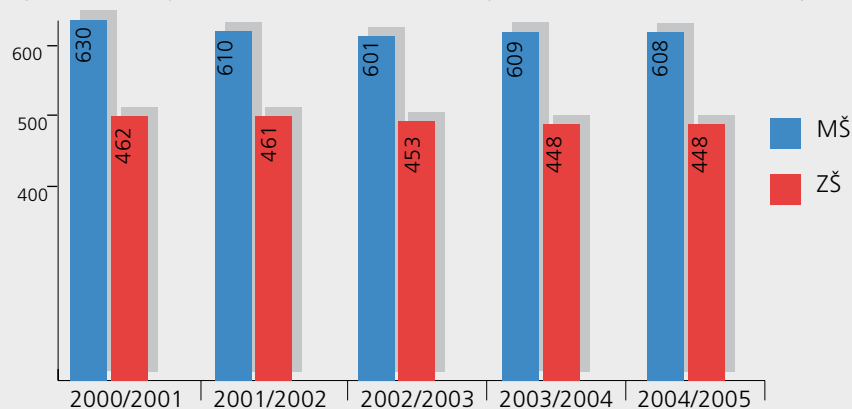
STRATEGIE ZVÝŠENÍ EFEKTIVITY VZDĚLÁVÁNÍ A ZAJIŠŤOVÁNÍ ROZVOJE

Ke zvýšení efektivity vzdělávání a zajišťování rozvoje bylo nutné zabezpečit nejen odpovídající chod vzdělávací soustavy, ale i její nezbytný další rozvoj systematickým ovlivňováním přímých i provozních nákladů škol, ale i úpravou sítě škol v kraji.

Cíl Úpravy sítě škol

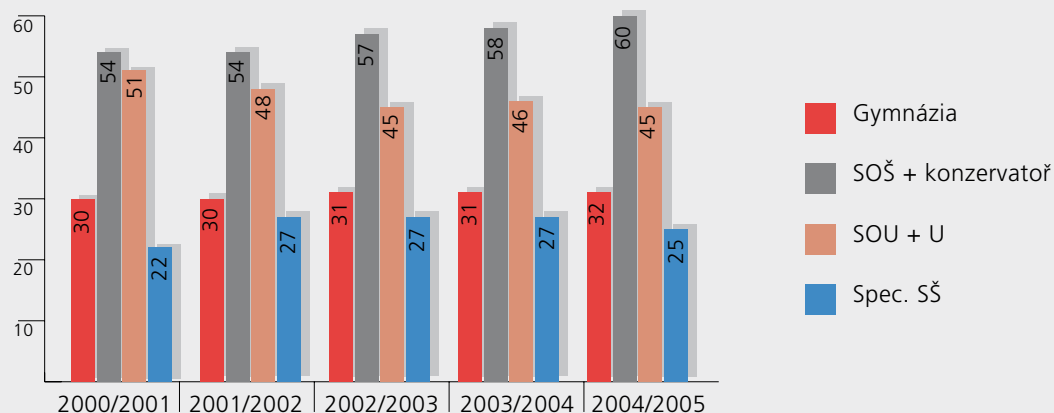
MŠMT v roce 2003 vyhlásilo RP „Vyrovnávání disparit ve vzdělávací nabídce krajů ve vztahu k potřebám jejich rozvoje“, který dotovalo finanční částkou 5,618 mil. Kč, MSK podpořil optimalizaci v roce 2003 dotací ve výši 4,5 mil. Kč a v roce 2004 dotací ve výši 3 mil. Kč. Na území Moravskoslezského kraje bylo ve školním roce 2004/2005 **obcemi zřizováno** 608 mateřských (o 22 méně) a 448 základních škol (o 14 méně), oproti školnímu roku 2000/2001.

Graf č. 5 Vývoj sítě mateřských a základních škol zřizovaných obcemi dle součástí (zdroj OŠMS)

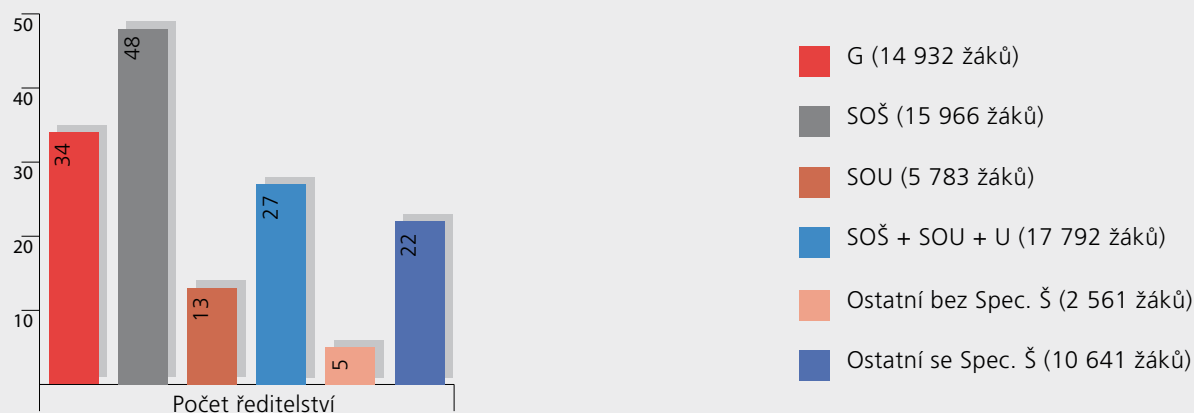
Moravskoslezský kraj byl ve školním roce 2004/2005 zřizovatelem 32 gymnázií, 60 středních odborných škol včetně konzervatoře, 45 středních odborných učilišť a učilišť a 25 speciálních středních škol.

Graf č. 6 Vývoj počtu součástí středních škol zřizovaných MSK (zdroj OŠMS)

Ve školním roce 2004/2005 bylo v MSK 34 samostatných ředitelství gymnázií, 48 samostatných ředitelství SOŠ a 13 samostatných ředitelství SOU. Ostatní ředitelství sdružují více součástí, vzhledem k jejich rozmanitosti uvádíme počty ředitelství ve zjednodušené podobě, a to 27 ředitelství sdružujících SOŠ, SOU a U, 5 ostatních ředitelství bez speciálních škol a 22 ostatních ředitelství se speciálními školami. Celkem se v těchto školách vzdělávalo 67 675 žáků.

Graf č. 7 Počty ředitelství středních škol všech zřizovatelů v MSK ve školním roce 2004/2005 (zdroj OŠMS)

Proces optimalizace středního školství v kraji zahrnoval především dva aspekty změn - změny institucionální a změny oborové struktury škol. K 1. 9. 2005 zřizoval MSK 108 středních škol. Od vzniku kraje bylo pod jiné střední školy převedeno sloučením 11 středních škol, jeden školní statek a všechna tři střediska praktického vyučování, která kraj zřizoval. Na druhé straně se kraj stal zřizovatelem dvou nových škol – gymnázia a střední odborné školy. Tyto změny proběhly ve dvou etapách, a to v období 2002 až 2003 a v období 2004 až 2005.

Uskutečněná **institucionální optimalizace** středních škol měla za cíl zefektivnit řízení škol a využití podmínek výuky, zajistit ekonomickou stabilitu škol a současně zvýšit rozvojový potenciál škol. Základními kritérii pro realizaci změn se staly především oborová příbuznost škol (popř. zajištění komplexnosti výuky v případě zrušení středisek praktického vyučování), podprůměrná velikost škol, jejich geografická blízkost a ekonomická nestabilita škol při normativním způsobu financování.

Pozitivní zjištění z průběhu optimalizace v kraji:

- optimalizací nezankl žádný obor ve studijní nabídce kraje,
- došlo k restrukturalizaci středního vzdělávání, zvýšila se prostupnost stupňů vzdělávání v daných školách,
- aktivní spoluúčast ředitelů slučovaných škol na optimalizaci (vlastní zkušenosti managementu škol následně potvrzují oprávněnost změn),
- otevřenost procesu vůči sociálním partnerům, profesním sdružením a místním samosprávám,
- v případě nových škol kraj mohl uplatnit své zřizovatelské kompetence ve specifických oblastech vzdělávání (viz vznik waldorfské střední školy nebo převzetí obecního sportovního gymnázia),
- došlo k finančním a personálním úsporám.

Samozřejmě optimalizace také přináší z pohledu škol a veřejnosti určitá negativa - snížení dostupnosti studijní nabídky v případě sloučení škol ze vzdálenějších lokalit, zvýšené nároky na management škol apod. Snahou kraje však je co nejvíce negativní dopady eliminovat.

Oborová optimalizace zahrnující především změnu struktury oborů (a tím i vzdělávání) je z perspektivního hlediska pro kraj důležitější než institucionální optimalizace škol. Problematika změny přijímaných do oborů středního vzdělávání s maturitní zkouškou, oborů středního vzdělávání s výučním listem a oborů středního vzdělávání je podrobně vyhodnocena v rámci strategického cíle „Změna struktury středních škol“.

3.2 Plnění plánu financování priorit DZ

Stejně jako u Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy ČR nebyla ani u Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy MSK realizace vytyčených cílů plně finančně zabezpečena.

Skutečné výdaje dosáhly za rok 2003 a 2004 celkové výše 826,918 tis. Kč ze státního rozpočtu, což je 27,3 % předpokládané částky, 107,995 tis. Kč z rozpočtu kraje, což je asi 34,1 % požadované částky. Ostatní zdroje činily 104,10 tis. Kč, to je 89,1 % plánované částky.

Rozvojové programy byly nejvíce podporovány z ostatních zdrojů (9,774 mil. Kč, 157,6 % původního plánu), z rozpočtu Moravskoslezského kraje (31,31 mil. Kč, 32,9 % původního plánu) a ze státního rozpočtu (78,168 mil. Kč, to je 14,7 % původního plánu).

Některé priority, které z finančních důvodů nebyly podpořeny rozvojovými programy MŠMT, byly podpořeny v rámci systémových a národních projektů MŠMT spolufinancovaných z ESF. Sem patří např. zajišťování kvality, monitorování a hodnocení vzdělávání v procesu celoživotního učení (systémový projekt KVALITA I), dále zajištění interních pedagogicko-psychologických služeb na školách (část systémového projektu VIP-Kariéra realizovaná partnery MŠMT IPPP ČR a NÚOV), provádění a vyhodnocování pilotních projektů v rámci reformy závěrečné zkoušky (systémový projekt KVALITA I), vzdělávání dospělých na školách (systémový projekt UNIV). Rozvoj veřejných vysokých škol neuniverzitního typu byl, sice v nižším rozsahu, podpořen v rámci rozpočtu vysokých škol. Nepodpořeno bylo počáteční a další vzdělávání učitelů základních a středních škol na vysokých školách, inovace pedagogické práce a jejich informační podpora.

V průběhu roku 2003 až 2005 dochází k naplňování jednotlivých operačních cílů. Plnění za rok 2003 a 2004 je vyhodnoceno ve Výroční zprávě o stavu koncepce a rozvoje sítě a o stavu a rozvoji výchovně vzdělávací soustavy v Moravskoslezském kraji za školní rok 2002/2003 a 2003/2004. Postupné kroky plnění operačních cílů jsou rozvrženy pro období do konce roku 2005.

Při vyhodnocování plnění prioritních cílů DZ za rok 2003 je třeba vycházet ze skutečnosti, že tento rok byl vstupní, některé programy byly teprve připravovány a jejich realizace začínala až v průběhu roku.

4

STRATEGIE ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ V MSK

Cíl 1 Intenzivní podpora kurikulární reformy

Opatření 1.1 Vytváření podpůrných mechanismů k tvorbě školních vzdělávacích programů

Opatření 1.2 Podpora rozvoje odborného vzdělávání

Opatření 1.3 Rozvoj spolupráce škol se zaměstnavateli

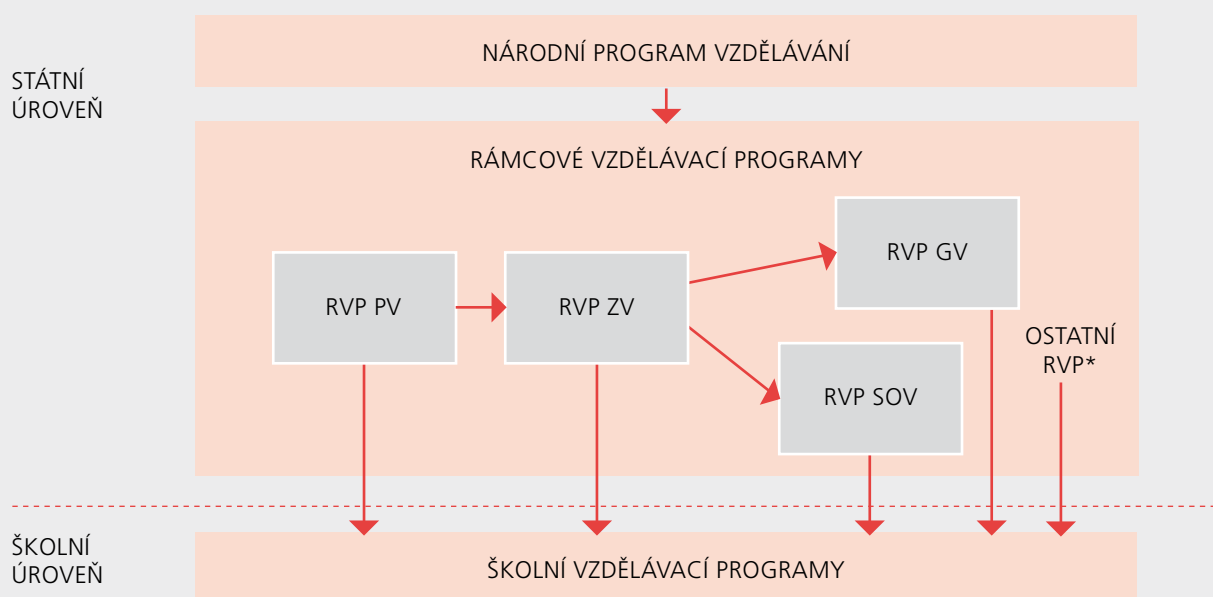
Popis výchozího stavu:

Zásadní prioritou vedoucí ke zvýšení kvality, efektivity a modernizace vzdělávání na všech úrovních je **zavedení kurikulární reformy jako hlavního nástroje postupného a dlouhodobého ovlivňování procesu vzdělávání**, a to v souladu s principy zformulovanými v Národním programu rozvoje vzdělávání v ČR (tzv. Bílé knize) a zakotvenými ve školském zákoně. Očekávaným výsledkem reformy má být v konečném důsledku uskutečnění změn v průběhu vzdělávání, které povedou k vymezení nových cílů vzdělávání a vzdělávacího obsahu. Nové pojetí kurikulárních dokumentů (připravovaný Národní program vzdělávání, rámcové vzdělávací programy pro jednotlivé obory vzdělání, školní vzdělávací programy) znamená **podporovat získání klíčových kompetencí** jako souboru vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého člověka ve společnosti.

System kurikulárních dokumentů:

Na národní úrovni se jedná o Národní program vzdělávání a rámcové vzdělávací programy (RVP), na školní úrovni pak školní vzdělávací programy (ŠVP).

Obr. č. 1 Systém kurikulárních dokumentů

Legenda: RVP PV - Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání; RVP ZV - Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání; RVP GV - Rámcový vzdělávací program pro gymnaziální vzdělávání; RVP SOV - Rámcový vzdělávací program pro střední odborné vzdělávání.

* Ostatní RVP - rámcové vzdělávací programy, které kromě výše uvedených vymezuje školský zákon - Rámcový vzdělávací program pro základní umělecké vzdělávání, Rámcový vzdělávací program pro jazykové vzdělávání, případně další.

Moravskoslezský kraj se hlásí k **intenzivní podpoře kurikulární reformy**, kterou hodlá prosazovat v propojeném systému základních opatření využitím programů EU, národních a systémových projektů a prostřednictvím rozvojových programů a projektů předložených krajem, příspěvkovými organizacemi kraje a dalšími subjekty participujícími na vzdělávání.

Hnací silou rozvoje Moravskoslezského kraje by se mělo stát především odborné vzdělávání. **Podpora odborného vzdělávání zejména v technických a přírodovědných oborech** by měla být záležitostí všech zainteresovaných subjektů – vzdělávacích institucí, úřadů práce, zaměstnavatelů a profesních sdružení. Důležité v tomto směru bude zvýšit povědomí veřejnosti o perspektivách odborného vzdělávání pro trvalou zaměstnatelnost. K tomu bude nutné vytvářet podmínky jednak ze strany škol pro získávání potřebných kompetencí absolventů vedoucích k vysoké uplatnitelnosti na trhu práce a jednak ze strany podnikatelského prostředí pro využívání motivačních faktorů směřujících k podpoře odborného vzdělávání zejména v technických oborech.

V rámci schválené **Koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v Moravskoslezském kraji** je vytvářen systém osvojování poznatků o životním prostředí a jeho ochraně, který vychází z principů udržitelného rozvoje a z aktivních forem vzdělávání, výchovy a osvěty. Současný stav ukazuje na postupnou realizaci vzdělávacích a zájmových programů v rámci podpory školních projektů, včetně spolupráce se strategickými partnery. Ve srovnání z předchozími lety se daří efektivněji zavádět do praktického života principy udržitelného rozvoje. Cílem v této oblasti je podpora dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, koordinátorů EVVO a řídicích pracovníků, kteří budou vytvářet podmínky pro nové vyučovací metody interdisciplinárního aktivního učení, které připraví žáky na budoucí uplatnění.

Moravskoslezský kraj si uvědomuje nezastupitelnou roli škol a školských zařízení v oblasti **péče o zdraví** v nejširším slova smyslu. Uvedená problematika musí být nedílnou součástí ŠVP tak, aby schopnost aktivně pečovat o zdraví byla jednou ze základních kompetencí absolventů škol. Kraj hodlá nadále koordinovat aktivity ve prospěch rozšiřování počtu škol, které se budou programově orientovat na podporu zdraví (modelové školy, implementace příkladů dobré praxe, další vzdělávání koordinátorů EVVO, vedoucích pracovníků a dalších pedagogických pracovníků apod.).

Velký význam v oblasti podpory odborného vzdělávání přikládá Moravskoslezský kraj mezinárodní spolupráci škol probíhající formou odborných stáží studentů, výměnných pobytů učitelů a společných vzdělávacích akcí, a to prostřednictvím vzdělávacího programu EU podporujících vzájemnou komunikaci a spolupráci škol **Leonardo**. Projektová spolupráce škol na mezinárodní úrovni zvyšuje poznávání evropských kultur, zapojování studentů a učitelů do praxe a získávání důležitých kompetencí včetně jazykových. Pro danou aktivitu kraj vyčlení, stejně jako v letech 2004 a 2005, prostředky z rozpočtu kraje prostřednictvím rozvojového programu kraje **Podpora projektů programu Leonardo**.

Moravskoslezský kraj podporuje spolupráci vzdělavatelů a zaměstnavatelů a účinnou komunikaci se sociálními partnery. Tato spolupráce se rozšiřuje a další aktivity budou probíhat různými formami v menších i větších oborových a regionálních skupinách.

Na základě dlouhodobě diskutované potřeby kvalifikovaných pracovníků na trhu práce v regionu uskutečňuje MSK projekt „**Organizace a realizace jednání zástupců zaměstnavatelů a středních škol o obsahu, formách a rozsahu vzájemné spolupráce**“. Jeho předmětem je zvýšení kvality a prohloubení dosavadní spolupráce zaměstnavatelů a středních škol a vytvoření společné komunikační platformy trvalejšího charakteru.

Probíhají další aktivity – diskuse a společná jednání vzdělavatelů, zaměstnavatelů, zástupců úřadů práce, profesních sdružení a kraje, jejichž cílem je řešit problematiku profesní přípravy žáků v úzké vzájemné spolupráci a koordinovaným, případně společenským postupem těchto subjektů.

MSK je partnerem v tříletém systémovém projektu EQUAL „Kompetence pro trh práce“. Od roku 2005 probíhá příprava a ověřování programů pro hodnocení a rozvoj 14ti klíčových kompetencí definovaných v Kompetenčním modelu MSK. MSK bude využívat jeho výsledky pro lepší přípravu žáků a studentů pro trh práce a prevence nezaměstnanosti.

Zaměstnavatelé se budou podílet svými odborníky na závěrečných zkouškách mimo jiné i tím, že je budou delegovat do zkušebních komisí pro závěrečné zkoušky v oborech vzdělání, v nichž se dosahuje stupně středního vzdělání s výučním listem, jako odborníky z praxe. Obdobná spolupráce se očekává v rámci maturitních zkoušek ve středních odborných školách a středních odborných učilištích a absolutorii ve vyšších odborných školách.

Jedním z nástrojů pro rozvoj spolupráce škol se zaměstnavateli je jmenování členů školských rad z řad zaměstnavatelů, od kterého kraj očekává (v rámci demokratické účasti partnerů školy na jejím rozvoji jako přípravě na aktivní občanství) posílení komunikace a spolupráce mezi školami a zaměstnavateli.

Významnou roli jako nástroj interaktivního managementu rozvoje lidských zdrojů sehrává **Rada pro rozvoj lidských zdrojů v Moravskoslezském kraji**. Rada pro rozvoj lidských zdrojů se skládá ze zástupců Moravskoslezského kraje, úřadů práce, vysokých a středních škol, významných zaměstnavatelů v kraji, hospodářských komor, odborných organizací a dalších partnerů.

Opatření 1.1 Vytváření podpůrných mechanismů k tvorbě školních vzdělávacích programů

- podpora tvorby ŠVP na ZŠ a gymnáziích,
- podpora vzdělávání učitelů vedoucí k rozvoji jejich kompetencí ve všeobecném vzdělávání,
- podpora tvorby ŠVP na SOŠ a SOU s důrazem na rozvoj kompetencí absolventů, které vyžaduje trh práce,
- začlenění rozvíjení podnikatelského myšlení žáků a studentů,
- podpora environmentálního vzdělávání,
- začlenění problematiky zdraví a péče o něj do ŠVP.

Opatření 1.2 Podpora rozvoje odborného vzdělávání

- vytváření center profesní praktické přípravy ve školách,
- podpora moderní formy výuky odborných předmětů,
- podpora posílení mobility, odborných stáží a výměn žáků, studentů a pedagogických pracovníků,
- vytváření a zavádění nových vzdělávacích programů dle potřeb trhu práce a inovace stávajících vzdělávacích programů,
- podpora účasti pedagogických pracovníků na stážích v profesní sféře.

Opatření 1.3 Rozvoj spolupráce škol se zaměstnavateli

- vymezení krajských prioritních kompetencí za účelem zvýšení konkurenceschopnosti pracovních sil vedoucí ke zlepšení zaměstnatelnosti,
- zvýšení kvality a prohloubení dosavadní spolupráce vzdělavatelů a zaměstnavatelů,
- zvýšení zájmu o vzdělávání v technických oborech,
- podporování demokratické účasti všech partnerů školy na jejím rozvoji.

Tab. č. 2

Cíle a opatření		Plánované zdroje v roce 2006 (v mil. Kč)			Plánované zdroje v roce 2007 (v mil. Kč)			Plánované zdroje v roce 2008 (v mil. Kč)			
		MSK	ESF	Jiné	MSK	ESF	Jiné	MSK	ESF	Jiné	
Cíl 1	Intenzivní podpora kurikulární reformy	2,86	18,15	15,80	3,55	38,55	20,80	3,05	5,48	18,66	
z toho	1.1	Vytváření podpůrných mechanismů k tvorbě školních vzdělávacích programů	1,66	4,20	5,50	1,80	12,60	5,50	1,80	3,00	5,50
	1.2	Podpora rozvoje odborného vzdělávání	0,50	11,70	8,00	1,25	23,70	13,00	1,25	2,00	13,00
	1.3	Rozvoj spolupráce škol se zaměstnavateli	0,70	2,25	2,30	0,50	2,25	2,30	0,00	0,48	0,16

Cíl 2 Podpora využívání ICT a zlepšování komunikace v cizích jazycích

Opatření 2.1 Zajištění přístupu k ICT

Opatření 2.2 Podpora inovativních metod ve výuce s využitím ICT

Opatření 2.3 Zlepšení jazykových dovedností pedagogů a žáků

Popis výchozího stavu:

V souvislosti s globalizací, propojováním procesů, rychlostí změn v dnešní společnosti mají stále větší význam informace, znalosti, schopnosti je získat, analyzovat a mnohostranně využívat. Důležitým prostředkem pro získání a práci s informacemi jsou informační systémy (IS) a informační a komunikační technologie (ICT). V reakci na měnící se požadavky společnosti na vzdělávání – na jeho formy, časový rozsah, obsah, využitelnost v praxi byla od roku 2000 Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy realizována **Koncepce státní informační politiky ve vzdělávání (SIPVZ)**, a to prostřednictvím **4 stěžejních projektů** zaměřených na rozsáhlou podporu ICT pro potřeby vzdělávání: projektu PI – informační gramotnost, projektu PII – vzdělávací SW a informační zdroje, projektu PIII – infrastruktura a projektu PIV – koordinační centrum SIPVZ. Významným projektem realizovaným od roku 2001 do srpna 2005 v rámci PIII byl projekt **Internet do škol**. Přinesl školám mj. možnosti elektronické komunikace. **Postupně docházelo ke změně role kraje při realizaci SIPVZ, Moravskoslezský kraj se stával aktivním partnerem MŠMT. Měnila se také pozice škol. Centrálně řízený a financovaný systém se transformoval na systém otevřený, založený na principu vícezdrojového financování, konečné rozhodnutí a současně odpovědnost byla přenesena na ředitele škol.** V roce 2004 byl Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy definován standard ICT služeb a realizace SIPVZ byla prodloužena do roku 2006. Dále byla schválena **Koncepce financování ICT služeb po roce 2005**. V souvislosti s touto koncepcí zajistí MŠMT pro roky 2007 až 2010 každoročně částku 1 mld. Kč na pokrytí nákladů spojených se zajištěním informačních a komunikačních služeb ve školách v rámci celé ČR.

Moravskoslezský kraj v souladu se svým dlouhodobým záměrem vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy podporoval **zvyšování informační gramotnosti**, intenzivně spolupracoval s MŠMT na realizaci SIPVZ, redistribuoval prostředky ze státního rozpočtu školám všech zřizovatelů. Nad rámec dlouhodobého záměru vyčlenil v roce 2003, 2004 a 2005 prostředky z rozpočtu MSK na podporu zavádění ICT do výuky škol zřizovaných MSK.

Moravskoslezský kraj si uvědomuje potřebu pokračující podpory oblastí, na kterých závisí rozvoj regionu, konkurenceschopnost ekonomických subjektů, uplatnitelnost absolventů v praxi, a je připraven navázat na dosavadní podporu škol a bude v této souvislosti rovněž podporovat rozšiřování učitelských oborů a specializací na Ostravské univerzitě zaměřených na informační a komunikační technologie. Prostřednictvím realizace Státní informační politiky ve vzdělávání a rozvojového programu MSK „Podpora zavádění a využívání informačních a komunikačních technologií ve výuce“ chce MSK podporovat vybavování škol informačními a komunikačními technologiemi a jejich efektivní využívání ve školách pro účely modernizace výuky, tvorby, evaluace a využívání výukových objektů, vzdělávání žáků i učitelů. Další možností podpory rozvoje ICT je získání prostředků z EU prostřednictvím předložení krajského projektu zaměřujícího se především na problematiku vybavení středních škol ICT infrastrukturou pro zlepšení podmínek výuky přírodovědných a technických předmětů či předložení dalších projektů do strukturálních fondů, které umožňují mj. získat prostředky na posílení infrastruktury a služeb ICT, na zlepšení přístupu všech skupin obyvatelstva k veřejným informacím prostřednictvím ICT.

Zkvalitňování a posilování jazykového vzdělávání je jednou z priorit Evropské unie, České republiky, ale i Moravskoslezského kraje. Schopnost komunikovat v cizích jazycích se musí stát jednou ze základních dovedností občanů. Klíčovým úkolem v oblasti jazykového vzdělávání je vedení každého jedince ke znalosti dvou i více jazyků a škol k využití takových vyučovacích metod, aby občané byli motivováni k průběžnému osvojování si jazykových znalostí. Komise Evropské unie vytvořila **Akční plán 2004 – 2006** navazující na konzultační dokument „**Podpora jazykového vzdělávání a jazykové rozmanitosti**“, který stanovil následující priority: celoživotní jazykové vzdělávání, zlepšování jazykové výuky a vytváření vhodného prostředí pro jazykové vzdělávání. Středem pozornosti se stala nutnost podpory jazykové rozmanitosti. Podle koncepce mnohojazyčnosti (dostatečně široké nabídky dalších jazyků) by v našich podmínkách měla v budoucnu sehrát významnou roli tzv. evropská dimenze, tj. studium jazyků sousedních států a samozřejmě také jazyků dalších zemí Evropské unie.

Rovněž **Národní program rozvoje vzdělávání v České republice** zdůrazňuje výuku cizích jazyků, jejímž cílem je domluvit se v jednom a postupně ve dvou cizích jazycích.

Výroční zpráva České školní inspekce za školní rok 2003/2004 konstatuje, že podstatnými negativy, která mimo jiné mají vliv na kvalitu výuky zejména ve třídách 2. stupně základních škol, jsou chybějící odborná a pedagogická způsobilost učitelů, nedostačující aprobovanost členů pedagogických sborů a trvale slabá úroveň personálního zajištění výuky cizích jazyků. Pokud jde o střední školy, personální podmínky gymnázií jsou velmi dobré, avšak ve středních odborných školách a zvláště pak ve středních odborných učilištích přetrvávají problémy v zajištění výuky cizích jazyků. Přestože dochází k dílčím zlepšením, je především ve středních odborných učilištích nedostatek kvalifikovaných učitelů cizích jazyků. V Poznaticích o stavu školství v krajích České republiky za školní rok 2003/2004, taktéž zpracovaných Českou školní inspekcí, se mimo jiné uvádí, že v MSK se rozšiřuje množství nabízených cizích jazyků, např. o ruský jazyk. Problémem personálních podmínek v základních školách Moravskoslezského kraje zůstává nedostatek kvalifikovaných učitelů pro výuku cizích jazyků. Ve středních školách jsou velmi dobré personální podmínky v gymnáziích a některých středních odborných školách. Nedostatek odborné, případně pedagogické způsobilosti přetrvává u středních odborných učilišť. **Ukazuje se, že školství Moravskoslezského kraje se v tomto ohledu nijak výrazně neodlišuje od školství České republiky jako celku.**

V rámci rozvoje specifických kompetencí (zejména jazykových) pedagogických a odborných pracovníků ve školství za účelem zkvalitňování vzdělávání na základních, středních a vyšších odborných školách a zvýšení adaptability těchto pracovníků na trhu práce se počínaje rokem 2005 uskutečňuje národní projekt **Brána jazyků**. MŠMT zpracovalo na základě požadavku vlády, která chce zvýšit jazykovou gra-

motnost obyvatel České republiky, **Národní plán výuky cizích jazyků**, který byl společně s Akčním plánem výuky cizích jazyků pro období 2005 – 2008 schválen v prosinci roku 2005. Moravskoslezský kraj se v souladu s Usnesením vlády České republiky ze dne 21. prosince 2005 aktivně zapojí do realizace cílů stanovených v těchto dokumentech. Velmi důležitým úkolem realizace národního plánu je zajištění dostatečného počtu kvalitních učitelů cizích jazyků.

Z iniciativy Moravskoslezského kraje byl již v roce 2003 zahájen rozvojový program **Podpora jazykového vzdělávání pedagogických pracovníků**. Jeho cílem byla podpora jazykového vzdělávání pedagogických pracovníků a metodické přípravy učitelů prostřednictvím programu KVIC. V letech 2003 a 2004 se programu zúčastnilo přibližně pět tisíc pedagogických pracovníků základního i středního školství kraje v cca 350 vzdělávacích akcích. Pro další období, alespoň tří let, je žádoucí rozšířit nabídku vzdělávacích aktivit KVIC v oblasti jazykové metodického vzdělávání s uplatněním nových prvků ve výuce cizích jazyků a také rozšiřování učitelských oborů o jazykové vzdělávání prostřednictvím Centra dalšího vzdělávání Pedagogické fakulty Ostravské univerzity. Moravskoslezský kraj navázal na pozitivní zkušenosti v oblasti podpory jazykového vzdělávání získané v uplynulém období a rovněž v současné době pokračuje v uskutečňování rozvojového programu podpory jazykového vzdělávání pedagogických pracovníků. Zcela konkrétním naplněním cíle prohloubení kvalifikace a získání plné aprobovanosti učitelů je program **Podpora rozšiřujícího studia anglického jazyka a literatury učitelů základních škol a středních škol v roce 2005**, který byl schválen radou kraje a na jehož základě byly 21 základním a 9 středním školám Moravskoslezského kraje poskytnuty finanční prostředky, které v plné výši pokryjí náklady 30 učitelům na úhradu 1. ročníku studia anglického jazyka na Filozofické fakultě Ostravské univerzity.

Významnou roli v oblasti zlepšování jazykových dovedností učitelů a žáků hraje **mezinárodní spolupráce škol**, a to prostřednictvím vzdělávacího programu EU **Socrates**. Program Socrates posiluje mobilitu studentů a učitelů a zkvalitňování jazykového vzdělávání. Zapojení škol v Moravskoslezském kraji do tohoto programu se každoročně stále zvyšuje.

Opatření 2.1 Zajištění přístupu k ICT

- metodická podpora školám při zpracování ICT plánů škol,
- vybavení škol hardware, software a ICT infrastrukturou.

Opatření 2.2 Podpora inovativních metod ve výuce s využitím ICT

- vzdělávání učitelů v oblasti ICT,
- podpora kraje školám využívajícím inovativní metody výuky založených na ICT ve všeobecném vzdělávání a odborném vzdělávání,
- zabezpečení odpovídajícího vybavení SW školám tak, aby ICT a e-learning mohly být efektivně uplatňovány v pedagogické praxi,
- vytváření a zpřístupnění e-learningových kurzů.

Opatření 2.3 Zlepšování jazykových dovedností pedagogů a žáků

- podpora jazykového vzdělávání žáků pro vybrané profese,
- rozvoj jazykových a metodických kompetencí pedagogických a odborných pracovníků ve školství,
- podpora mezinárodní spolupráce škol.

Tab. č. 3

Cíle a opatření		Plánované zdroje v roce 2006 (v mil. Kč)			Plánované zdroje v roce 2007 (v mil. Kč)			Plánované zdroje v roce 2008 (v mil. Kč)			
		MSK	ESF	Jiné	MSK	ESF	Jiné	MSK	ESF	Jiné	
Cíl 2	Podpora využívání ICT a zlepšování komunikace v cizích jazycích	4,52	0,00	11,95	9,60	0,00	24,00	9,60	0,00	24,00	
z toho	2.1	Zajištění přístupu k ICT	3,02	0,00	3,00	6,00	0,00	15,00	6,00	0,00	15,00
	2.2	Podpora inovativních metod ve výuce s využitím ICT	0,00	0,00	4,95	0,00	0,00	5,00	0,00	0,00	5,00
	2.3	Zlepšení jazykových dovedností pedagogů a žáků	1,50	0,00	4,00	3,60	0,00	4,00	3,60	0,00	4,00

Cíl 3 Vytváření krajského systému zajišťování kvality vzdělávání

Opatření 3.1 Podpora měření výsledků vzdělávání v základních a středních školách, reforma maturitní a závěrečné zkoušky

Opatření 3.2 Provádění hodnocení škol zřizovatelem, systematická podpora škol a jejich zřizovatelů při zajišťování kvality vzdělávání

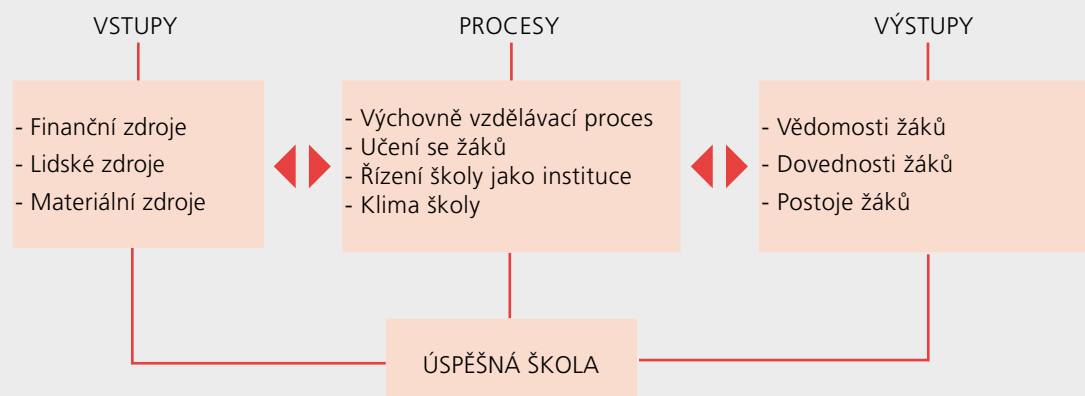
Opatření 3.3 Systematická podpora provádění vlastního hodnocení základních a středních škol

Popis výchozího stavu:

Kvalitní základní a střední vzdělávání dostupné všem občanům představuje základ nutný pro rozvoj regionu a spokojenost jeho občanů. Mechanismy, jichž je k měření a zabezpečování kvality škol zapotřebí, se však teprve v kraji budou vytvářet.

Evaluace je považována za klíčovou oblast pro správné fungování decentralizovaného a participativního vzdělávacího systému. Evaluace je jedním z mechanismů nepřímého řízení vzdělávací soustavy. Jedná se o posuzování, vyhodnocování a analýzu všech prvků vzdělávacího procesu a všech úrovní vzdělávací soustavy s cílem zlepšit jejich kvalitu a efektivitu. Zdůrazňuje záměrnost, systematickosti, strukturovanost a plánovitost procesu, zejména jeho propojenost s rozvojem a zlepšováním práce jednotlivých škol a celého systému, slouží jako zpětná vazba pro všechny účastníky systému. Ukazuje se, že pro hodnocení vzdělávání je nejdůležitější hodnocení kvality školy.

Obr. č. 2 Základní prvky a procesy ovlivňující kvalitu školy

Evaluace školy zahrnuje externí (vnější) evaluaci a interní (vnitřní) evaluaci. V současné době převládá v ČR externí evaluace školy, interní evaluace školy v ČR není dostatečně rozvinuta. Současné evropské tendence ukazují, že čím více se provádí interní evaluace školy zcela nezávisle a běžně, tím více ustupuje externí evaluace do pozadí jako doplňková aktivita; základní tendencí je rozvíjení interní evaluace, která je založena na participaci všech subjektů. Tato interní evaluace vždy zkoumá silné a slabé stránky školy a náležitě přitom přihlíží jak k problémům, na které upozorní jednotlivé subjekty z prostředí školy, tak i k externím zdrojům informací, jako jsou například údaje o výkonnosti a fungování jiných škol. Zahájení uvedeného procesu může subjektům provádějícím externí evaluaci umožnit, aby se oprostily od nároků, které na ně klade důkladné a pravidelně opakované hodnocení, a podnítil je k tomu, aby se více zaměřily na dohled nad průběhem interní evaluace a monitorování jejích výsledků.

Hodnocení kvality ve školách má více podob, jednak je prováděno jako externí evaluace¹ Českou školní inspekcí a jednak může být prováděno zřizovateli škol, což umožňuje školský zákon. Ten uložil školám povinnost provádět vlastní hodnocení nebo-li interní evaluaci². Předpokladem zabezpečování kvality vzdělávání v kraji je spolupráce kraje s MŠMT a zřizovateli škol při stanovování cílů různých aktivit v oblasti evaluace.

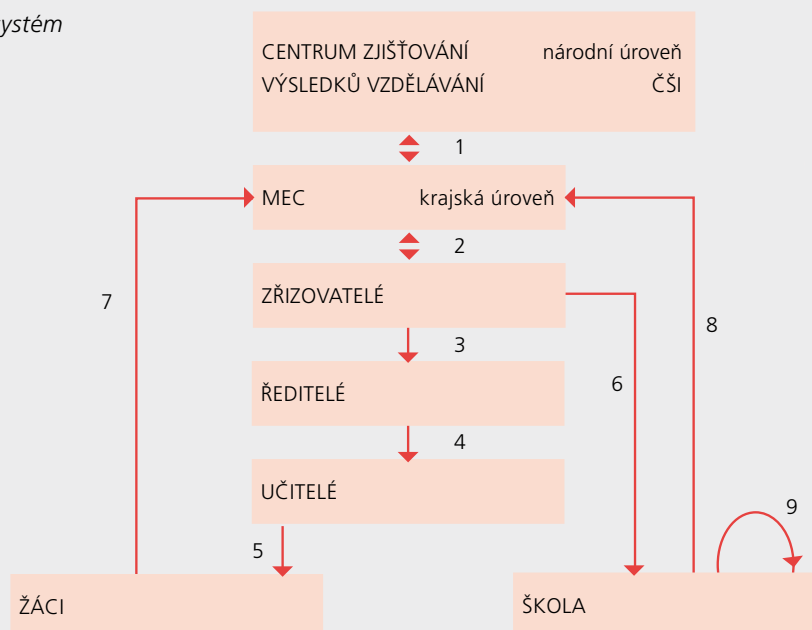
V DZ ČR je strategický směr Zajišťování kvality, monitorování a hodnocení výsledků vzdělávání, jehož význam potvrdil školský zákon, který poskytl legislativní rámec pro zřízení Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání jako organizační složky státu. Centrum se bude zabývat především vytvářením standardů hodnocení vzdělávacích výsledků a postupů pro jejich uplatnění. **V České republice jsou definovány tři oblasti komplexního systému evaluace a to, hodnocení na úrovni žáka, hodnocení na úrovni školy, hodnocení a porovnávání celého vzdělávacího systému i jeho jednotlivých částí.** Provázanost systému existuje především se zaváděním kurikulární reformy, s postupem každého žáka po vzdělávací dráze a s rozvojem jeho potenciálu, se způsobem, jak je zajištěno zlepšování práce a další rozvoj každé školy a s utvářením a fungováním podpůrných systémů. Realizace systémového projektu MŠMT spolufinancovaného z ESF KVALITA I. má do roku 2008 přispět k řešení evaluace na úrovni žáka. Cílem navazujícího systémového projektu KVALITA II. je do roku 2008 vytvoření komplexního systému evaluace ve všech oblastech, prvcích a fázích vzdělávání (tj. včetně evaluace na úrovni školy – autoevaluace a externí evaluace a evaluace vzdělávacího systému a jeho části prostřednictvím národních šetření).

V souladu s prvním Dlouhodobým záměrem vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy Moravskoslezského kraje byl v letech 2004 a 2005 realizován **krajský rozvojový program KVALITA**, jehož nejdůležitější součástí bylo testování žáků základních a středních škol, které umožnilo většině škol v kraji porovnat výsledky svých žáků s průměrnými výsledky dosahovanými v kraji. Podařilo se tak podpořit a motivovat školy při jejich přípravách na provádění vlastního hodnocení. Rozvojový program KVALITA i v roce 2006 přispěje k objektivizaci výběru žáků do maturitních oborů středních škol tím, že školám budou nabídnuty jednotné standardizované testy k přijímacím zkouškám. Projekt Ostravské univerzity Podpora efektivity vzdělávání v Moravskoslezském kraji bude realizován od 1. 1. 2006 do 31. 12. 2007, jeho **cílem je podpora zvyšování efektivity vzdělávání v kraji prostřednictvím podpory zabezpečování kvality vzdělávání.** Projekt bude řešit v konkrétní podobě krajskou úroveň národního systému evaluace viz obr. č. 3. Dílčími cíli projektu jsou podpora využívání různých forem interní a externí evaluace v kraji, zajištění efektivního využívání výstupů z evaluace k rozvoji žáků a škol. Aktivity projektu podpoří spolupráci ředitelů, učitelů a škol v kraji při hodnocení vzdělávání na základních, středních a vyšších odborných školách. Pomoc a podporu při řešení problémů v této oblasti bude ředitelům a učitelům nabízet Metodické a evaluační centrum při Ostravské univerzitě ve spolupráci s Krajským vzdělávacím a informačním centrem Nový Jičín.

¹⁾ Externí evaluace je prováděna osobami, jež se na činnosti hodnocených škol přímo nepodílejí. Hodnotící subjekty mohou být podřízeny (místnímu regionálnímu nebo ústřednímu) orgánu školské správy, do jehož působnosti spadá konkrétní škola.

²⁾ Interní evaluaci se rozumí veškerá hodnocení, která provádí samotná škola. Výsledné hodnocení formují jednotlivci nebo skupina osob – zaměstnanců školy.

Obr. č. 3 Krajský evaluační systém

Legenda:

- 1- spolupráce mezi krajskou a národní úrovní
- 2- spolupráce kraje s ostatními zřizovateli škol
- 3- hodnocení ředitelů zřizovateli
- 4- hodnocení učitelů řediteli
- 5- hodnocení žáků učiteli
- 6- hodnocení škol zřizovateli
- 7- data o výsledcích žáků
- 8- data o školách
- 9- vnitřní hodnocení školy.

Poznámka: Data o výsledcích žáků (7) a data o školách (8) potřebuje kraj pro formulaci záměrů krajské vzdělávací politiky.
MEC – Metodické a evaluační centrum, o. p. s.

Opatření 3.1 Podpora měření výsledků vzdělávání v základních a středních školách, reforma maturitní a závěrečné zkoušky

- testování žáků 5. a 9. ročníků ZŠ, žáků 2. ročníků SŠ (obecné studijní předpoklady, matematika, český jazyk, anglický jazyk),
- testování u přijímacích zkoušek do maturitních oborů SŠ,
- realizace kurzů „Evaluace výsledků vzdělávání“ a „Evaluace a autoevaluace školy“,
- vytváření souborů úloh a testů k průběžnému hodnocení žáků,
- účast pedagogických pracovníků na vzdělávání k reformě maturitní a závěrečné zkoušky,
- zapojení škol do cyklu programů Krok za krokem k nové maturitě,
- vytváření a pilotní ověřování jednotného zadání pro závěrečné zkoušky.

Opatření 3.2 Provádění hodnocení škol zřizovatelem, systematická podpora škol a jejich zřizovatelů při zajišťování kvality vzdělávání

- vytvoření Metodického a evaluačního centra, o. p. s. (MEC) při Ostravské univerzitě,
- využívání závěrů z hodnocení škol při utváření krajských záměrů v oblasti školství,
- krajské konference k výměně zkušeností učitelů, zřizovatelů,
- vytvoření a udržování informačního systému škol a datového skladu,
- testování klimatu základních a středních škol,

- hodnocení učebních textů a dalších vzdělávacích materiálů,
- vytvoření souboru kritérií a metodiky hodnocení základních a středních škol zřizovatelem,
- provádění hodnocení základních a středních škol zřizovatelem,
- realizace kurzu „Kvalita ve vzdělávání“ pro zřizovatele škol a kurzu pro vyškolení hodnotitelů základních a středních škol.

Opatření 3.3 Systematická podpora provádění vlastního hodnocení základních a středních škol

- vytvoření souboru kritérií a metodiky vlastního hodnocení základních a středních škol, tj. modelu pro provádění,
- vytvoření systému spolupráce škol v oblasti autoevaluace a rozvoje škol,
- realizace kurzu „Poradce“ a kurzu pro poradce pro základní a střední školy v oblastech – metodika výuky matematiky, českého a anglického jazyka a dalších předmětů,
- činnost poradců pro základní a střední školy v oblastech – vlastní hodnocení a rozvoj školy,
- realizace kurzu „Rozvoj školy“ pro týmy pedagogických pracovníků škol,
- činnost poradců pro základní a střední školy v oblastech – metodika výuky matematiky, českého a anglického jazyka.

Tab. č. 4

Cíle a opatření		Plánované zdroje v roce 2006 (v mil. Kč)			Plánované zdroje v roce 2007 (v mil. Kč)			Plánované zdroje v roce 2008 (v mil. Kč)		
		MSK	ESF	Jiné	MSK	ESF	Jiné	MSK	ESF	Jiné
Cíl 3	Vytváření krajského systému zajišťování kvality vzdělávání	4,60	3,20	0,00	5,00	8,60	0,00	6,10	11,10	0,00
z toho	3.1 Podpora měření výsledků vzdělávání v základních a středních školách, reforma maturitní a závěrečné zkoušky	1,20	0,50	0,00	1,20	1,60	0,00	1,60	2,00	0,00
	3.2 Provádění hodnocení škol zřizovatelem, systematická podpora škol a jejich zřizovatelů při zajišťování kvality vzdělávání	2,90	2,20	0,00	2,80	3,80	0,00	3,50	5,90	0,00
	3.3 Systematická podpora provádění vlastního hodnocení základních a středních škol	0,50	0,50	0,00	1,00	3,20	0,00	1,00	3,20	0,00

Cíl 4 Vytváření podmínek pro vyrovnávání nerovností v přístupu ke vzdělávání

Opatření 4.1 Podpora dětí a žáků se specifickými vzdělávacími potřebami

Opatření 4.2 Podpora národnostního školství

Popis výchozího stavu:

Kraj přispívá v součinnosti s MŠMT a se zřizovateli škol k vyrovnávání nerovností v oblasti přístupu ke vzdělávání a k řešení národnostních specifik v kraji.

Kraj je připraven v návaznosti na DZ MSK 2003 v oblasti podpory národnostního školství, multikulturní výchovy a vzdělávání a integrace

děti a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami podporovat tendence DZ ČR 2005 vyplývající ze strategického směru Zajišťování rovnosti příležitostí ke vzdělávání. Dále bude kraj v souladu s Národním programem rozvoje vzdělávání v České republice věnovat pozornost péči o nadané jedince. **Podpora dětí a žáků se specifickými vzdělávacími potřebami bude tedy zahrnovat žáky se speciálními vzdělávacími potřebami i žáky nadané.**

Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami, tedy dětí, které jsou bez individuálního speciálně pedagogického přístupu v procesu vzdělávání znevýhodněné a výrazně limitované z důvodu zdravotních či sociálních omezení, zaznamenává v posledních letech kvalitativní posuny. Zvýšená pozornost v oblasti vzdělávání je v posledních letech věnována žákům sociálně znevýhodněným, zejména žákům romského etnika a dětem cizinců.

V oblasti předškolního vzdělávání je komplexní přístup k romským dětem před jejich vstupem do školy postupně řešen v rámci Konceptu včasné péče o děti ze sociokulturně znevýhodňujícího prostředí. Školský zákon stanoví v mateřské škole bezplatné vzdělávání v posledním roce před nástupem do základní školy. Romské rodiny žijící způsobem romipen však nemají o vzdělávání svých dětí v mateřských školách zájem. Na druhou stranu však velmi pozitivní roli sehrávají přípravné třídy pro děti ze sociokulturně znevýhodňujícího prostředí zřizované při základních školách v kraji, jejichž počet se od roku 2001 postupně navyšoval.

V oblasti základního vzdělávání je hlavním problémem velká kumulace romského obyvatelstva do některých oblastí. V MSK je v současnosti 11 „spádových“ škol, které vzdělávají ze 40 – 80 % žáky romského etnika a můžeme předpokládat, že se jejich počet v dalších letech bude mírně zvyšovat díky migraci obyvatel z romských komunit v rámci území kraje a migraci obyvatel z romských komunit žijících na Slovensku. Situaci škol s vyšším procentuálním zastoupením žáků ze sociokulturně znevýhodňujícího prostředí může pomoci zlepšit zřízení funkce asistenta pedagoga. **Záměrem kraje je, aby přípravné třídy i asistenti pedagoga působili všude tam, kde nevyhovující výsledky romských dětí na potřebu této přípravy a asistence ukazují.** Asistent pedagoga je od 1. ledna 2005 pedagogický pracovník, jak vyplývá ze zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů. V Moravskoslezském kraji je však velký nedostatek kvalifikovaných asistentů pedagoga. V rámci zvyšování odborné kvalifikace asistentů pedagoga byl v kraji od školního roku 2005/2006 nově zřízen na Střední škole prof. Zdeňka Matějčka v Ostravě – Porubě studijní obor Pedagogika pro asistenty ve školství. Kraj bude podporovat i jiné formy vzdělávání pro získání odborné kvalifikace asistenta pedagoga pro práci s žáky ze sociálně znevýhodněného prostředí jakožto i směrovanou nabídku k dalšímu vzdělávání těchto pedagogických pracovníků.

Problematika vzdělávání žáků ze sociokulturně znevýhodňujícího prostředí se výrazně dotýká všech pedagogických pracovníků. Jde o specifický přístup ke vzdělávání těchto žáků, o umění školy přijmout jedince, kteří se určitým způsobem vymykají představě obecně zažité normy. V rámci Opatření 3.1 OP RLZ je pro podporu řešení této problematiky připraven systémový projekt MŠMT Otevřená cesta.

Svou celkovou situaci se školy snaží vylepšit zapojováním do projektů. Každoročně je MŠMT vyhlášen „Program integrace romské komunity“. V rámci OP RLZ, Opatření 2.1 bude realizován projekt TERNE ČHAVE (Mladí lidé).

V oblasti středního vzdělávání je jednou z priorit kraje umožnit znevýhodněným romským žákům v rostoucím počtu dosažení středněškolského vzdělání. MŠMT je každoročně vyhlášen program „Podpora romských žáků středních škol“, v jehož rámci je poskytována dotace na úhradu školného, stravného, ubytování, cestovného a školních potřeb těm romským žákům a studentům, jejichž rodinám činí zajištění finančních prostředků potíže. Výraznou změnu v oblasti **vzdělávání dětí a žáků se zdravotním postižením** přinesl školský zákon a vyhláška č. 73/2005 Sb.. Z těchto právních norem vyplývá široký rozsah péče o děti a žáky s postižením včetně možnosti jejich indivi-

duální integrace nebo skupinové integrace do běžných škol. Od 1. 1. 2005 dochází k postupné transformaci zvláštních škol na základní školy se speciálními vzdělávacími programy nebo jsou třídy zvláštní školy skupinově integrovány do základních škol zřizovaných obcemi. **Kraj považuje za prioritní vzdělávání dítěte se zdravotním postižením v jeho běžném komunitním prostředí.** Individuální integrace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami se uskutečňuje s pomocí podpůrných opatření, která jsou odlišná nebo jsou poskytována nad rámec individuálních pedagogických a organizačních opatření spojených se vzděláváním žáků stejného věku ve školách, které nejsou samostatně zřízené pro žáky se zdravotním postižením. Vzhledem k ukončení institutu osvobození žáka od povinné školní docházky a vřazování i těžce zdravotně postižených žáků (mimo těch, kteří mají stanoven jiný způsob vzdělávání) do základních škol speciálních (dříve pomocných škol), ve kterých jsou vyučováni podle Rehabilitačního programu pomocné školy, vznikají postupně, po ukončení platnosti rozhodnutí o osvobození žáků od povinné školní docházky, tzv. rehabilitační třídy.

Ke zlepšování podmínek a zvyšování příležitostí ke vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami je další možností využít grantového schéma OP RLZ spolufinancovaného z ESF, podprogram A: Zlepšení podmínek pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

Specifický přístup vyžadují rovněž **nadané děti, žáci a studenti**, aby bylo zajištěno kvalitní vzdělávání odpovídající jejich schopnostem. Této oblasti není na úrovni škol poskytujících stupeň vzdělání věnována dostatečná pozornost, pedagogičtí pracovníci nejsou dostatečně připraveni na práci s těmi, jež pro rozvoj svého osobního potenciálu potřebují moderní výukové metody.

Školský zákon rovněž řeší otázku **vzdělávání cizinců**, pro něž má krajský úřad povinnost zajistit výuku českého jazyka v případě, že žáci plní povinnou školní docházku. Ostravská univerzita bude realizovat kurz přípravy pedagogických pracovníků sedmi základních škol, jež budou uskutečňovat výuku českého jazyka přizpůsobenou potřebám žáků - cizinců. Problémem je celkový přístup všech pedagogických pracovníků ke vzdělávání těchto žáků, zejména pokud se jedná o metody a formy práce s těmito žáky.

Významnou součástí školství v MSK je **vzdělávání polské národnostní menšiny**. Všechny školy a školská zařízení s polským jazykem vyučovacím se nacházejí na území okresů Frýdek-Místek a Karviná, kde jsou největší koncentrace obyvatelstva polské národnosti.

Moravskoslezský kraj podporuje a má zájem o zachování polského národnostního školství v lokalitách s odpovídajícím osídlením polskou národnostní menšinou, a to na všech stávajících úrovních: předškolního, základního i středního vzdělávání.

Financování národnostního školství je zvýhodňováno příplatkem pro národnostní školství s cílem vytvořit podmínky pro vzdělávání v polském vyučovacím jazyce při respektování určitého stupně efektivity výuky.

RP MSK „Program podpory aktivit příslušníků národnostních menšin žijících na území Moravskoslezského kraje“ je určen i na podporu aktivit škol s polským jazykem vyučovacím.

Problematika vzdělávání národnostních menšin se rovněž dotýká pedagogických pracovníků v pohraničních oblastech. V rámci programu Comenius 2.1 byl připraven projekt „Život a učení v pohraničních regionech.“

Hlavním realizátorem vzdělávacích aktivit pedagogických pracovníků vyučujících ve školách s polským jazykem vyučovacím je Pedagogické centrum pro polské národnostní školství Český Těšín, které je zřízeno jako příspěvková organizace MŠMT.

Podporou MŠMT je rozvojový program „Zajištění podmínek základního vzdělávání žáků s postavením azylantů nebo účastníků řízení o udělení azylu na území ČR a bezplatné přípravy k začlenění do základního vzdělávání dětí osob se státní příslušností jiného členského státu EU“.

Opatření 4.1 Podpora dětí a žáků se specifickými vzdělávacími potřebami

- vzdělávání pedagogických pracovníků k problematice specifického přístupu ke vzdělávání nadaných žáků,
- podpora osobní asistence na školách za účelem zapojování těžce zdravotně postižených žáků do vzdělávání,
- podpora integrace romských žáků do majoritních školních kolektivů,
- vzdělávání pedagogických pracovníků k problematice specifického přístupu ke vzdělávání romských žáků,
- zvyšování odborné kvalifikace asistentů pedagoga,
- rozšíření vzdělávací nabídky na Janáčkově konzervatoři v Ostravě o obor Hudební kultura romského etnika,
- podpora integrace cizinců do škol a třídních kolektivů.

Opatření 4.2 Podpora národnostního školství

- podpora prezentace škol s polským jazykem vyučovacím na veřejnosti,
- další vzdělávání pedagogických pracovníků v pohraničních oblastech.

Tab. č. 5

Cíle a opatření			Plánované zdroje v roce 2006 (v mil. Kč)			Plánované zdroje v roce 2007 (v mil. Kč)			Plánované zdroje v roce 2008 (v mil. Kč)		
			MSK	ESF	Jiné	MSK	ESF	Jiné	MSK	ESF	Jiné
Cíl 4	Vytváření podmínek pro vyrovnávání nerovností v přístupu ke vzdělávání		2,90	2,70	0,11	3,20	2,50	0,20	3,20	0,50	0,15
z toho	4.1	Podpora integrace dětí a žáků se specifickými vzdělávacími potřebami	2,80	2,70	0,00	3,00	2,50	0,00	3,00	0,50	0,00
	4.2	Podpora národnostního školství	0,10	0,00	0,11	0,20	0,00	0,20	0,20	0,00	0,15

Cíl 5 Vytváření krajského systému poradenství pro děti a mládež

Opatření 5.1 Rozvoj diagnostických a pedagogicko-psychologických služeb včetně výchovného poradenství ve školách

Opatření 5.2 Rozvoj informačního systému RISA a podpora kariérového poradenství

Opatření 5.3 Systematická podpora prevence sociálně patologických jevů dětí a mládeže

Popis výchozího stavu:

S přijetím školského zákona a vyhlášky č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských zařízeních dochází k vytvoření podmínek pro kvalitativní změny v poradenském systému a pro jistý posun v poskytování poradenských služeb, které zajišťují nejen pedagogicko-psychologické poradny a speciálně pedagogická centra, ale také školy prostřednictvím vznikajících školních poradenských pracovišť. Poradenské služby se zaměřují na diagnostiku, intervenci a metodickou pomoc; zvýšený důraz je kladen na problematiku kariérového poradenství, které integruje vzdělávací, informační a poradenskou podporu pro volbu vhodné vzdělávací cesty a pozdější profesní uplatnění.

Stěžejní strategie v oblasti rozvoje systému poradenství v Moravskoslezském kraji se týkají rozšíření a zkvalitnění poradenských služeb vztahujících se ke kariérovému poradenství, péči o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a prevenci sociálně patologických jevů.

Moravskoslezský kraj je zřizovatelem šesti pedagogicko-psychologických poraden a devíti speciálně pedagogických center, jimž byla vymezena činnost podle určeného typu zdravotního postižení. Tato školská poradenská zařízení zajišťují informační, diagnostickou, poradenskou a metodickou pomoc, poskytují odborné speciálně pedagogické a pedagogicko-psychologické služby, preventivně výchovnou péči a napomáhají při volbě vhodného vzdělávání dětí, žáků a studentů. V rámci systému poradenských služeb budou pedagogicko-psychologické poradny zajišťovat veškeré diagnostické služby, psychologickou a speciálně pedagogickou intervenci včetně terapeutické činnosti a vykonávat informační a metodickou činnost včetně metodického vedení výchovných poradců a školních metodiků prevence. Poradny i centra jsou však na nedostatečné materiálně technické úrovni, disponují zastaralým počítačovým vybavením a nemají dostatek nových diagnostických prostředků, aby mohly na požadované úrovni vykonávat svou činnost.

Nově ve školním roce 2005/2006 zahájí svou činnost školní poradenská pracoviště na devíti školách v kraji. Školní poradenská pracoviště vznikla díky zapojení škol Moravskoslezského kraje do projektu Institutu pedagogicko-psychologického poradenství ČR VIP Kariéra, který je hrazen z prostředků ESF.

Školní poradenská pracoviště budou zajišťovat služby v oblasti prevence školní neúspěšnosti, primární prevence sociálně patologických jevů, kariérového poradenství, podporu při integraci žáků se speciálními vzdělávacími potřebami včetně žáků mimořádně nadaných, metodickou podporu učitelů.

Počet zřízených školních poradenských pracovišť však není na zabezpečení fungování poradenských služeb ve školách dostačující. Záměrem kraje do budoucna je, aby každá právnická osoba vykonávající činnost škol s více než 500 žáky měla zřízené školní poradenské pracoviště. Kraj předpokládá postupný vznik dalších školních poradenských pracovišť při školách zřizovaných krajem i obcemi za předpokladu, že budou zabezpečeny požadované personální podmínky pro výkon činnosti těchto pracovišť (psychologové nebo speciální pedagogové). Vznikem školních poradenských pracovišť dojde rovněž k posílení spolupráce mezi školami a úřady práce a tím dojde celkově ke zlepšení poradenských služeb kariérového poradenství.

Nezastupitelnou úlohu v oblasti výchovy, speciálně pedagogické a pedagogicko-psychologické práce mají školská zařízení pro výkon ústavní výchovy - dětské domovy.

Aby mohlo dojít k vnitřní proměně zařízení pro ústavní výchovu, je nutné zabezpečit další vzdělávání pedagogických pracovníků k získání klíčových kompetencí. Jelikož této oblasti nebyla dosud věnována dostatečná pozornost, je Moravskoslezský kraj připraven podpořit i tyto vzdělávací aktivity.

Moravskoslezský kraj se již několik let zasazuje o zkvalitnění služeb v oblasti kariérového poradenství. V letech 2002 - 2004 se zapojil do projektu RISA - Regionální informační systém o uplatnění absolventů škol na trhu práce - financovaného z programu Phare 2000 Fond rozvoje lidských zdrojů. Obecný cíl projektu spočíval v podpoře informovanosti o zaměstnanosti a uplatnění absolventů na trhu práce v regionu Moravskoslezského kraje prostřednictvím zvýšení kvality informačních služeb pro absolventy škol, nezaměstnané, úřady práce, zájemce o studium, poradenské systémy, atd. Prvotním záměrem a hlavním výstupem projektu bylo vytvoření integrovaného informačního systému o uplatnění absolventů škol na trhu práce, který bude shromažďovat, zpracovávat a analyzovat informace vztahující se k vývoji nabídky a poptávky na trhu práce, ve vztahu k měnícím se potřebám zaměstnavatelů a kvalifikačním požadavkům jednotlivých odvětví a skupin profesí a k vývoji nabídky vzdělávání ze strany škol a dalších vzdělávacích zařízení.

Pro zabezpečení a udržování výstupů projektu RISA ve funkčním stavu a jeho další rozvíjení MSK připravil po ukončení projektu RISA „Rozvojový program MSK – Pokračování projektu RISA“. Na jeho realizaci vyčlenil ze svého rozpočtu v roce 2004 částku 1,0 mil. Kč, v roce 2005 částku 0,5 mil. Kč. Cílem programu v roce 2004 bylo provozování internetového informačního systému, aktualizace vzdělávací nabídky v prostředí pro dálkovou správu dat, provozování kontaktního poradenského místa, zabezpečení sběru, kontroly, zpracování a analýzy dat, aktualizace statických a dynamických dokumentů RISA, realizace dotazníkových šetření spokojenosti uživatelů informačního systému RISA a zajištění a realizace doprovodné metodické a vzdělávací činnosti; v roce 2005 se program zaměřil především na podporu oblasti metodické a vzdělávací činnosti, provozování poradenského místa, aktualizace nabídky škol a dalších vzdělávacích zařízení v systému RISA, prohloubení zájmu cílových skupin o systém RISA atp.

Informační systém RISA je velmi kladně hodnocen ze strany veřejnosti i ze strany výchovných poradců škol. Vzhledem k možnostem, které nabízí, je žádoucí dále systém aktualizovat a udržovat, proto chce MSK i nadále tyto aktivity finančně podporovat.

Sociálně patologické jevy tvoří širokou škálu problémů, které jsou zejména u dětí a mládeže výrazným rizikem zdravotním, společenským i ekonomickým. Jedná se o problematiku šikany a násilí, záškoláctví, drogových závislostí, alkoholismu a kouření, kriminality a delikvence, rizikového sexuálního chování, vandalismu, patologického hráčství, projevů xenofobie, rasismu, intolerance atd. Do tohoto rámce je nutno zařadit i témata, kterým byla doposud věnována malá pozornost – komerční zneužívání dětí, týrané a zneužívané děti, zneužívání anabolik a medikamentů, divácké násilí.

Prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže je řízena MŠMT, které vydává strategické dokumenty v oblasti prevence – např. aktuální Strategie prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti resortu školství, mládeže a tělovýchovy na období 2005 – 2008, která je v souladu s Národním programem vzdělávání, Akčním plánem EU boje proti drogám, usneseními vlády o Národní strategii protidrogové politiky, s Dlouhodobým programem zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva ČR a se Strategií prevence kriminality. Moravskoslezský kraj vydává na základě státního strategického dokumentu Strategii prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v Moravskoslezském kraji na období 2005 – 2008, která rozpracovává Strategii prevence sociálně patologických jevů MŠMT na základě specifických podmínek kraje.

Základním principem prevence sociálně patologických jevů je výchova ke zdravému životnímu stylu, osvojení pozitivního sociálního chování, rozvoj a podpora sociálních kompetencí vedoucí k harmonickému rozvoji osobnosti.

Cílem Moravskoslezského kraje je ochránit děti a mládež před sociálně patologickými jevy, snížit nárůst a výskyt negativních jevů u dětí a mládeže.

Na podporu aktivit v oblasti prevence sociálně patologických jevů, zejména na podporu školních preventivních strategií, jsou každoročně MŠMT a MSK vyhlášovány dotační programy. Cílem podpory těchto dotačních programů je věnovat se preventivním aktivitám ve školách a školských zařízeních komplexně, systematicky a dlouhodobě. Mezi aktivity v oblasti prevence sociálně patologických jevů v obecné rovině jsou zařazeny také programy aktivního využívání volného času dětí a mládeže, které plní funkci relaxační, regenerační, kompenzační, sociálně preventivní a výchovnou. Součástí náplně volného času jsou různorodé aktivity relaxační, pohybové, vzdělávací. Na volný čas má kromě objektivně daných celospolečenských podmínek vliv zejména rodina, škola a neformální seskupení, občanská sdružení sdružující děti, mládež a občany se stejnými zájmy. Způsob trávení volného času ovlivňuje také nabídka komerčních organizací – sportovních, kulturních, médií a informační technologie.

Moravskoslezský kraj podporuje vznik informačních center pro děti a mládež v kraji (ICM). ICM v kraji provozují jak příspěvkové organizace kraje (střediska pro volný čas), tak nestátní neziskové organizace pracující s dětmi a mládeží. Poskytují ucelené informace z oblastí: vzdělávání, práce, volný čas, cestování, zdraví, prevence sociálně patologických jevů, ekologie, nadace a granty, mezinárodní a národní

organizace, Evropská dobrovolná služba apod. Předpokládá se, že ICM v kraji budou členy Asociace pro podporu rozvoje Informačních center pro děti a mládež v ČR. ICM slouží dětem a mládeži, školním kolektivům, pedagogům, vedoucím dětských a mládežnických kolektivů a rodičům.

Opatření 5.1 Rozvoj diagnostických a pedagogicko-psychologických služeb včetně výchovného poradenství ve školách

- vznik školních poradenských pracovišť,
- zajištění materiálně technických podmínek za účelem zkvalitnění diagnostických služeb školských poradenských zařízení,
- vytvoření metodických center dle jednotlivých typů zdravotního postižení dětí, žáků,
- vzdělávání učitelů se zaměřením na rozvoj jejich klíčových kompetencí směřující k vnitřní proměně zařízení pro ústavní výchovu,
- vzdělávání pedagogických pracovníků k problematice specifického přístupu k žákům se zdravotním postižením.

Opatření 5.2 Rozvoj informačního systému RISA a podpora kariérového poradenství

- podpora využívání systému RISA a jeho propagace,
- průběžná aktualizace údajů o nabídce počátečního a dalšího profesního vzdělávání škol a dalších vzdělávacích institucí na regionální úrovni,
- sběr informací o potřebách zaměstnavatelů,
- šetření u vzdělávatelů a zaměstnavatelů,
- analýza nabídky dalšího profesního vzdělávání a počátečního vzdělávání,
- analýza trhu práce a interpretace regionálních dat v oblasti zaměstnanosti,
- analýzy o vývoji a výhledu potřeb profesní struktury v kraji,
- podpora kariérového poradenství na školách,
- propojení informačního systému RISA na další databáze poskytující relevantní informace v dané problematice (www.istp.cz, www.trexima.cz aj.),
- vytvoření systému informační podpory dalšího profesního vzdělávání.

Opatření 5.3 Systematická podpora prevence sociálně patologických jevů dětí a mládeže

- podpora programů aktivního využívání volného času dětí a mládeže,
- podpora Školních preventivních strategií,
- vznik a rozvoj informačních center pro mládež,
- poskytování informací a poradenství, metodická podpora v oblasti prevence sociálně patologických jevů, vzdělávání, práce, volného času, EVVO a další,
- zvyšování kompetencí učitelů v pedagogicko-psychologické a sociální práci.

Tab. č. 6

Cíle a opatření		Plánované zdroje v roce 2006 (v mil. Kč)			Plánované zdroje v roce 2007 (v mil. Kč)			Plánované zdroje v roce 2008 (v mil. Kč)			
		MSK	ESF	Jiné	MSK	ESF	Jiné	MSK	ESF	Jiné	
Cíl 5	Vytváření krajského systému poradenství pro děti a mládež	4,20	2,50	10,70	10,90	17,50	15,70	10,40	17,50	22,70	
z toho	5.1	Rozvoj diagnostických a pedagogicko-psychologických služeb včetně výchovného poradenství ve školách	0,00	2,50	7,00	5,00	12,50	14,00	4,50	12,50	21,00
	5.2	Rozvoj informačního systému RISA a podpora kariérového poradenství	0,50	0,00	0,00	1,00	5,00	0,00	1,00	5,00	0,00
	5.3	Systematická podpora prevence sociálně patologických jevů dětí a mládeže	3,70	0,00	3,70	4,90	0,00	1,70	4,90	0,00	1,70

Cíl 6 Systematická podpora počátečního i dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků

Opatření 6.1 Vytváření strukturované nabídky DVPP v kraji dle oblastí profesního standardu pedagogického pracovníka

Opatření 6.2 Vznik nových studijních programů VŠ v kraji pro počáteční a další vzdělávání učitelů dle potřeb škol v kraji

Popis výchozího stavu:

Kraj chce i nadále systematicky podporovat počáteční i další vzdělávání pedagogických pracovníků. Ředitelé a učitelé ve školách jsou nositeli všech strategických změn ve vzdělávání. Na nich záleží jak zabezpečí kvalitu vzdělávání, které poskytují svým žákům.

Kraj se hlásí k podpoře účasti škol na naplňování priorit státu v oblasti zvyšování profesionality a společenského postavení pedagogických pracovníků dle DZ ČR, tj. k účasti na vzdělávacích aktivitách k rámcovým vzdělávacím programům, tvorbě školních vzdělávacích programů, hodnocení žáků, autoevaluaci, maturitním a závěrečným zkouškám, poskytování pedagogicko-psychologických služeb, speciální pedagogice a práci s mládeží. **Konkrétní vzdělávací aktivity dle priorit státu jsou proto uvedeny v aktivitách k jednotlivým cílům Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v kraji.** K podpoře dalšího zvyšování úrovně výchovy a vzdělávání uskutečňované ve školách a školských zařízeních prostřednictvím pedagogických pracovníků byl vytvořen závazný profesní standard – Vyhláška o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariéřním systému pedagogických pracovníků, na národní úrovni budou kodifikovány zásady profesní etiky učitele. MŠMT bude rovněž podporovat propojení přípravného vzdělávání učitelů na vysokých školách s pedagogickou praxí, inovacemi a výzkumem.

Pro financování části tohoto cíle lze využít grantové schéma v rámci Opatření 3.1 OP RLZ spolufinancovaného z ESF, podprogram B: Rozvoj dalšího vzdělávání učitelů a ostatních pracovníků ve školství.

Nároky na vlastnosti, znalosti, dovednosti a zkušenosti pedagogických pracovníků se stále zvyšují. Postihnout v této prioritě všechny oblasti pedagogické práce v plné šíři není reálné. Proto bylo navrženo 5 prioritních oblastí. Pro další rozvoj pedagogů je nutno vytvořit systémový rámec spojující jednotlivé oblasti, vytvořit podmínky, které umožní pedagogům uspět v konkurenčním prostředí, a které budou akceptovat požadavky regionu. Současně budou reagovat na požadavky doby, tj. především umožní pedagogickým pracovníkům

získat kvalitní jazykové vzdělání a přijmout informační a komunikační technologie jako běžnou součást života soukromého i pracovního a jejich prostřednictvím využít nejnovější poznatky pro inovace ve vzdělávacím procesu.

Dlouhodobě je nezbytné věnovat pozornost působení jak na aktivní pedagogické pracovníky, tak na budoucí pedagogy připravující se na své povolání. Vytváření podmínek pro rozvoj a současně aktivní vstupování do vzdělávacího procesu na jeho začátku a iniciování vzniku nových studijních programů vysokých škol v kraji je klíčové pro zkvalitňování vzdělávání. Důležitou oblastí rozvoje lidských zdrojů na školách je rozvoj kompetencí učitelů i vedoucích pracovníků ve školách. MSK pokračuje ve směru vytýčeném prioritami definovanými v DZ MSK 2003.

Prioritami kraje v oblasti dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků jsou:

1. rozvoj klíčových dovedností pedagogických pracovníků základních a středních škol,
2. rozvoj kompetencí učitelů odborných předmětů na SOŠ a SOU,
3. zlepšování komunikace učitelů v cizím jazyce,
4. příprava učitelů na využívání inovativních metod výuky s využitím ICT,
5. rozvoj dovedností učitelů a ředitelů pro projektové řízení a trénink rozvoje manažerských dovedností ředitelů středních škol.

Ad 1. Rozvoj klíčových dovedností pedagogických pracovníků základních a středních škol

Nové pojetí kurikula značně zvýší nároky na učitele, vyžaduje proto jejich systematickou přípravu a stálou podporu. Prioritou v dalším vzdělávání pedagogických pracovníků je rozvoj klíčových kompetencí: - schopnost řešit problémy, kreativita, schopnost myslet a učit se, zdůvodňovat a hodnotit, kooperovat a komunikovat, schopnost nést odpovědnost, samostatnost a výkonnost jako součást celého procesu vzdělávání. Uvedené dovednosti přispějí k vytvoření bezpečného prostředí ve školách, ke zkvalitnění komunikace učitel - žák, učitel – učitel, učitel – rodič a navození principu vzájemné spolupráce mezi všemi participujícími subjekty a v další rovině k lepší uplatnitelnosti žáků a studentů na trhu práce.

Ad 2. Rozvoj kompetencí učitelů odborných předmětů na SOŠ a SOU

Pro zabezpečování kvality odborného vzdělávání, které připravuje pro profese dle potřeb zaměstnavatelů, je nutné rozvíjet partnerství mezi vzdělavatelem a zaměstnavatelem. Průběh praktického vyučování v rámci odborného vzdělávání ovlivňuje také kvalita materiálních podmínek škol a schopnost pedagogických pracovníků přenášet poznatky z praxe do výuky. Nový školský zákon dal školám významné příležitosti k využití konkrétní spolupráce s potenciálními zaměstnavateli svých absolventů např. tím, že odborníci z praxe jsou jmenováni členy zkušebních komisí pro závěrečné a maturitní zkoušky, jejich zkušenosti mohou být využity rovněž při tvorbě školních vzdělávacích programů. Cílem odborného vzdělávání ve středních školách je především dobrá uplatnitelnost absolventů na trhu práce, na kterou má vliv velmi mnoho faktorů a okolností, např. zodpovědná volba příslušného oboru vzdělání žákem a rodiči, zohledňující rovněž možnosti a zájmy žáka; vývoj struktury požadovaných profesí v regionu, ve kterém absolvent následně hledá své uplatnění. V souvislosti s dalším zlepšováním uplatnitelnosti absolventů a přibližováním vzdělávání ve školách potřebám praxe by součástí dalšího vzdělávání učitelů odborných předmětů by měly být praktické stáže učitelů v podnicích v ČR i v zahraničí a kurzy rozvoje sociálních kompetencí učitelů, zaměřené na vzdělávání a výchovu méně motivovaných a problémových žáků nematuritních oborů.

Ad 3. Zlepšování komunikace učitelů v cizím jazyce

Rychle se vyvíjející multinacionální společnost a vstup ČR do EU s sebou nesou potřebu dorozumění se v cizím jazyce. MSK naváže na program jazykového vzdělávání, definovaný jako jedna z priorit DZ MSK 2003. Podpora jazykového vzdělávání ve školním roce

2003/2004 byla zajišťována především KVIC a PC v Ostravě a Českém Těšíně. Zatímco dosud byla podpora jazykového vzdělávání orientována na jazykové vzdělávání učitelů cizích jazyků, v budoucnu se MSK zaměří také na podporu jazykové přípravy učitelů odborných předmětů, s cílem porozumění textu, mluvenému slovu, schopnosti vyjádřit se, formulovat, prezentovat vlastní myšlenky, názory, získat slovní zásobu, včetně odborných termínů, technických termínů, naučit se pracovat s informacemi v cizím jazyce, využít je pro rozvoj osobní i celospolečenský tak, aby jazyk nebyl bariérou pro komunikaci a spolupráci i v mezinárodním měřítku a zároveň byly vytvořeny předpoklady pro realizaci výuky některých odborných předmětů v cizích jazycích.

Ad 4. Příprava učitelů na využívání inovativních metod výuky s využitím ICT

Procesy získávání, vyhodnocování, analyzování a zpřístupnění informací jsou hybnou silou společnosti. Prostředkem pro přístup k informacím jsou informační systémy a informační a komunikační technologie. Nástroj, který, je-li vhodně využit, umožňuje vnést nové prvky do výuky, vzdělávání, inovovat stávající procesy. V rámci vzdělávání v oblasti technické komunikace, tj. informační gramotnosti učitelů se zaměřením na praktické využití ICT ve výuce, bylo ve školním roce 2003/2004 KVIC a PC v Ostravě a Českém Těšíně vyškoleny 2 829 z celkového počtu 18 781 pedagogů MSK, tj. 15 %. Uvedený počet zahrnuje také pedagogy, kteří byli zapojeni do vzdělávacího modulu Státní informační politika ve vzdělávání. MSK bude pokračovat v podpoře zavádění ICT do výuky, metodické pomoci školám, vzdělávání v oblasti informační gramotnosti, ale především v aktivním a efektivním využívání ICT a rozvine tak program realizace Státní informační politiky ve vzdělávání v kraji.

Ad 5. Rozvoj dovedností učitelů a ředitelů pro projektové řízení a trénink rozvoje manažerských dovedností ředitelů středních škol

Potřeba rozvíjení dovedností učitelů a ředitelů škol a školských zařízení v oblasti projektového řízení vznikla v souvislosti se vstupem České republiky do EU a zcela novými možnostmi získání značného objemu finančních prostředků z Evropských strukturálních fondů na základě zpracování projektů k postupně vyhlášeným výzvám. Řízení a financování škol je založeno na vymezení pravomocí a z nich plynoucích odpovědností pro jednotlivé úrovně řízení. Roste úloha ředitele školy jako významného partnera zřizovatele, který má aktivně zajišťovat plnění všech cílů, pro které byla škola zřízena, a současně být manažerem, tj. řídit chod organizace jako celku (v oblasti: finanční, personálního řízení, zpracování strategie rozvoje školy, správy majetku aj.) s minimalizací operativního řízení. MSK bude i nadále podporovat strategické řízení škol, systematické vzdělávání vedoucích zaměstnanců škol a naváže tak na vzdělávací akce z oblasti řízení škol, které ve školním roce 2003/2004 absolvovalo prostřednictvím KVIC a PC v Ostravě a Českém Těšíně 2 102 vedoucích pracovníků škol.

Spolupráce s vysokými školami připravujícími pedagogy by se měla soustředit, kromě již zmíněné problematiky jazykového vzdělávání a informační gramotnosti, na zkvalitnění pregraduální přípravy směřované na klíčové dovednosti pedagogů dle nových kurikulárních obsahů tak, aby absolventi své osvojené dovednosti dokázali předávat, aby dokázali stanovovat a formulovat dovednostní cíle a uměli je vyhodnocovat. Mezi vysokými školami a požadavky školní praxe se musejí rozvíjet další formy vzájemné komunikace, aby byla zajištěna stabilizace kvalifikovaných pedagogů zejména v základním školství - zkrácené a distanční či kombinované formy kvalifikačních studií. Určitě lze zkvalitnit výběr asistenčních škol k zajištění efektivnější praxe studentů.

Opatření 6.1 Vytváření strukturované nabídky DVPP v kraji dle oblastí profesního standardu pedagogického pracovníka

- rozvoj informačního portálu KVIC k DVPP v MSK,
- koordinace a zajišťování nabídky akcí pro naplnění krajských priorit v oblasti DVPP,
- směrovaná nabídka DVPP k rozšiřování kvalifikace ve smyslu vyhlášky o DVPP.

Opatření 6.2 Vznik nových studijních programů VŠ v kraji pro počáteční a další vzdělávání učitelů dle potřeb škol v kraji

- spolupráce MSK, ZŠ, SŠ, VŠ při zajišťování podmínek pro naplňování profesního standardu učitele dle potřeb praxe škol,
- v rámci celoživotního vzdělávání nabízet pedagogům různé formy a obsahy vzdělávání v souladu s novou školskou legislativou: dálkové, distanční, kombinované formy měnící pedagogické kvalifikace pro různé stupně vzdělávání.

Tab. č. 7

Cíle a opatření		Plánované zdroje v roce 2006 (v mil. Kč)			Plánované zdroje v roce 2007 (v mil. Kč)			Plánované zdroje v roce 2008 (v mil. Kč)		
		MSK	ESF	Jiné	MSK	ESF	Jiné	MSK	ESF	Jiné
Cíl 6	Systematická podpora počátečního i dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků	0,00	42,25	0,00	0,00	42,25	0,00	0,00	40,00	0,00
z toho	6.1 Vytváření strukturované nabídky DVPP v kraji dle oblastí profesního standardu pedagogického pracovníka	0,00	30,00	0,00	0,00	30,00	0,00	0,00	30,00	0,00
	6.2 Vznik nových studijních programů VŠ v kraji pro počáteční a další vzdělávání učitelů dle potřeb škol v kraji	0,00	12,25	0,00	0,00	12,25	0,00	0,00	10,00	0,00

Cíl 7 Rozvoj dalšího vzdělávání ve školách dle poptávky v kraji

Opatření 7.1 Rozšíření vzdělávací nabídky pro další vzdělávání tvorbou vzdělávacích modulů

Opatření 7.2 Rozvoj spolupráce škol se zaměstnavateli při přípravě a realizaci kurzů dalšího vzdělávání

Opatření 7.3 Podpora rozvoje komunitních škol

Popis výchozího stavu:

Oblast dalšího vzdělávání je nedílnou součástí celoživotního učení, které není jen souhrnem předškolního vzdělávání, počátečního vzdělávání a vzdělávání dospělých, ale je obecným postojem k učení, který tyto tři fáze spojuje v jeden proces. Tato oblast zahrnuje **vzdělávání dospělých ve školách vedoucí k dosažení stupně vzdělání, další profesní vzdělávání** (rekvalifikační vzdělávání, kvalifikační vzdělávání) a **vzdělávání zájmové a občanské**. Další vzdělávání každému jednotlivci, zejména dospělým, umožňuje zvýšit, rozšířit či změnit kvalifikaci, absolvovat různé kurzy, školení, vzdělávací programy, které mají za cíl zvýšit uplatnitelnost jednotlivců na trhu práce a podpořit společenskou integraci.

V oblasti celoživotního vzdělávání se očekává schválení zákona o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání). Jeho základním cílem je především podpořit účast dospělých na dalším vzdělávání, vytvořit prostředí motivující k účasti na dalším vzdělávání zejména pro osoby s nízkou kvalifikací, či spotřebou kvalifikaci rychle a efektivně změnit, zvýšit či rozšířit.

Vstupem do Evropské unie získala Česká republika možnost plně se zapojit do všech vytvořených **komunitárních programů** zaměřených na podporu rozvoje systémů vzdělávání a odborné přípravy v zemích EU a spolupráci mezi vzdělávacími institucemi (nejen mezi členskými

státy EU, ale i s institucemi ze třetích zemí). Cílem komunitárních vzdělávacích programů je posilovat vzájemné porozumění mezi členskými státy Evropské unie prostřednictvím vzdělávání a celoživotního učení. Moravskoslezský kraj podporuje oblast dalšího vzdělávání ve všech jejích stávajících formách a typech a podporuje vznik nových nebo v současnosti málo využívaných nástrojů, např. rozvoj e-learningových programů, modularizaci vzdělávacích programů, využití výsledků neformálního vzdělávání a informálního učení apod.

Moravskoslezský kraj si uvědomuje význam rozvoje dalšího vzdělávání pro intenzivní podporu zvyšování účasti mladých lidí ve vzdělávání a rekvalifikačních kurzech a také pro zvyšování podílu lidí, kteří jsou již zaměstnáni a současně si dalším studiem zvyšují kvalifikaci a odbornost. Další profesní vzdělávání (rekvalifikační vzdělávání a kvalifikační vzdělávání) je v Moravskoslezském kraji zajišťováno úřady práce, školami a dalšími vzdělávacími subjekty. Rekvalifikační vzdělávání zahrnuje rekvalifikační kurzy pořádané v souladu s potřebami trhu práce. Moravskoslezský kraj spatřuje důležitou roli škol v rozšiřování nabídky dalšího vzdělávání pro rekvalifikaci uchazečů o zaměstnání. Školy MSK a kraj se zapojí do systémových projektů spolufinancovaných z ESF - UNIV a Národní systém kvalifikací, kterými se bude postupně do roku 2008 připravovat systém uznávání výsledků neformálního vzdělávání a informálního učení a postupně vytvářet Národní soustava kvalifikací, která bude vycházet z požadavků trhu práce a navazovat na rámcové vzdělávací programy, v období 2005 – 2006 pro nižší kvalifikace, do roku 2010 pro kvalifikace vyšších úrovní.

Kraj a školy se zapojily a budou se dále na základě dalších výzev zapojovat do grantových schémat v OP RLZ, priority 3 Rozvoj celoživotního učení, opatření 3.1 Zkvalitňování vzdělávání ve školách a školských zařízeních a rozvoj podpůrných systémů ve vzdělávání a opatření 3.3 Rozvoj dalšího profesního vzdělávání. V rámci grantového schéma vyhlášeného MŠMT - Rozvoj dalšího vzdělávání na středních a vyšších odborných školách (OP RLZ 3.1) - byl Moravskoslezskému kraji schválen k realizaci projekt **Rozvoj a zkvalitňování odborného vzdělávání na středních školách a vyšších odborných školách MSK s důrazem na odbornou praxi**. V období 2005 - 2007 budou projektem vytvořeny a realizovány programy zkvalitňování vzdělávacích příležitostí na SŠ a VOŠ (s důrazem na odbornou praxi), programy dalšího vzdělávání učitelů a dalších pedagogických pracovníků a vzdělávací programy pro zájemce o další vzdělávání realizované na SŠ a VOŠ. V rámci 1. výzvy grantového schématu vyhlášeného Moravskoslezským krajem - **Rozvoj kapacit dalšího profesního vzdělávání** (OP RLZ 3.3) - byly předloženy projekty čtyř středních škol zřizovaných MSK zaměřené na další vzdělávání ve školách.

Realizací projektu KRAJ (Komplexní rozvoj aktivit jednotlivců, 2002 - 2003) v rámci PHARE 2000 - RLZ vzniklo sdružení „**Svět vzdělávání - síť místních center celoživotního vzdělávání**“, do kterého jsou zapojeny střední školy, vyšší odborné školy a Vysoká škola podnikání, a. s., jež jsou geograficky reprezentativně rozloženy v městech po celém Moravskoslezském kraji.

Moravskoslezský kraj podporuje ve spolupráci s úřady práce, zaměstnavateli a školami zapojení škol do organizování a realizace odborných kurzů, kurzů jednotlivých předmětů a pomaturitních specializačních kurzů a kvalifikačních zkoušek. Kraj považuje spolupráci se zaměstnavateli za velmi důležitou, neboť poptávka na trhu práce je zásadní pro oblast celoživotního vzdělávání i pro tvorbu školních vzdělávacích programů. Kraj se bude podílet na organizování konferencí k problematice dalšího vzdělávání ve školách dle potřeb zaměstnavatelů v kraji.

V rámci projektu MPSV PHARE 2003 RLZ, opatření 3.4 Rozvoj dalšího vzdělávání, do kterého je kraj zapojen formou členství v Řídícím výboru (komponenta Technická asistence), bude v Moravskoslezském kraji vybudováno **centrum dalšího profesního vzdělávání**. Obecným cílem tohoto projektu je zajistit dostupnost dalšího profesního vzdělávání pro všechny dospělé občany vzhledem ke zvyšující se strukturální nezaměstnanosti.

Moravskoslezský kraj podporuje také spolupráci škol s profesními sdruženími (UNIHOST, Cech instalatérů, profesními sdruženími v auto-oborech apod.) a předpokládá se, že školy s profesními sdruženími budou předkládat projekty a realizovat činnosti vznikající ze vzájemné komunikace mezi těmito subjekty. Na základě této spolupráce bude zajišťována výuka rekvalifikačních kurzů v různých oborech a výuka specializačních kurzů společně s firmami a odborníky z praxe. Potenciál spolupráce těchto partnerů dokáže výrazně ovlivňovat i oblast dalšího vzdělávání dle potřeb zájemců o studium.

Nový koncept tzv. komunitní školy vede ke zvýšení standardu občanské vybavenosti a může se stát dokonce nástrojem změny životního stylu, prosazování aktivních činností a účasti na životě občanské společnosti. Naplnění tohoto konceptu vyžaduje těsnou spolupráci MSK s obcemi, vysokou míru tvořivosti a iniciativy škol i jejich vzájemnou spolupráci. MSK považuje za nezbytné rozvíjet v rámci politiky zaměstnanosti specifické programy pro mládež (pro nezaměstnané absolventy škol, pro mladé nezaměstnané s nízkou kvalifikací) stejně jako pro ostatní znevýhodněné skupiny (dlouhodobě nezaměstnané, osoby se zdravotním postižením, etnické minority, matky po mateřské dovolené, pracovníky s nízkou kvalifikací ohrožené nezaměstnaností apod.).

Opatření 7.1 Rozšíření vzdělávací nabídky pro další vzdělávání tvorbou vzdělávacích modulů

- vytváření modulárně uspořádaných vzdělávacích programů středních a vyšších odborných škol s cílem získávání dílčích kvalifikací,
- tvorba vzdělávacích programů dalšího profesního vzdělávání na základě analýz potřeb trhu práce,
- rozšíření vzdělávací nabídky škol o nové nebo inovované kurzy dalšího vzdělávání, zejména o modulárně uspořádané vzdělávací programy,
- zapojení škol do systémových projektů a grantových schémat MSK zaměřených na další vzdělávání,
- zapojení škol ve sdružení Svět vzdělávání – síť místních center celoživotního vzdělávání.

Opatření 7.2 Rozvoj spolupráce škol se zaměstnavateli při přípravě a realizaci kurzů dalšího vzdělávání

- spolupráce škol se zaměstnavateli a profesními komorami při tvorbě vzdělávacích programů,
- posílení komunikace a spolupráce mezi zaměstnavateli, úřady práce, vzdělavateli, veřejným sektorem a vzdělávanými.

Opatření 7.3 Podpora rozvoje komunitních škol

- otevírání a zpřístupnění škol široké veřejnosti.

Tab. č. 8

Cíle a opatření		Plánované zdroje v roce 2006 (v mil. Kč)			Plánované zdroje v roce 2007 (v mil. Kč)			Plánované zdroje v roce 2008 (v mil. Kč)		
		MSK	ESF	Jiné	MSK	ESF	Jiné	MSK	ESF	Jiné
Cíl 7	Rozvoj dalšího vzdělávání ve školách dle poptávky v kraji	13,10	33,90	108,80	11,00	68,10	92,50	15,80	32,30	130,00
z toho	7.1 Rozšíření vzdělávací nabídky pro další vzdělávání tvorbou vzdělávacích modulů	8,10	33,90	65,40	4,80	68,10	42,50	9,60	32,30	80,00
	7.2 Rozvoj spolupráce škol se zaměstnavateli při přípravě a realizaci kurzů dalšího vzdělávání	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	7.3 Podpora rozvoje komunitních škol	5,00	0,00	43,40	6,20	0,00	50,00	6,20	0,00	50,00

5

STRATEGIE ROZVOJE VZDĚLÁVACÍ SOUSTAVY MSK

5.1 Průchod dětí, žáků a studentů vzdělávací soustavou

Zajištění přístupu ke vzdělávání patří mezi celosvětové priority a i velmi rozvinuté země přijímají opatření ke zvyšování účasti dětí, žáků a studentů ve všech úrovních vzdělávání. Česká republika má v porovnání se zeměmi OECD i EU velmi rozvinutý sektor středního vzdělávání. V posledních letech došlo v MSK k prodlužování délky vzdělávání, což je důsledkem nárůstu přijímaných do studia maturitního na úkor oborů se závěrečnou zkouškou s kratší délkou vzdělávání.

Významnou rezervu má MSK ve vyšším odborném vzdělávání, kde v posledních letech nedošlo k výraznému nárůstu přijímaných studentů.

Dále uváděné vývojové trendy dětí, žáků a studentů jsou výpočtem modelovým, který naznačuje k jakému vývoji může v MSK dojít v dalších letech. Modely a kvantitativní parametry průchodů vzdělávací soustavou MSK jsou zkonstruovány pro školy všech zřizovatelů. Vývojové trendy zohledňují demografickou projekci věkových skupin dětí a mládeže příslušných jednotlivým úrovním vzdělávání (bez migrace mimo hranice kraje) a nastavené kvantitativní parametry průchodu vzdělávací soustavou MSK.

5.1.1 Předškolní vzdělávání

Od roku 1997 postupně docházelo k úbytku populace 3 - 5letých dětí až na minimální hodnotu 33 479 dětí v roce 2004. Od roku 2005 do roku 2011 se očekává mírný nárůst a stabilizace populace počtu 3 - 5letých dětí v roce 2010. Poté je předpokládán mírný a stabilní pokles.

Demografický vývoj této populace se odráží také v úbytku počtu dětí navštěvujících mateřské školy o 3,8 % od roku 2001 do roku 2004.

Rodiče mají možnost své děti přihlásit do mateřských škol různých zřizovatelů. V MSK k 30. 9. 2004 navštěvovalo z celkového počtu dětí v mateřských školách 2,8 % dětí soukromé, 0,2 % církevní a 96,8 % obecní mateřské školy.

Počet a věková struktura dětí navštěvujících mateřské školy se odvíjí od zájmu rodičů o tento druh školy. Zájem o mateřské školy ze strany rodičů vyjadřuje následující tabulka, která uvádí podíl dětí v mateřské škole z příslušného populačního ročníku.

Tab. č. 9 Podíl dětí navštěvujících MŠ k populačnímu ročníku v %

Věk	Podíl dětí v %			
	2001/2002	2002/2003	2003/2004	2004/2005
3letí	67,60	73,88	76,55	70,87
4letí	88,24	89,46	90,42	91,41
5letí	93,82	94,41	90,56	91,58
6letí	19,32	21,15	21,75	19,35

Z uvedené tabulky vyplývá, že zájem rodičů o mateřské školy dětí různého věku je rozdílný. Zatímco zájem rodičů 4letých dětí o mateřské školy mírně roste, u 5letých dětí jde spíše o vývoj kolísavý a 3leté děti zaznamenaly v posledním roce výrazný pokles.

S nárůstem populace 3 – 5letých dětí úzce souvisí vývoj počtu dětí navštěvující mateřské školy. Do roku 2010 očekáváme navýšení o 1 000 až 1 200 dětí. Uvedený nárůst by neměl být doprovázen významnými problémy s kapacitami mateřských škol. V současné době jsou tyto kapacity využity z 84,3 %, což je mírně pod republikovým průměrem (85,4 %) a navýšení počtu dětí navštěvujících MŠ bude znamenat využití kapacity kolem 88 % v roce 2010.

Do výše uvedených údajů nebyly započítány děti ve speciálních mateřských školách. Jejich počet se v posledních letech významně nemění, od roku 2001 došlo pouze k mírnému navýšení o 22 dětí na 787 v roce 2004. Tyto děti představují 2,35 % z populace 3 - 5letých dětí.

Vzhledem ke skutečnosti, že nový školský zákon umožňuje absolvovat poslední ročník před zahájením povinné školní docházky zdarma, můžeme v dalších letech očekávat mírný procentuální nárůst 5letých dětí v MŠ. Do roku 2010 by měl podíl 5letých dětí navštěvujících mateřské školy dosáhnout 98 % z populace 5letých.

5.1.2 Základní vzdělávání

Demografický vývoj 6 - 14letých dětí, které navštěvují základní školy, zaznamenává v posledních letech výrazný pokles. Od roku 2001 do roku 2004 ubylo v této věkové skupině 16 975 dětí a do roku 2010 očekáváme pokles o dalších 24 086 dětí. Největší skupinu dětí, která vstupuje do základního vzdělávání, představují šestileté děti a to celých 75,18 % z dětí, které vstoupily do 1. ročníků základních škol v roce 2004/2005. Do základního vzdělání nevstupují pouze tyto děti, ale ve skutečnosti to jsou také děti pětileté (1,35 % z populace pětiletých) a sedmileté (21,92 % z populace sedmiletých).

Základní vzdělání je poskytováno žákům ve školách různých zřizovatelů. V MSK k 30. 9. 2004 navštěvovalo z celkového počtu žáků navštěvujících základní školy 99,4 % žáků obecní základní školy, 0,5 % soukromé základní školy a 0,1 % církevní základní školy.

Pokles počtu dětí výrazněji zasáhne 2. stupeň základních škol. Zatímco ve věkové skupině 11 - 14 let příslušné 2. stupni ZŠ očekáváme do roku 2010 pokles počtu dětí asi o 30 % (tj. 19 607 dětí), počet dětí věkové skupiny 6 - 10 let příslušné 1. stupni ZŠ klesne do roku 2008 již pouze o 7,34 % (tj. 4 479 dětí) a pak bude mírně růst.

V roce 2004 navštěvovalo ZŠ pouze 94,67 % (bez škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami) dětí z věkové skupiny 6 - 14letých dětí. Klesající demografický vývoj má vliv na počet žáků ZŠ, který by měl od roku 2004 do roku 2010 klesnout téměř o 20 tisíc žáků (včetně škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami). V úbytku žáků se neprojevuje jen pokles populace, ale také odchody žáků do víceletých gymnázií. V současné době odchází do víceletých gymnázií asi 6 % žáků z 5. tříd a 2 % žáků ze 7. tříd. Při zachování nabízených míst v prvních ročnících víceletých gymnázií se tato procenta odcházejících žáků zvýší na 7,5 % z žáků 5. tříd a 2,5 % z žáků 7. tříd v roce 2010, což bude odpovídat současnému republikovému průměru.

V následující tabulce je popsán vývoj průměrného ukazatele „počet žáků na jednoho učitele“. Vlivem pomalejšího snižování stavu učitelů než počtu žáků došlo také ke snížení tohoto ukazatele až na 19,15 na 1. stupni ZŠ a 13,51 na 2. stupni.

Tab. č. 10 Vývoj průměrného počtu žáků na jednoho učitele ZŠ

Počet		2001/2002	2002/2003	2003/2004	2004/2005
žáků	Celkem	135 462	130 804	125 594	119 989
	1. stupeň	75 042	70 203	66 103	61 819
	2. stupeň	60 620	60 840	59 726	58 170
učitelů	Celkem	8 126,2	7 934,96	7 845,4	7 533,9
	1. stupeň	3 741,8	3 555,69	3 454,9	3 233,4
	2. stupeň	4 384	4 379,45	4 390	4 300,8
žáků na učitele	Celkem	16,67	16,39	16,03	15,93
	1. stupeň	20,06	19,63	19,16	19,12
	2. stupeň	13,83	13,82	13,62	13,53

Využití kapacit ZŠ se ve školním roce 2004/2005 pohybovalo okolo 71 %, což bylo na úrovni průměrného stavu za ČR.

Základní vzdělávání je poskytováno také na školách zřízených pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami. Počet žáků na těchto školách poklesl od roku 2001, kdy školy navštěvovalo 5 317 žáků, o 611 žáků na 4 706 v roce 2004. Podíl dětí navštěvujících tyto školy z populace 6 - 14letých dětí se však stále pohybuje okolo 3,8 %.

Zajištění vzdělávacích možností osob, které nezískaly základní vzdělání

Značnou pozornost věnuje Moravskoslezský kraj zajištění rovného přístupu ke vzdělávání. Pro vyrovnání sociálního handicapu dětí se zaměřil na zvyšování počtu přípravných tříd při základních školách. Těžce zdravotně postiženým dětem umožní přípravu na vzdělávání rozšířením počtu přípravných stupňů základních škol speciálních. Žákům, kteří byli v dřívějších letech osvobozeni od povinné školní docházky či v současné době z věkových důvodů nedokončí vzdělávací program základní školy speciální, nabídne možnost získání základů vzdělání v kurzech pro doplnění základů vzdělání. Obdobně bude zajištěna vzdělávací nabídka a dostupnost kurzů pro doplnění základního vzdělání.

Kvantitativní parametry průchodu vzdělávací soustavou

- Zajištění vzdělávací nabídky a dostupnosti kurzů pro doplnění základního vzdělání.
- Zajištění vzdělávací nabídky a dostupnosti kurzů pro doplnění základu vzdělání.

5.1.3 Střední vzdělávání

Denní forma vzdělávání středních škol

Demografický vývoj 15leté mládeže, která vstupuje do středních škol, se v posledních čtyřech letech výrazně nezměnil, spíše stagnoval. Počet 15letých dětí klesne do roku 2010 o 4 549 dětí, což představuje úbytek téměř 27 % od roku 2004. Celá věková skupina 15 - 18letých příslušná střednímu vzdělávání v denní formě vzdělávání se sníží ve stejném období o 11 790 dětí (tj. o 17 %).

Zájem o střední vzdělávání mají téměř všichni absolventi ZŠ. Rozdíl mezi počtem absolventů ZŠ a nově přijatými do prvních ročníků středních škol je způsoben žáky, kteří již byli přijati, ale studium jim nevyhovuje, proto se hlásí opakovaně na jiný obor nebo jinou střední

školu, a žáky, kteří do středních škol přicházejí z jiných krajů. Z tohoto důvodu je každým rokem do středních škol nově přijato více žáků než je absolventů ZŠ, v roce 2004 to bylo o 13,2 % žáků více.

Míra účasti mládeže na středním vzdělávání (bez nižšího stupně víceletých gymnázií) se zvyšuje. Zatímco v roce 2001 bylo ve středním vzdělávání 85,28 % (87,2 % včetně nástavbového studia) této mládeže z populace 15 – 18letých, v roce 2004 to bylo již 88,46 % (91,8 % včetně nástavbového studia).

Střední vzdělávání je poskytováno ve školách různých zřizovatelů. Největší zastoupení k 30. 9. 2004 měli žáci středních škol zřizovaných krajem, v nichž studovalo celkem 82,3 % žáků a ke stejnému datu do nich bylo nově přijato 82,8 % všech žáků přijatých do středních škol. Významnou roli mají školy ostatních zřizovatelů - v soukromých středních školách studovalo 11,6 % žáků, v církevních středních školách 0,8 % a v obecních středních školách 0,3 % žáků.

Z následující tabulky je zřejmé, že počet žáků denní formy vzdělávání ve středních školách od roku 2001 do roku 2004 vzrostl o 2 683 žáků. V příštích dvou letech očekáváme spíše stagnaci celkového počtu žáků SŠ a od roku 2008 jejich pokles až na 60 761 v roce 2010.

Tab. č. 11 Počet žáků ve středních školách (včetně denní formy vzdělávání nástavbového studia a nižšího stupně víceletých gymnázií)

Střední školy		01/02	02/03	03/04	04/05	05/06	06/07	07/08	08/09	09/10
								odhad vývoje		
SM	G	15 692	16 099	16 147	16 449	16 704	16 800	16 415	16 395	16 400
	SOŠ	23 513	23 947	24 691	25 603	26 136	25 800	24 885	24 624	23 500
	SOU	5 450	5 769	6 298	6 610	6 956	6 525	6 041	5 786	5 063
	Spec. SŠ	893	779	752	800	708	777	722	772	608
	Celkem	45 548	46 594	47 888	49 462	50 505	49 902	48 063	47 577	45 571
BM	SOŠ	176	194	199	139	121	120	80	80	80
	SOU	17 713	17 280	16 847	16 144	15 689	15 670	15 057	14 182	12 710
	Spec. SŠ	2 127	2 255	2 490	2 502	2 294	2 481	2 460	2 454	2 400
	Celkem	20 016	19 729	19 536	18 785	18 104	18 271	17 597	16 716	15 190
Celkem	65 564	66 323	67 424	68 247	68 609	68 173	65 660	64 293	60 761	

SM – obory středního vzdělání s maturitní zkouškou

BM – obory středního vzdělání s výučním listem a středního vzdělání

V období 2001 až 2004 byl zaznamenán nárůst u oborů poskytujících střední vzdělání s maturitní zkouškou o 3 914 žáků a naopak pokles u žáků oborů poskytujících střední vzdělání s výučním listem a střední vzdělání o 1 231 žáků. Počet žáků v oborech středního vzdělání s maturitní zkouškou (včetně denní formy nástavbového studia) vzrostl od roku 2001 do roku 2004 o 3 % na dnešních 72,47 % a v oborech středního vzdělání s výučním listem a středního vzdělání naopak došlo k poklesu o 3 %. Takové procentuální rozložení je ovšem zkresleno žáky, kteří navštěvují nižší stupeň víceletých gymnázií, a tudíž plní povinnou školní docházku ve středních školách. Skutečné procentuální rozložení mládeže v roce 2004 ve věku 15 - 18 let ve všech oborech středního vzdělávání (včetně denní formy nástavbového studia) je 70,53 % žáků v oborech středního vzdělání s maturitní zkouškou a 29,47 % žáků v oborech středního vzdělání

s výučním listem a středního vzdělání. Vzhledem ke sledování využití kapacit středních škol musí být žáci nižšího stupně víceletých gymnázií započítáni do celkových počtů žáků navštěvujících střední školy. Do roku 2010 počet žáků v oborech středního vzdělání s maturitní zkouškou dále poroste až na 75 % celkového počtu žáků studujících ve středních školách (včetně nižšího stupně víceletých gymnázií a žáků denní formy vzdělávání nástavbového studia).

S rozložením procentuálního podílu žáků studujících v oborech středního vzdělání úzce souvisí délka studia těchto oborů. Jelikož délka studia oborů středního vzdělání s maturitní zkouškou je 4, 6 nebo 8 let, je také podíl žáků v těchto oborech z celkového počtu žáků studujících ve středních školách mnohem vyšší než je tomu u žáků nově přijímaných do 1. ročníků středních škol.

Rozložení populace 15letých v oborech středního vzdělání s maturitní zkouškou (včetně příslušných ročníků víceletých gymnázií), středního vzdělání s výučním listem a středního vzdělání je dalším důležitým sledovaným ukazatelem.

Tab. č. 12 Počet nově přijatých žáků do 1. ročníků středních škol a konzervatoře (včetně příslušných ročníků víceletých gymnázií - bez denní formy vzdělávání nástavbového studia)

Střední školy		01/02	02/03	03/04	04/05	05/06	06/07	07/08	08/09	09/10
								odhad vývoje		
SM	G	3 089	2 974	3 143	3 207	3 260	3 290	3 260	3 260	3 260
	SOŠ	6 198	6 524	6 546	6 746	6 149	6 288	6 167	6 147	5 625
	ze SOŠ lycea	222	276	467	720	956	1 068	1 252	1 350	1 520
	SOU	1 129	1 312	1 308	1 315	1 485	1 400	1 188	1 011	905
	Spec.SŠ	226	164	198	216	206	182	177	164	162
	Konzervatoř	81	71	71	78	68	80	80	80	80
	Celkem	10 723	11 045	11 266	11 562	11 168	11 240	10 872	10 662	10 032
BM	SOŠ	70	70	70	38	58	60	60	60	60
	SOU	6 289	5 891	5 790	5 549	5 321	5 273	4 964	4 878	4 308
	Spec.SŠ	837	962	980	954	869	880	870	850	800
	Celkem	7 196	6 923	6 840	6 541	6 248	6 213	5 894	5 788	5 168
Celkem	17 919	17 968	18 124	18 103	17 416	17 453	16 766	16 450	15 200	

Z výše uvedené tabulky vyplývá, že počet 15letých žáků nově přijímaných do středních škol se od roku 2001 do roku 2004 výrazně nezměnil, ale mění se rozložení přijímání žáků do oborů středního vzdělání s maturitní zkouškou a středního vzdělání s výučním listem a středního vzdělání. **Zatímco v roce 2001 bylo do oborů středního vzdělání s maturitní zkouškou nově přijato 59,84 % žáků z celkového počtu žáků nově přijatých do středních škol, v roce 2004 to bylo již 63,87 %.**

Kvantitativní parametry průchodu vzdělávací soustavou

- Umožnění přijetí 70 % žáků do 1. ročníků oborů středního vzdělání s maturitní zkouškou z celkového počtu nově přijatých do oborů středního vzdělávání (bez denní formy vzdělávání nástavbového studia) v roce 2010.
- Zvýšení podílu nově přijatých žáků do 1. ročníků 4letého gymnaziálního vzdělávání na 20 % z celkového počtu nově přijatých do oborů středního vzdělávání (bez denní formy vzdělávání nástavbového studia) v roce 2010.
- Zvýšení podílu nově přijatých žáků do 1. ročníků v lyceálním vzdělávání na 10 % z celkového počtu nově přijatých do oborů středního vzdělávání (bez denní formy vzdělávání nástavbového studia) v roce 2010.

- Zvýšení podílu odcházejících žáků z 5. ročníku ZŠ do víceletých gymnázií na max. 7,5 % a ze 7. ročníků na max. 2,5 % z celkového počtu žáků příslušných ročníků základních škol do roku 2010.
- Zachování počtu nabízených míst v 1. ročnících denní formy vzdělávání nástavbového studia, tzn. dosažení 72 % populačního ročníku (15letých) ve studiu oborů středního vzdělání s maturitní zkouškou v roce 2010.

Gymnázia

Procentuální podíl žáků přijímaných do gymnázií se v posledních letech i přes klesající demografický vývoj 15letých dětí zvyšoval. V roce 2001 bylo do prvních ročníků gymnázií (včetně příslušných ročníků VG) přijato 17,24 % žáků z celkového počtu žáků přijatých do středních škol, v roce 2004 to bylo již 17,72 %.

Tab. č. 13 Vývoj nově přijímaných žáků do gymnázií (včetně příslušných ročníků víceletých gymnázií)

Rok	01/02	02/03	03/04	04/05	05/06	06/07	07/08	08/09	09/10
	odhad vývoje								
Celkem počet žáků	3 089	2 974	3 143	3 207	3 260	3 290	3 260	3 260	3 260
4leté gymnázium	1 892	1 744	1 971	2 114	2 098	2 078	2 080	2 090	2 090
6leté (př. r.) gymnázium	297	269	252	248	311	341	330	330	330
8leté (př. r.) gymnázium	900	961	920	845	851	871	850	840	840

Poznámka: př. r. = příslušný ročník víceletého gymnázia

Celkový počet žáků v gymnáziích vzrostl od roku 2001 do roku 2004 o 757 na dnešních 16 449 žáků (včetně nižšího stupně víceletých gymnázií).

Střední odborné školy

Počet žáků přijímaných do SOŠ od roku 2001 do 2004 vzrostl o 516 žáků především posílením kapacit oborů lyceí, v nichž byl v tomtéž období zaznamenán nárůst 498 žáků v prvních ročnících. Mezi skupiny oborů, do kterých je každým rokem přijímáno nejvíce žáků, patří 26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika (761 v roce 2004), 63 Ekonomika a administrativa (1 206 v roce 2004) a 78 Obecně odborná příprava tzn. obory lyceí (720 v roce 2004). Do roku 2010 předpokládáme další posílení oborů lyceí a nárůst počtu přijatých do skupiny oborů 78 Obecně odborná příprava, a to až na 1 520 žáků, což bude představovat 10 % všech nově přijatých do středních škol. Celkový počet žáků přijímaných do SOŠ bude v příštích dvou letech stagnovat a poté klesat.

Tab. č. 14 Vývoj nově přijímaných žáků do SOŠ (bez nástavbového studia)

Součást střední školy		01/02	02/03	03/04	04/05	05/06	06/07	07/08	08/09	09/10
		odhad vývoje								
SM	SOŠ	6 198	6 524	6 546	6 746	6 149	6 288	6 158	6 147	5 625
	z toho lycea	222	276	467	720	956	1 068	1 252	1 350	1 520
BM	SOŠ	70	70	70	38	58	60	60	60	60
Celkem		6 268	6 594	6 616	6 784	6 207	6 348	6 218	6 207	5 685

Celkový počet žáků se v SOŠ od roku 2001 zvýšil o 2 053 žáků. V příštích dvou letech očekáváme stagnaci celkového počtu a poté pokles o 1 888 žáků navštěvujících SOŠ v porovnání s rokem 2004.

Střední odborná učiliště

Přes celkový pokles počtu žáků přijímaných do SOU od roku 2001 do roku 2004 o 554 žáků vzrostl počet žáků přijatých do oborů středního vzdělání s maturitní zkouškou o 186. Nárůst v tomto období zaznamenaly skupiny oborů 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus (60 žáků), 66 Obchod (65 žáků) a 69 Osobní a provozní služby (127 žáků).

Počet žáků přijímaných do oborů středního vzdělání s výučním listem a středního vzdělání SOU klesl od roku 2001 do roku 2004 o 740. Největší úbytek je u skupin oborů 31 Textilní výroba a oděvnictví (132 žáků), 36 Stavebnictví, geodézie a kartografie (167 žáků) a 69 Osobní a provozní služby (119 žáků).

Stejně jako u SOŠ bude počet přijímaných žáků do SOU v příštích dvou letech stagnovat a poté výrazně klesat. V roce 2010 můžeme očekávat úbytek asi 1 400 přijímaných do SOU.

Tab. č. 15 Vývoj nově přijímaných žáků do SOU (bez nastavbového studia)

Součást střední školy		01/02	02/03	03/04	04/05	05/06	06/07	07/08	08/09	09/10
		odhad vývoje								
SM	SOU	1 129	1 312	1 308	1 315	1 485	1 400	1 188	1 011	905
BM	SOU	6 289	5 891	5 790	5 549	5 321	5 273	4 964	4 878	4 308
Celkem		7 418	7 203	7 098	6 864	6 806	6 673	6 152	5 889	5 213

Denní forma vzdělávání nastavbového studia

Střední odborné školy spolu se středními odbornými učilišti uskutečňují denní formu vzdělávání nastavbového studia, do kterého je každý rok přijímáno asi 26 % absolventů oborů středního vzdělání s výučním listem. V SOŠ studuje v tomto druhu studia asi 20 % všech žáků denní formy vzdělávání nastavbového studia, ostatní žáci jsou soustředěni v SOU. Od roku 2001 do roku 2004 vzrostl počet nově přijatých žáků do 1. ročníku denní nastavbového studia o 453.

Tab. č. 16 Vývoj nově přijatých žáků do denní formy vzdělávání nastavbového studia SOŠ a SOU

Nastavbové studium	01/02	02/03	03/04	04/05	05/06	06/07	07/08	08/09	09/10
	odhad vývoje								
SOŠ	187	160	219	203	220	230	225	203	201
SOU	653	1 009	1 050	1 090	1 060	1 042	999	972	998
Celkem	840	1 169	1 269	1 293	1 280	1 272	1 224	1 175	1 199

Zachováním počtu nabízených míst v 1. ročnících denní formy vzdělávání nastavbového studia (cca. kapacita 1 300 až 1 400 míst) neočekáváme výraznou změnu do roku 2010 v počtu nově přijatých žáků do tohoto druhu studia. Tím bude dosaženo 72 % populačního ročníku (15letých) ve studiu oborů středního vzdělání s maturitní zkouškou v roce 2010.

Ostatní formy vzdělávání středních škol

Ostatními formami vzdělávání se rozumí externí, dálková, večerní, distanční a kombinovaná forma vzdělávání. Počet přijímaných do ostatních forem vzdělávání od roku 2001 do roku 2004 vzrostl o 393 až na současných 1 877 nově přijatých žáků. Největší zastoupení nově přijatých žáků vykazuje nastavbové studium (N) ve skupinách oborů 64 Podnikání v oborech, odvětvích (501 žáků), 26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika (162 žáků), 23 Strojírenství a strojírenská výroba (141 žáků) a 66 Obchod (132 žáků). Významnou roli rovněž zaujímá skupina 68 Právo, právní a veřejnoprávní činnost v oborech středního vzdělání s maturitní zkouškou, do níž bylo v roce 2004 přijato 197 studentů.

Tab. č. 17 Vývoj počtu žáků OFV

	2001/2002			2002/2003			2003/2004			2004/2005		
	SM	BM	N	SM	BM	N	SM	BM	N	SM	BM	N
Počet žáků v OFV	1 218	85	2 433	1 224	103	2 495	1 360	97	2 684	1 525	128	2 807
Celkem	3 736			3 822			4 141			4 460		
rozložení %	32,60	2,28	65,12	32,03	2,70	65,28	32,84	2,34	64,82	34,19	2,87	62,94
Absolventů OFV	291	23	669	172	28	503	158	27	625	137	15	526
Celkem	983			703			810			678		
rozložení %	29,6	2,34	68,06	24,47	3,98	71,55	19,51	3,33	77,16	20,21	2,21	77,58
Nově přijatých do 1. ročníků OFV	408	35	1 041	319	47	1 128	465	35	1 384	540	39	1 298
Celkem	1 484			1 494			1 884			1 877		
rozložení %	27,49	2,36	70,15	21,35	3,17	75,50	24,68	1,89	73,46	28,77	2,08	69,15

Jak vyplývá z výše uvedené tabulky, největší zastoupení v ostatních formách vzdělávání má nastavbové studium, které tvoří 62,9 % z celkového počtu žáků. Tento druh studia má vysokou úspěšnost v počtu žáků, kteří dokončí studium. 50,9 % žáků, kteří započali studium v roce 2001, úspěšně absolvovali v roce 2004.

Kvantitativní parametry průchodu vzdělávací soustavou

- Zajištění dostatečné nabídky oborů vzdělání v ostatních formách vzdělávání ve středních školách.
- Zvýšení podílu distanční formy vzdělávání v nabídce oborů.

5.1.4 Vyšší odborné vzdělávání

Denní forma vzdělávání VOŠ

Do vyšších odborných škol vstupuje 19letá mládež, jejíž počet se mezi rokem 2004 a 2010 snížil pouze o 541, přičemž samotný vývoj tohoto populačního ročníku v jednotlivých letech kolísá. Razantní pokles bude zaznamenán až v období 2011 až 2015, kdy počet 19leté mládeže klesne až na úroveň 11 000, tj. o 25 %. Celá věková skupina 19 - 21letých příslušná studentům na vyšších odborných školách v období 2004 - 2010 rovněž nezaznamená výrazných změn a stejně jako u populace 19leté mládeže dojde k výraznému poklesu až v období 2011 - 2015.

Přijímání na vyšší odborné školy úzce souvisí s přijímáním na vysoké školy, kam mnohdy studenti VOŠ po absolvování prvního ročníku odcházejí. Průměrný úbytek studentů mezi prvním a druhým ročníkem je na úrovni 30 %.

Vyšší odborné vzdělávání v MSK poskytují dva zřizovatelé, přičemž školy zřizované krajem navštěvuje z celkového počtu studentů vzdělávajících se na VOŠ 50,45 % studentů a soukromé školy 49,55 % studentů.

Začíná se rovněž měnit struktura studentů přijímaných na vyšší odborné školy. Zatímco v roce 2001 bylo přijato 74,7 % studentů ihned po maturitě, v roce 2004 toto procento kleslo na 70,5 %. Z počtu studentů přijatých ihned po maturitě mají největší zastoupení v roce 2004 studenti přicházející ze středních odborných škol (66,3 %). Zaznamenáváme však pokles počtu nově přijatých z gymnázií z 219

studentů (tj. 33,4 %) v roce 2001 na 104 studentů v roce 2004, ve prospěch studentů přijatých ze středních odborných učilišť, kde došlo rovněž k navýšení z 30 studentů přijatých ihned po maturitě v roce 2001 na 79 v roce 2004.

Tab. č. 18 Vývoj nově přijatých na VOŠ

Rok	01/02	02/03	03/04	04/05	05/06	06/07	07/08	08/09	09/10
						odhad vývoje			
Celkem	878	967	910	779	976	1 071	1 123	1 181	1 233
z toho ihned po maturitě	656	679	660	549	683	739	764	803	838
z toho ostatní	222	288	250	230	293	332	360	378	395

V roce 2004 bylo do vyšších odborných škol zapsáno pouze 4,46 % z populace 19letých, což je o 0,8 % méně než v letech předešlých. Jen těžko lze odhadnout, zda jde o ojedinělý jev způsobený vyšším počtem přijatých na vysoké školy nebo půjde o dlouhodobější trend. Předpokládáme však, že podíl přijatých na vyšší odborné školy by mohl dosáhnout 7 % z populace 19letých v roce 2010.

Nejvyšší počet studentů přijímaných v roce 2004 je do oborů skupin 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus (281), 63 Ekonomika a administrativa (184) a 75 Pedagogika, učitelství a sociální péče (111).

Kvantitativní parametry průchodu vzdělávací soustavou

- Zavádění nových vzdělávacích programů do vyššího odborného vzdělávání na základě společenské potřeby příslušně vzdělaných odborníků v denní formě studia.
- Zvýšení podílu nově přijatých studentů do 1. ročníků VOŠ z populace 19letých.
- Rozšiřování spolupráce VOŠ a VŠ při realizaci vzdělávacích programů.

Ostatní formy vzdělávání VOŠ

Počet nově přijímaných do ostatních forem vzdělávání VOŠ od roku 2003 vzrostl o 36 % (tj. o 51 studentů). VOŠ vzdělávají v ostatních formách studia pouze v šesti skupinách oborů, přičemž nejsilnější je skupina oborů 75 Pedagogika, učitelství a sociální péče, kde v roce 2004 bylo přijato 54 % ze všech nově přijatých na VOŠ.

Tab. č. 19 Vývoj počtu studentů ostatních forem vzdělávání VOŠ

	2001/2002	2002/2003	2003/2004	2004/2005
Celkem počet studentů v OFV	314	373	391	394
Absolventi OFV	50	74	50	84
Nově přijatí do 1. ročníku	141	176	190	192

Jak vyplývá z výše uvedené tabulky, zatímco celkový počet studentů od roku 2001 do roku 2004 vzrostl o 25,5 % (tj. o 80 studentů), počet absolventů vzrostl o 68 %, a to i přes skutečnost, že pouze necelých 60 % studentů zahájené studium dokončí.

Kvantitativní parametry průchodu vzdělávací soustavou

- Rozšiřování večerních, dálkových, distančních a kombinovaných forem vzdělávání ve stávajících vyšších odborných školách.

5.2 Efektivita sítě škol a školských zařízení v kraji

Vliv změny počtu dětí a mládeže se může v oblasti vzdělávání projevit jak v negativním smyslu (např. příliš rozsáhlá síť škol a s nízkým počtem žáků a vysokým počtem učitelů je ekonomicky náročná), tak v pozitivním smyslu (např. vyšší počet učitelů umožňuje vyšší míru individuálního přístupu k žákům). Mezi oběma hledisky je třeba hledat optimální řešení, které je ještě ekonomicky únosné a pedagogicky vhodné. Pro zvýšení efektivity sítě škol a školských zařízení byly nastaveny **parametry efektivity sítě škol a školských zařízení MSK**, které jsou určeny pro školy a školská zařízení všech zřizovatelů.

5.2.1 Úprava sítě škol pro předškolní a základní vzdělávání

Ve spolupráci s obcemi bude kraj posuzovat efektivitu stávající sítě škol a podílet se na její úpravě. V závislosti na populačním vývoji bude v případě potřeby realizovat navyšování kapacit mateřských škol. V souladu se současným trendem, který prolíná všemi novými školskými předpisy, bude podporovat rozšiřování sítě základních škol zřizovaných obcemi se skupinovou integrací dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Začleněním žáků základních škol praktických do běžného vzdělávacího proudu se uvolní kapacity tohoto typu škol a bude je možné využít pro základní vzdělávání žáků s těžkým zdravotním postižením. Pro těžce mentálně postižené a imobilní žáky, kteří jsou umístěni v ústavech sociální péče, budou na místě zřizovány třídy jako odloučená pracoviště základních škol. S ohledem na klesající průměrnou délku hospitalizace dětí a žáků v nemocnicích budou po vyhodnocení snižovány kapacity mateřských a základních škol při zdravotnických zařízeních.

Parametry efektivity sítě škol a školských zařízení

Předškolní vzdělávání

- Zvyšování počtu přípravných tříd pro děti se sociálním znevýhodněním při základních školách.
- Zvyšování počtu přípravných stupňů základních škol speciálních.
- Zvyšování kapacit stávajících mateřských škol v závislosti na populačním vývoji při preferenci vícetřídních mateřských škol a pouze z jasně uvedených objektivních důvodů.
- Snižování kapacit mateřských škol při zdravotnických zařízeních, kde průměrná délka pobytu dětí ve zdravotnickém zařízení nepřesahuje 14 kalendářních dnů.

Základní vzdělávání

- Rozšiřování sítě základních škol zřizovaných obcemi se skupinovou integrací dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.
- Zvýšení počtu odloučených pracovišť základních škol speciálních za účelem vzdělávání žáků podle Rehabilitačního vzdělávacího programu a zvýšení kapacit základních škol speciálních.
- Snižování kapacit základních škol praktických.
- Snižování kapacit základních škol při zdravotnických zařízeních, kde průměrná délka pobytu ve zdravotnickém zařízení nepřesahuje 14 kalendářních dnů.
- Zvýšení využití kapacit soukromých a církevních škol pro alternativní vzdělávání.

5.2.2 Úprava sítě škol pro střední vzdělávání

Stav sítě středních škol a jejich kapacitní potenciál

Síť středních škol v Moravskoslezském kraji k 1. 9. 2005 tvoří 40 gymnázií, 92 středních odborných škol, 57 středních odborných učilišť, 1 konzervatoř, 18 odborných učilišť a 8 praktických škol.

Struktura právnických osob vykonávajících činnost těchto škol je velmi různorodá - převládají samostatné střední odborné školy (48) a gymnázia (34), následují subjekty, které jsou tvořeny středními odbornými školami a středními odbornými učilišti (27). Průměrná velikost školy (podle počtu žáků, kteří se v ní mohou vzdělávat) v Moravskoslezském kraji v roce 2004 byla 454 žáků. Největší jsou subjekty, které vykonávají činnost středních odborných škol a středních odborných učilišť (659 žáků).

Celková kapacita středních škol v kraji je 93 397 žáků. Při počtu 72 673 žáků, kteří se v těchto školách vzdělávali ve školním roce 2004/2005, byla kapacita středních škol využita na 78 %.

Zájem o studium ve středních školách mají téměř všichni absolventi základních škol. Míra účasti žáků na vzdělávání ve středních školách se zvyšuje. Zatímco v roce 2001 bylo ve středním vzdělávání 85,28 % (87,2 % včetně nástavbového studia) mládeže z populace 15 – 18letých, v roce 2004 to bylo již 88,46 % (91,8 % včetně nástavbového studia). Počet žáků ve středních školách vzrostl od roku 2001 do roku 2004 o 2 683.

V období let 2001 – 2004 došlo k nárůstu počtu žáků v oborech středního vzdělání s maturitní zkouškou o 3 914 žáků a u oborů středního vzdělání s výučním listem došlo k poklesu o 1 231 žáků. Ve školním roce 2004/2005 se v Moravskoslezském kraji 70,53 % mládeže ve věku 15 – 18 let vzdělávalo v oborech středního vzdělání s maturitní zkouškou a 29,47 % této části populace v oborech středního vzdělání s výučním listem. **K hlavní změně rozložení počtu žáků došlo mezi středními odbornými školami a středními odbornými učilišti. V posledních letech sice přibývá žáků v oborech středního vzdělání s maturitní zkouškou ve středních odborných učilištích, avšak počet žáků středních odborných škol roste rychleji.**

Demografický vývoj 15leté mládeže, která vstupuje do středních škol, se v uplynulých čtyřech letech výrazně nezměnil, spíše stagnoval. Po roce 2005 však nastane výrazný pokles ve vývoji tohoto populačního ročníku. Počet 15letých dětí klesne do roku 2010 o 4 549 dětí, což ve srovnání s rokem 2004 představuje úbytek téměř 27 %. Počet 15 – 18leté populace, tedy věkové skupiny, která prochází vzděláváním ve středních školách, se do roku 2010 sníží o 11 790 dětí, tj. o 17 %.

Gymnázia

Celkový počet žáků přijímaných do 1. ročníku vzdělávání v gymnáziích (včetně nižšího stupně víceletých gymnázií) vzrostl od roku 2001 do roku 2004 o 757. K 30. 9. 2004 bylo v 1. ročnících 3 207 žáků.

Kapacita gymnázií zřizovaných Moravskoslezským krajem je 17 132 žáků. Tato kapacita je v současné době využita na 89 %. Kapacita gymnázií ostatních zřizovatelů je 2 416 žáků a je využita na 61 %.

Střední odborné školy a konzervatoř

Ve srovnání roku 2004 s rokem 2001 vzrostl počet žáků přijímaných ke vzdělávání ve středních odborných školách o 516. Tento nárůst je způsoben především zařazováním oborů lyceí do vzdělávací nabídky těchto škol, v 1. ročníku lyceí bylo ve školním roce 2004/2005 celkem 720 žáků.

Střední odborné školy zřizované Moravskoslezským krajem měly ve školním roce 2004/2005 celkem 22 017 žáků. Při tomto počtu žáků byla cílová kapacita těchto škol využita na **77 %**. V SOŠ zřizovaných ostatními subjekty se vzdělávalo celkem 6 212 žáků, což představuje cca **69 %** využití celkové kapacity těchto škol.

V Moravskoslezském kraji působí 1 konzervatoř, v níž se ve školním roce 2004/2005 vzdělávalo 454 žáků.

Střední odborná učiliště

Ve středních odborných učilištích se ve školním roce 2004/2005 vzdělávalo celkem 25 021 žáků. Z toho 23 115 žáků ve školách zřizovaných Moravskoslezským krajem. Cílová kapacita je při tomto počtu využita na **78 %**. Cílová kapacita SOU zřizovaných ostatními subjekty je využita na cca **69 %**.

Přes celkový pokles počtu žáků přijímaných do SOU od roku 2001 do roku 2004 o 554 žáků došlo v tomto období ke zvýšení počtu žáků přijímaných ke střednímu vzdělání s maturitní zkouškou realizovanému v těchto školách, a to o 186 žáků.

Významné místo zaujímá v současné době ve středních odborných učilištích nástavbové studium určené pro absolventy oborů středního vzdělání s výučním listem. Každoročně je do nástavbového studia přijímáno asi 26 % populace absolventů tříletých oborů středního vzdělání s výučním listem.

Odborná učiliště a praktické školy

Využití kapacit odborných učilišť zřizovaných krajem je **75 %** a v případě jiných zřizovatelů 80 %. Celkové využití kapacit praktických škol v kraji je **48 %**.

Využití oborových kapacit odborných škol

V následující části je stručně vyhodnocen stav využití kapacit v důležitých skupinách oborů vzdělání v odborných školách Moravskoslezského kraje k 30. 9. 2004.

Ve skupině oborů **Hornictví, hutnictví a slévárenství**, zahrnující např. obory Hutník, Slévač a Modelář, probíhá výuka pouze ve školách okresů Frýdek-Místek (využití kapacit 65 %) a Ostrava (25 %). Další podmínky pro výuku oboru Hutník se připravují v Rýmařově. V Karviné jsou vytvořeny podmínky pro budoucí výuku oboru se zaměřením na hornictví. Ve skupině oborů **Strojírenství a strojírenská výroba** se využití kapacit škol pohybuje v pásmu 45 – 65 %, a to ve všech okresech. Z tohoto pohledu jsou ve školách vytvořeny dostatečné podmínky pro zaměstnavatele požadované obory jako jsou např. nástrojaři, obráběči kovů, zámečníci, mechanici opraváři apod. Skupina oborů **Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika** vykazuje využití kapacit 60 - 70 %. Výjimku tvoří okres Bruntál s 90 % využití kapacit. Skupina oborů **Stavebnictví** vykazuje nejvyšší využití kapacit oborů v okresech Opava a Ostrava (60 – 65 %), v ostatní okresech se však pohybuje na podprůměrné úrovni (35 – 50 %). Stejně jako je tomu u skupiny oborů Strojírenství

a strojírenská výroba, jsou odborné školy připraveny v dostatečné kapacitě pro zájemce o studium oborů Zedník, Tesař, Instalatér, Malíř apod. - tedy oborů, které jsou žádané na trhu práce. Skupina oborů **Textilní výroba a oděvnictví** (obory Krejčí, Šití oděvů apod.) dosahuje nejvyššího využití kapacit v okrese Nový Jičín (60 %), ale ve zbývajících okresech nedosahuje ani 40 %. Kapacity skupiny oborů **Zpracování dřeva**, jako např. Truhlář, Čalouník, Zpracování dřeva jsou téměř na 100 % využity v okrese Opava, v okresech Bruntál, Frýdek-Místek a Ostrava je využití kapacit v rozmezí 50 – 70 %, v okresech Karviná a Nový Jičín pouze cca 35 %. Skupina oborů **Doprava a spoje** využívá kapacit většinou v rozmezí cca 50 – 70 %, v okrese Karviná je 99 % využití kapacit, v okresech Bruntál a Nový Jičín nejsou obory této skupiny zastoupeny. Z ostatních technických oborů je třeba ještě zmínit skupinu oborů **Technická chemie**. Výuka chemických oborů probíhá pouze v Ostravě s 63 % využitím kapacit školy. Podmínky pro výuku oboru se zaměřením na zpracování plastů se v rámci kraje připravují ve Vítkově.

Využití kapacit škol v rámci skupiny oborů **Zemědělství a lesnictví** se ve většině okresů pohybuje v rozmezí 60 – 65 %. Extrémy tvoří okres Nový Jičín (pouze 44 % využití kapacit) a Ostrava (98 % využití kapacit je dáno existencí zahradnické školy v Ostravě). Obory skupiny **Zdravotnictví** vykazují značnou využitelnost kapacit – téměř absolutní naplněnost v okresech Frýdek-Místek, Nový Jičín a Ostrava, ve zbývajících okresech se naplněnost pohybuje od 60 % do 75 %.

Obory skupiny **Podnikání**, zahrnující především obory zaměřené na management a ekonomiku v různých oblastech a nástavbové obory zaměřené na podnikání, jsou kapacitně využívány nejvíce v okrese Opava (78 %), v ostatních okresech na 45 - 65 % (s výjimkou škol okresu Karviná, kde je využití kapacit oborů škol pouze 19 %). Celkové využití kapacit oborů skupiny **Gastronomie, hotelnictví a turismus** ve všech okresech neklesá pod 60 %, v okrese Opava je dokonce 92 % a v okresech Ostrava a Nový Jičín v rozmezí 80 – 85 %. V oborech skupiny **Obchod** využívají školy kapacitu v 50 - 60 procentech. Výjimku tvoří Opava (92 %) a Bruntál (s pouhými 19 %).

Skupina oborů **Umění a užitě umění** je zastoupena pouze v okresech Bruntál (43 %), Ostrava (64 %), Frýdek-Místek a Opava (88 a 89 procenty).

Cílová kapacita **lyceálních oborů** je 5 776 žáků. V současné době se v těchto oborech vzdělává 1 637 žáků a kapacita je využita na 28,34 %. Vzhledem k tomu, že obory lyceí jsou postupně nově zařazovány do vzdělávací nabídky škol, bude se využití kapacit těchto oborů v dalších letech zvyšovat. Ve většině škol nejsou z tohoto důvodu vyučovány ještě všechny ročníky. Očekává se, že ve školním roce 2006/2007 bude výuka lyceálních oborů nově zahájena v dalších sedmi, případně osmi školách.

Nesoulad mezi strukturou absolventů a strukturou nezaměstnaných

Kromě sledování využitelnosti kapacit oborů školami je důležitým faktorem také podíl jednotlivých oborů k celkovému nesouladu mezi strukturou absolventů a strukturou nezaměstnaných. Celkově lze říci, že tento nesoulad se za poslední čtyři roky výrazně zmenšil. V současné době existuje **největší nesoulad** ve skupinách oborů středního vzdělání s výučním listem Textilní výroba a oděvnictví, Gastronomie, hotelnictví a turismus a Osobní a provozní služby, ve skupinách oborů středního vzdělání s maturitní zkouškou Zemědělství a lesnictví (v SOU) a Ekologie a ochrany životního prostředí (v SOŠ). **Dobře uplatnitelní jsou absolventi** skupiny oborů Hornictví, hutnictví a slévárství (v případě oborů středního vzdělání s výučním listem i středního vzdělání s maturitní zkouškou), dále pak skupiny oborů středního vzdělání s maturitní zkouškou v SOŠ – Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika, Obecná odborná příprava (lycea) a především již tradičně jsou dobře uplatnitelní absolventi gymnázií.

Pokud jde o stupně vzdělání, k celkovému nesouladu trvale nejvíce přispívají obory středního vzdělání s výučním listem a středního vzdělání. Mělo by tedy přibýt žáků s širokým všeobecně vzdělávacím základem na úkor úzce specializovaných oborů. Moravskoslezský kraj počítá taktéž s podporou máločetných oborů požadovaných trhem práce daného regionu.

Parametry efektivity sítě škol a školských zařízení

- Nezvyšovat absolutní kapacitu stávajících středních škol v kraji s výjimkou gymnázií.
- Zvyšovat využití stávajících kapacit především středních odborných škol a středních odborných učilišť jejich průběžnou optimalizací.
- Nesnižovat průměrnou velikost středních škol.
- Podporovat rozšiřování čtyřletých gymnázií zejména se zaměřením na jazykové vzdělávání (zvysování kapacit gymnaziálních oborů se netýká oborů zaměřených na sportovní přípravu).
- Stabilizovat stávající kapacity v lyceálních oborech jejich progresivní využitelností.
- Změny v oborové struktuře středních odborných škol a středních odborných učilišť realizovat v případech oborů požadovaných trhem práce, a to náhradou za utlumovaný obor.
- Otevírat dvouoborové třídy pouze ve vytipovaných máločetných oborech s důrazem na regionální podmínky trhu práce.
- Zvyšovat cílovou kapacitu oborů středních odborných škol a středních odborných učilišť pouze v případech, že stávající využitelnost kapacit v regionu neklesá pod 80 % a současně je doložena potřebná uplatnitelnost absolventů.

5.2.3 Úprava sítě škol pro vyšší odborné vzdělávání

Vzdělávání ve vyšších odborných školách není v MSK příliš rozšířeno, z populační skupiny 19 - 21letých je podíl vzdělávaných ve vyšších odborných školách v porovnání s ostatními kraji jeden z nejnižších. Stávající síť vyšších odborných škol tvoří celkem 11 vyšších odborných škol, čtyři jsou zřízeny Moravskoslezským krajem (a všechny jsou součástí středních škol), 7 je soukromých.

Nejvíce vyšších odborných škol (5 škol) nabízí vzdělávání v ekonomických oborech a v oborech skupiny Gastronomie, hotelnictví a turismus (4 školy), dvě vyšší odborné školy mají v nabídce oborů vzdělání mj. obor se zaměřením na výpočetní techniku, dvě na obor související s podnikáním, dále je na jedné vyšší odborné škole nabízen strojírenský obor, na jiné obor sociální práce, jedna vyšší odborná škola je zaměřena na zdravotnické obory a v jedné je možné studovat obor Veřejná správa.

V souladu s Konceptí agrární politiky po vstupu ČR do EU a Konceptí zemědělského školství pro léta 2005 – 2008 ve školách a školských zařízeních, které zřizuje Moravskoslezský kraj, kraj podpoří vznik vyšší odborné školy se zaměřením na zemědělství a venkov. Vznik takové školy doporučuje také Regionální agrární komora Ostravsko a Zemědělská agentura a Pozemkový úřad v Opavě vzhledem ke stále se zvyšujícím nárokům na úroveň vzdělání v zemědělské politice a absenci oboru podobného zaměření v regionu.

Kapacita vyšších odborných škol v Moravskoslezském kraji je využita na **41 %**.

Parametry efektivity sítě škol a školských zařízení

- Zřízení nové vyšší odborné školy se vzdělávacím programem zaměřeným na zemědělství a venkov v Opavě.

- Zřízení silné vyšší odborné školy se zaměřením na služby v Ostravě.
- Rozšíření studijní nabídky vyššího odborného vzdělávání s technickým zaměřením.
- Zvýšení využití stávajících kapacit vyšších odborných škol.
- Transformace jedné VOŠ v neuniverzitní veřejnou VŠ.

5.2.4 Úprava sítě škol pro základní umělecké vzdělávání a školských zařízení pro zájmové vzdělávání

Úprava sítě škol pro základní umělecké vzdělávání

Základní umělecké školy jsou důležitou součástí systému uměleckého vzdělávání, mají v systému regionálního školství své místo, a proto je i pro ně stanoven základní vývojový trend.

Současný stav v oblasti základního uměleckého školství v MSK odpovídá celorepublikovému stavu. Přestože počet žáků plnících povinnou školní docházku klesá, stoupá zájem žáků o studium na základních uměleckých školách, zejména z populace 6 - 14 let (za poslední čtyři roky o 1,54 %). Současná kapacita všech krajských uměleckých škol 24 941 žáků je naplněna na 83,2 %, což je 20 743 žáků. Největší zájem je stále o výuku individuálního hudebního oboru, ve školním roce 2004/2005 je to celkem 16 805 žáků, za poslední čtyři roky je zde nárůst o 2,6 %. Zvyšuje se počet menších měst a zejména obcí, kde je zájem veřejnosti i samospráv o zřízení odloučených pracovišť základních uměleckých škol. K 1. 9. 2005 zahájilo svou činnost dalších šest nových odloučených pracovišť, takže celkový počet odloučených pracovišť u 41 krajských uměleckých škol se tím zvýšil na 98.

Vzhledem k výše popsanému současnému stavu není potřeba zvyšovat celkovou kapacitu krajských uměleckých škol, ale základním vývojovým trendem bude její zachování a potřebné přesuny za účelem rozložení nabídky základního uměleckého vzdělávání v rámci kraje podle aktuálních potřeb. Součástí tohoto trendu bude i podpora vzniku odloučených pracovišť, jednak z důvodu lepší dopravní dostupnosti, jednak z důvodu možnosti kvalitního vyplnění volného času dětí a mládeže přímo v místě bydliště. Stálým strategickým záměrem kraje je rovněž zkvalitnění a zefektivnění výuky v této oblasti.

K dosažení výše uvedených záměrů a vývojových trendů budou prováděny potřebné úpravy sítě základních uměleckých škol příslušnými změnami v rejstříku škol a školských zařízení.

Parametry efektivity sítě škol a školských zařízení

- Zachování současné celkové kapacity základních uměleckých škol.
- Zvyšování dostupnosti základních uměleckých škol zřizováním odloučených pracovišť.

Úprava sítě školských zařízení pro zájmové vzdělávání

Školská zařízení, která realizují zájmové vzdělávání (zejména střediska volného času, školní kluby a školní družiny), si v souvislosti s novým školským zákonem, jež zavádí pojem zájmového vzdělávání jako důležité součásti celoživotního učení, upevňují své místo i v systému regionálního školství. Zájmové vzdělávání zaznamenalo v souvislosti s novou školskou legislativou i další zásadní změnu, která spočívá v tom, že ke školským zařízením, která realizují zájmové vzdělávání, přibýly i školní družiny, kde se dosud většinou v této oblasti s dětmi systematicky nepracovalo.

Současný vývoj v oblasti zájmového vzdělávání stejně jako u zájmového uměleckého vzdělávání kopíruje v našem kraji celorepublikový vývoj.

Ve **střediscích volného času** i přes pokles demografické křivky účast mládeže na zájmovém vzdělávání zejména u populace 6 – 14letých mírně vzrostla, jak vyplývá z meziročního srovnání dvou posledních hodnocených období (ve školním roce 2002/2003 navštěvovalo pravidelné aktivity středisek volného času 15,1 % a v roce 2003/2004 15,7 % žáků).

Celkově mírný pokles žáků zaznamenávají naopak **školní družiny**. Situace se však liší podle místních podmínek v jednotlivých částech kraje, kde v některých školních družinách dochází dokonce k navýšení kapacity.

Mírně roste také zájem žáků o činnost ve **školních klubech** (v posledním hodnoceném období byla dle požadavků zřizovatelů a regionálních podmínek navýšena kapacita školních klubů při základních školách Moravskoslezského kraje o 207 žáků a nově byly zřízeny dva školní kluby v oblastech s nepostačující dopravní dostupností ke střediskům volného času).

Na základě výsledků výzkumu byl zpracován i hlavní záměr kraje v oblasti zájmového vzdělávání, který spočívá především v přenesení zřizovatelských funkcí středisek volného času na místní úroveň za účelem zlepšení koordinace všech druhů aktivit v oblasti zájmového vzdělávání. V souvislosti s tím bude kraj v případech nedostupnosti středisek volného času podporovat vznik školních klubů nebo rozšiřovat kapacity stávajících školních klubů a rovněž kapacita školních družin bude s ohledem na efektivitu a kvalitu vzdělávání upravována dle potřeb zřizovatelů.

Parametry efektivity sítě škol a školských zařízení

- Zvýšení počtu středisek volného času zřizovaných obcemi změnou zřizovatelské funkce z kraje na obce.
- Rozšiřování kapacit školních družin z jasně uvedených objektivních důvodů.
- Zřízení školních klubů nebo zvýšení kapacit školních klubů jen za předpokladu neexistence střediska volného času v dopravně dostupném regionu.
- Zřízení školních klubů při typech zdravotnických zařízeních s dlouhodobým pobytem (sanatoria, ozdravovny).

5.2.5 Úprava sítě školských zařízení poskytujících školní stravování

Školský zákon má dopad od 1. 1. 2005 také na změny v oblasti zařízení školního stravování. Dochází k přesnému vymezení zařízení školního stravování podle předmětu činnosti a z tohoto důvodu jsou rozeznávány tři typy školních jídelen.

Školní jídelna (úplná), která stravu připravuje a zároveň vydává, **školní jídelna – vývařovna**, která stravu připravuje a všechnu vyváží, a dále **školní jídelna – výdejna**, která přiváženou stravu vydává a může zajišťovat přípravu doplňkových jídel (svačiny, přesnídávky).

Skutečnosti, které ovlivňují síť školních jídelen:

- 1) nahrazování školních jídelen (úplných) školními jídelnami – výdejnami,
- 2) slučování škol a školských zařízení,
- 3) pokles strávnicků škol a školských zařízení z důvodu demografického vývoje, sociálních podmínek rodin a změn stravovacích návyků mládeže.

Zřizovatelé se snaží zefektivnit předmět činnosti školních jídelen a tam, kde to dovolují místní podmínky, nahrazují školní jídelny (úplné) školními jídelnami – výdejny. V souladu se zákonem č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a vyhláškou č. 137/2004 Sb., o hygienických podmínkách na stravovací služby a o zásadách osobní a provozní hygieny při činnostech epidemiologicky závažných, ruší nerenovatibilní školní jídelny a přesouvají přípravu stravy do zrekonstruovaných školních jídelen posílených novým technologickým zařízením.

Předpokládají se změny v navyšování kapacit u zařízení školního stravování připravujících stravu tj. školních jídelen (úplných) a školních jídelen – vývařoven a úprava kapacit u školních jídelen – výdejen na základě žádosti navrhovatele, popř. zřizovatele.

Z výše uvedených důvodů vyplývají potřebné úpravy sítě u všech typů školních jídelen ve vazbě příslušné změny v rejstříku škol a školských zařízení.

Parametry efektivity sítě škol a školských zařízení

- Kapacitu zařízení školního stravování upravovat z uvedených objektivních důvodů.

6

FINANCOVÁNÍ REGIONÁLNÍHO ŠKOLSTVÍ

Současný systém financování škol a školských zařízení regionálního školství z veřejných rozpočtů je založen na podílnictví státního rozpočtu a rozpočtů územních samosprávných celků, přičemž úloha těchto jednotlivých rozpočtů je jasně definována školským zákonem.

6.1 Financování škol a školských zařízení ze státního rozpočtu

Ze státního rozpočtu se poskytují finanční prostředky na činnost škol a školských zařízení zřizovaných obcemi a kraji, a to na platy, náhrady platů nebo mzdy a náhrady mezd, na odměny za pracovní pohotovost, odměny za práci vykonávanou na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr a odstupné, na výdaje na úhradu pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a na úhradu pojistného na všeobecné zdravotní pojištění, přiděly do fondu kulturních a sociálních potřeb a ostatní náklady vyplývající z pracovních právních vztahů, výdaje na nezbytné zvýšení nákladů spojených s výukou dětí, žáků a studentů zdravotně postižených, výdaje na učební pomůcky, výdaje na školní potřeby a na učebnice, pokud jsou poskytovány bezplatně, a rovněž na výdaje na další vzdělávání pedagogických pracovníků, na činnosti, které přímo souvisí s rozvojem škol a kvalitou vzdělání (tzv. přímé náklady na vzdělávání). Ze státního rozpočtu se rovněž poskytují také finanční prostředky vyčleněné na dotace soukromým školám.

Dále mohou být poskytovány ze státního rozpočtu prostředky na pokusná ověřování a na rozvojové programy, a to školám a školským zařízením bez rozdílu zřizovatelů.

Výše těchto prostředků stanovená pro zabezpečení regionálního školství Moravskoslezského kraje v následujících letech je tedy závislá na rozhodnutí Parlamentu ČR, který schvaluje každoročně státní rozpočet a jeho rozdělení do jednotlivých rozpočtových kapitol; dále pak na stanovených finančních normativech, prostřednictvím kterých MŠMT rozděluje prostředky krajským úřadům, a na počtech dětí, žáků, studentů, stravovaných a ubytovaných (výkony) v daných letech v Moravskoslezském kraji. Na základě demografického vývoje dětí Moravskoslezského kraje a projektované výše finančních normativů lze stanovit **orientační výši prostředků, poskytovaných ze státního rozpočtu takto:**

Tab. č. 20 Orientační výše prostředků, poskytovaných ze státního rozpočtu v tis. Kč

	2006	2007	2008
3 - 5 let			
výkony	32 192	32 903	33 000
normativ	36 013	38 966	42 162
NIV	1 159 331	1 282 098	1 391 346
6 - 14 let			
výkony	120 510	115 816	111 426
normativ	38 920	42 501	46 411
NIV	4 690 249	4 922 296	5 171 392
15 - 18 let			
výkony	60 824	59 359	58 285
normativ	50 569	54 477	59 421
NIV	3 075 809	3 233 700	3 463 353
19 - 21 let			
výkony	2 076	2 079	2 066
normativ	43 151	46 690	50 519
NIV	89 581	97 069	104 372
NIV celkem	9 014 970	9 535 163	10 130 463

Současně lze očekávat rozdělení těchto prostředků mezi školy zřizované obcemi a krajem a školy soukromé následovně:

Tab. č. 21 Orientační výše prostředků poskytovaných ze státního rozpočtu v rozdělení mezi školy obecní, krajské a soukromé v tis. Kč

	2006	2007	2008
školy obecní a krajské	8 579 944	9 078 386	9 650 847
školy soukromé	435 026	456 777	479 616
Celkem	9 014 970	9 535 163	10 130 463

I v dalších letech počítá Moravskoslezský kraj se zapojením do rozvojových programů MŠMT a systémových a národních projektů MŠMT spolufinancovaných z ESF a podílem v čerpání prostředků státní informační politiky ve vzdělání, a to přibližně v rozsahu čerpání roku 2005:

Tab. č. 22 Přehled účelových dotací poskytnutých kraji z MŠMT k 15. 12. 2005 v tis. Kč

Účel dotace	Částka
SIPVZ	61 189
z toho	
neinvestice	57 519
investice	3 670
Program podpory projektů integrace příslušníků romské komunity	2 306
Program sociální prevence a prevence kriminality	887
Program protidrogové politiky	886
Program zpřístupnění DVPP malotřídním školám	531
Program na podporu DVPP zabezpečeného vzdělávacími zařízeními zřizovanými kraji	6 303
Program na podporu vzdělávání v jazycích národnostních menšin	338
Program SOCRATES II	83
Program zajištění podmínek základního vzdělávání žáků s postavením azylantů nebo účastníků řízení o udělení azylu na území ČR a bezplatné přípravy k začlenění do základního vzdělávání	493
Podpora soutěží	1 991
Integrace cizinců	50
Program na podporu sportovních gymnázií a gymnázií s třídami se sportovním zaměřením	8 021
Projekt PILOT 1	362
Projekt PILOT Z	329
Projekt HODINA	11 073
Projekt Zajištění ubytování španělských lektorů	44
Program Koncepce péče o nadané žáky ve školských poradenských zařízeních	41
Celkem	94 927

6.2 Financování škol a školských zařízení z rozpočtu kraje

Rozpočty krajů zajišťují výdaje těch škol a školských zařízení, které zřizují a které nehradí státní rozpočet (tzn. výdaje na provoz a investice). Výdaje na provoz lze orientačně stanovit s přihlédnutím ke zdrojovým možnostem kraje a s použitím 2 % meziročního růstu u NIV v roce 2007 a 5 % meziročním růstu v roce 2008. Dále je počítáno s tím, že objem prostředků vyčleněných na provoz zrušených organizací bude ponechán pro potřeby školství. Výraznější nárůst je navrhován u prostředků na reprodukci majetku s ohledem na stavebně technický stav budov ve správě

jednotlivých škol, nutnost řešení bezbariérovosti těchto objektů, realizaci opatření z energetických auditů i nutnou modernizaci strojů a zařízení zejména odborných škol.

Tab. č. 23 Plán výdajů na provoz krajských škol a školských zařízení v tis. Kč

	2006	2007	2008
příspěvek na provoz	624 614	637 106	668 961
reprodukce majetku	119 588	150 000	160 000
z toho investice	115 267	127 500	136 000
Celkem	744 202	787 106	828 961

Kromě toho kraj vyhlásí pro rok 2006 své rozvojové programy anebo se bude podílet formou spoluúčasti na rozvojových programech MŠMT v těchto předpokládaných objemech:

Tab. č. 24 Plán financování opatření k realizaci DZ v roce 2006 v tis. Kč

	Částka
Intenzivní podpora kurikulární reformy	2 860
z toho	
Podpora projektu Lidé – vytvoření nadnárodní sítě pro rozvoj lidského kapitálu *)	500
RP MSK Podpora projektů programu Leonardo *)	500
Vytváření podpůrných mechanismů k tvorbě ŠVP:	
- evropský projekt koordinovaného vzdělávání odborných učitelů *)	60
- podpora environmentálního vzdělávání (dotace) ***)	1 600
Organizace a realizace jednání zástupců zaměstnavatelů a SŠ o obsahu, formách a rozsahu vzájemné spolupráce	200
Podpora využívání ICT a zlepšování komunikace v cizích jazycích	4 515
z toho	
RP MSK Podpora zavádění a využívání informačních a komunikačních technologií ve výuce *)	3 015
RP MSK Podpora jazykového vzdělávání ***)	1 500
Vytváření krajského systému zajišťování kvality vzdělávání	4 600
z toho	
RP MSK KVALITA ***)	1 200
Hodnocení škol včetně tvorby informačního systému škol a datového skladu *)	3 400
Vytváření podmínek pro vyrovnávání nerovností v přístupu ke vzdělávání	2 900
z toho	
RP MSK Péče o žáky se zdravotním postižením *)	2 200
Program podpory aktivit příslušníků národnostních menšin žijících na území MSK (dotace v oblasti kultury) **)	700
Vytváření krajského systému poradenství pro děti a mládež	4 200
z toho	
RP MSK Pokračování projektu RISA ***)	500
Program aktivního využívání volného času dětí a mládeže (dotace) **)	3 300
Podpora informačních systémů v oblastech vzdělávání, sportu, mezinárodní spolupráce a volného času ***)	400
Spolufinancování projektů ze strukturálních fondů	13 100
z toho	
Podpora rozvoje komunitních škol	5 000
Podpora modernizace technického a didaktického vybavení center dalšího profesního vzdělávání	6 000
Vzdělávání v tradičních oborech moderní cestou	900
Multifunkční učebna (EHP Norsko)	1 200
Celkem	32 175

*) podpora je určena školám zřízeným krajem,

***) podpora je určena školám zřízeným obcemi, školám soukromým a církevním,

****) podpora je určena školám všech zřizovatelů.

V rámci Strategie rozvoje vzdělávací soustavy v MSK je pro rok 2006 počítáno s finanční podporou ze strany kraje v celkové výši 2 585 tis. Kč, a to na podporu změn v oblasti sítě škol a na uplatnění máločetných tříd u gymnázií.

Pro rok 2007 je pak počítáno s celkovým nárůstem těchto účelových prostředků, zejména pak v oblasti podpory jazykového vzdělávání a využívání ICT.

6.3 Financování škol a školských zařízení z rozpočtu obcí

Rozpočty obcí zajišťují výdaje těch škol a školských zařízení, které zřizují a které nehradí státní rozpočet (zejména mateřských a základních škol a školních jídelen). Jejich očekávaný objem lze odhadnout s použitím 2 % meziročního růstu u příspěvku na provoz a při zachování objemu investičních prostředků alespoň na úrovni roku 2005 v těchto proporcích:

Tab. č. 25 Plán výdajů na provoz obecních škol a školských zařízení v tis. Kč

	2006	2007	2008
příspěvek na provoz	1 371 831	1 399 268	1 427 253
investiční výdaje	675 996	675 996	675 996
Celkem	2 047 827	2 075 264	2 103 249

7

ZÁVĚR

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy MSK reflektuje výrazné změny, které se udály ve společensko-ekonomickém vývoji počátku 21. století ve světě, v ČR a samozřejmě v MSK. Reflektuje snahu EU o zvýšení konkurenceschopnosti všech členských zemí i EU jako celku, zvyšující se životní úroveň v ČR i rostoucí vliv regionů, zkvalitnění podmínek pro život v MSK doprovázené rozvojem tradičních ekonomických odvětví. Samozřejmě reaguje na priority vzdělávací politiky – princip celoživotního učení a zvyšování efektivity vzdělávacího systému.

Všechny analýzy společensko-ekonomického vývoje MSK a výsledků vzdělávání především 15letých žáků zdůrazňují znevýhodnění podmínek vzdělávání daných nižší průměrnou úrovní ekonomického, sociálního a kulturního statutu rodin (tzv. index ESCS) a význam nerovnoměrnosti působení tohoto faktoru v mikroregionech kraje. Před vzdělávací politikou MSK tak stojí velká výzva – zlepšit výsledky vzdělávání vyšší úrovní dovedností, schopností, znalostí i postojů jak vyšší kvalitou pedagogického působení, tak prodloužením délky vzdělávání a zároveň významně zvýšit výchovné působení škol a eliminovat znevýhodnění dané indexem ESCS.

Velká odpovědnost za relevantnost vzdělávání a odpovídající systémové a strukturální změny vzdělávací soustavy leží na státu, za implementaci těchto změn pak zejména na školách. Proto DZ MSK 2006 nachází cíle, opatření a aktivity zejména v oblasti rozvoje podpůrných systémů, zlepšování podmínek pro extenzivnější i intenzivnější rozvoj vybraných kompetencí vzdělávaných i vzdělávajících. Předpokládá také vznik vlastního externího ověřování kvality vzdělávání ve školách zřizovaných krajem. Podstata celoživotního učení je v rozvoji umění se učit, chtění se učit a možnosti se učit. Krajská vzdělávací politika nachází svůj prostor hlavně v rozvoji možností učení, a to v dalším vzdělávání profesním, občanském a zájmovém ve školském systému.

Jedním z nejsložitějších problémů při zpracovávání DZ bylo vyvážit aktuální požadavky trhu práce vycházející z rozvoje tradiční ekonomiky kraje (odvětví uhelné, ocelářské, strojírenské, chemické, dřevozpracující a stavebních hmot) se strategickými ekonomickými prioritami (informační technologie, bezpečnost, mechatronika, nové materiály, environmentální technologie, obnovitelné zdroje). Je proto pochopitelné, že je v DZ věnována značná pozornost odbornému vzdělávání. Nástroje vyrovnávání do značné míry protichůdných požadavků na vzdělávací nabídku nejsou hledány v přímých regulačních mechanismech, nýbrž v nepřímém ovlivňování nabídky a poptávky – zejména na úzkou a permanentní komunikaci mezi vzdělavateli a zaměstnavateli. Nezbytné regulační parametry ve Strategii rozvoje vzdělávací soustavy MSK vyplývají z právní úpravy vedení rejstříku škol a školských zařízení a také z potřeby zajistit efektivní využití sítě škol při výrazných demografických změnách.

Hlavními nástroji k prosazení cílů a realizaci opatření a aktivit DZ jsou programy zajišťované ze zdrojů SF EU, krajských či státních. Jsou popsány v příloze č. 1 a podrobně pak začleněny a doplněny kritérii dopadu v Akčním plánu, materiálu, který je zveřejňován současně s DZ. Vzhledem k rychlému a proměnlivému společensko-ekonomickému vývoji majícímu v MSK specifickou podobu, těžce odhadnutelnému vlivu řádově zvýšených zdrojů SF EU a také vlivem probíhající vnitřní reformy vzdělávání bude samozřejmě nutné DZ každoročně vyhodnocovat (jako součást výročních zpráv) a korigovat. Věříme, že se nebudou nutné korekce týkat hlavních cílů, proporcí a horizontů předkládané strategie, a když, tak jen jako reakce na rychlejší prosazování pozitivních trendů.

PaedDr. Tomáš Bouda
vedoucí Odboru školství, mládeže a sportu
Krajského úřadu Moravskoslezského kraje

PŘÍLOHY

PŘÍLOHA Č. 1

PŘEHLED A STRUČNÝ POPIS PROJEKTŮ A PROGRAMŮ

Cíl 1 Intenzivní podpora kurikulární reformy

Název projektu	Druh projektu	Obsah projektu
METODIKA	Systémový projekt MŠMT OP RLZ	Cílem systémového projektu ESF je metodická podpora učitelů při utváření a rozvoji klíčových kompetencí žáků v podmínkách zavádění dvoustupňového kurikula na 2. stupni základních škol a gymnáziích. Oslovuje především běžné základní školy a gymnázia, tedy ty, jež se neúčastnily pilotního ověřování tvorby ŠVP ani pilotního ověřování jeho realizace.
PILOT Z	Systémový projekt MŠMT OP RLZ	Projekt je zaměřen na podporu základních škol při realizaci vytvořených vlastních ŠVP a na využití získaných poznatků k zavádění do všeobecné praxe. Mezi další aktivity projektu patří vzdělávání pedagogických pracovníků pilotních škol, evaluace práce školy a organizace a řízení projektu a vytváření podmínek pro jeho realizaci.
PILOT G	Systémový projekt MŠMT OP RLZ	Do roku 2004 byla vytvořena pilotní verze RVP pro gymnaziální vzdělávání a byla poskytnuta pilotním školám pro ověřování tvorby ŠVP, součástí projektu je vzdělávání vedoucích pracovníků škol a učitelů k tvorbě ŠVP na gymnáziích.
PILOT S	Systémový projekt MŠMT OP RLZ	Systémový projekt ESF se odvíjí od stanovení RVP pro jednotlivé obory vzdělání a požadavky na odborné kompetence absolventů. Profesionální profily se vytvářejí ve spolupráci se sociálními partnery a budou postupně zpracovávány pro všechny obory vzdělání. Součástí projektu je příprava pedagogických pracovníků na zavádění RVP do praxe středních odborných škol a středních odborných učilišť a na podporu a rozvoj profesních kompetencí potřebných pro tvorbu ŠVP. Pojetí RVP pro odborné vzdělávání musí představovat zdůraznění charakteru komplexního celoživotního vzdělávání a je úzce propojeno s rozvojem národní soustavy kvalifikací.
KOORDINÁTOR	Národní projekt MŠMT OP RLZ	Projekt zahrnuje přípravu lektorů budoucích školních koordinátorů, vzdělávání koordinátorů tvorby ŠVP, vzdělávání celých školních týmů, individuální konzultace školám, tvorbu a zajištění metodických materiálů a tisk a distribuci rámcových vzdělávacích programů pro základní vzdělávání a Manuálu pro tvorbu školních vzdělávacích programů pro základní vzdělávání.
Zpřístupnění dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků základních škol s ročníky pouze I. stupně	Rozvojový program MŠMT	Rozvojový program vyhlášený MŠMT je určen základním školám s ročníky pouze I. stupně, tj. včetně škol, které nemají samostatné třídy pro všechny ročníky. Podstatou programu je poskytnutí účelově vázaných prostředků (dotací) na podporu dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků vedoucího k implementaci kurikulární reformy školství do praxe, a to formou účasti na akreditovaných kurzech či seminářích, které dále prohloubí či rozšíří profesní kompetence pedagogických pracovníků v souvislosti s tvorbou ŠVP a povedou k pozitivní změně klimatu na školách.
EDUNET	Krajský projekt OP RLZ	Cílem projektu je podpora vnitřní proměny školy se zaměřením na rozvoj klíčových kompetencí učitele základní školy a zlepšení klimatu na školách.
Podpora projektů programu Leonardo	Rozvojový program MSK	Program Leonardo da Vinci je zaměřen na podporu rozvoje a kvality odborného vzdělávání a rozšiřování inovací. Cílem rozvojového programu kraje bude podpořit výše uvedené aktivity a finanční podporou aktivizovat střední školy zřizované MSK k podávání projektů mobility, tj. stáží a výměn studentů a učitelů.
Evropský projekt koordinovaného vzdělávání odborných učitelů	Rozvojový program MSK	Projekt, který bude výrazně přispívat ke spolupráci se zaměstnavateli a profesními sdruženími v autooborech. Projekt byl připraven firmami BOSCH a ŠKODA AUTO především proto, že stávající systém vzdělávání není schopen plnit rostoucí požadavky praxe, chybí systém vzdělávání odborných učitelů a autoservisy požadují odborníky s úrovní znalostí odpovídající aktuálnímu stavu vývoje automobilů. Projekt je několikastupňový a spočívá v koordinovaném vzdělávání odborných učitelů – lektorů. V 1. stupni zmíněné firmy zajistí bezplatné vzdělávací semináře 28 lektorům ze 14 vybraných škol ze všech krajů ČR. Současně jim zajistí metodické materiály, příslušná technická data a další materiál. V dalším stupni pak v rámci smlouvy s těmito 14 pilotními školami budou lektoři získané znalosti předávat odborným učitelům odborných škol s automobilovým zaměřením, což se projeví především ve zvýšení efektivity odborného vzdělávacího systému, tzn. v rozšíření znalostí a dovedností jak pedagogů, tak žáků, a následně v lepší uplatnění absolventů na trhu práce.

Název projektu	Druh projektu	Obsah projektu
Pedagogická tvořivost	Rozvojový program MSK	Rozvojový program kraje realizovaný Krajským vzdělávacím a informačním centrem bude podporovat tvorbu metodických materiálů, prostřednictvím nichž představí pedagogové své vzdělávací projekty, učební aktivity a nové metody a formy práce vytvořené v souladu s cíli školské reformy (vedoucí zejména k rozvoji klíčových kompetencí a k začleňování průřezových témat do výuky). Oceněné práce budou zveřejněny v tištěné a elektronické podobě a prezentovány na krajské konferenci, posléze pak využity pro práci poradních sborů, pro činnost lektorů a setkávání tvořivých pedagogů.
Zahraniční stáže vedoucích pedagogických pracovníků	Rozvojový program MSK	Cílem programu je umožnit ročně asi 20ti ředitelům škol získat zkušenosti v oblasti strategického řízení prostřednictvím zahraničních stáží.
Kompetence pro trh práce	Projekt RPIC-ViP MSK partner EQUAL	Cílem projektu je rozvoj 14 kompetencí definovaných v Kompetenčním modelu Moravskoslezského kraje jako důležitou součástí systému celoživotního učení a nástroj, který podpoří adaptaci znevýhodněných osob na trhu práce na měnící se podmínky, motivaci zaměstnavatelů k jejich zaměstnávání i prevenci nezaměstnanosti absolventů škol již před vstupem na trh práce. Realizací projektu dojde k vytvoření metodických nástrojů pro vzdělávání definovaných kompetencí, pilotní ověření kompetencí a vzdělávacích nástrojů pro tyto kompetence. Klíčové kompetence, které byly vybrány na základě poptávky zaměstnavatelů, budou šířeny v rámci pracovního trhu Moravskoslezského kraje.
Lidé – vytvoření nadnárodní sítě pro rozvoj lidského kapitálu	Projekt regionu Emilia Romania; MSK partner INTERREG IIIB	Mezinárodní projekt předkládaný regionem z Itálie s dalšími partnery z Polska, Maďarska a Slovenské republiky. Projekt je zaměřen na výměnu dobrých praktik v oblasti politiky zaměstnanosti a rozvoje lidských zdrojů na regionální úrovni a na spolupráci organizací zodpovědných za rozvoj lidských zdrojů. Dále na komunikaci a spolupráci vzdělavatelů a zaměstnavatelů a přenos dobrých praktik v této oblasti.
Fiktivní firma jako moderní forma výuky odborných předmětů cestovního ruchu	Projekt VŠP OP RLZ	Cílem projektu je vytvoření a chod fiktivních firem na odborných školách se zaměřením na cestovní ruch a jejich vzájemná spolupráce ve sféře dodavatelsko - odběratelských vztahů. Ve spolupráci s partnery projektu se vytvoří model fiktivní firmy, který bude poté distribuován na jednotlivá místní centra činnosti žákovských fiktivních firem cestovního ruchu, kde bude pilotně ověřen. Pilotní ověřování bude ve spolupráci s místními reálnými firmami jednotlivých služeb cestovního ruchu. Jednotlivé žákovské fiktivní firmy z místních center budou vzájemně spolupracovat, vytvářet produkty a ve výsledku produktové balíčky cestovního ruchu.

Cíl 2 Podpora využívání ICT a zlepšování komunikace v cizích jazycích

Název projektu	Druh projektu	Obsah projektu
Brána jazyků	Národní projekt MŠMT OP RLZ	Projekt je zaměřen především na rozvoj jazykových a metodických kompetencí pedagogických pracovníků základních, středních a vyšších odborných škol, kteří si budou mít možnost prostřednictvím kurzů dále zvyšovat svou odbornou kvalifikaci a jazykovou vybavenost.
Podpora zavádění a využívání informačních a komunikačních technologií ve výuce	Rozvojový program MSK	Cílem rozvojového programu je podpora rozvoje informačních a komunikačních technologií (ICT), jejich zavádění a využívání ve výuce. Podpora bude zaměřena do těchto oblastí ICT: výukový software, rozvoj ICT infrastruktury, vybavení škol výpočetní a prezentační technikou, připojení škol do internetu a správa ICT. Cílem finanční podpory bude dále aktivizovat školy zřizované MSK k předkládání a realizaci projektů z oblasti ICT ve školství.
Jazykové vzdělávání žáků pro vybrané profese	Rozvojový program MSK	Rozvojový program kraje bude výsledkem spolupráce Moravskoslezského kraje a Ostravské univerzity a bude realizován v roce 2007. Cílem programu je podpořit jazykové vzdělávání žáků pro vybrané profese.

Název projektu	Druh projektu	Obsah projektu
Systém vzdělávání informačních a komunikačních technologií v zařízeních institucionální péče	Projekt OU Phare 2003	Cílem projektu je vytvoření systému vzdělávání mladých lidí v zařízeních institucionální péče a vracejících se z ústavní péče v oblasti informačních a komunikačních technologií. Jedná se o skupiny ohrožené sociálním vyloučením. Budou vytvořeny speciální programy pro získávání dovedností v oblasti práce s počítačem tak, aby mladí lidé uvedené cílové skupiny prostřednictvím práce s PC a získáváním informací z internetu byli dále motivováni pro dokončení započatého vzdělávání nebo pro další vzdělávání
Podpora jazykového vzdělávání	Projekt KVICu	Cílem projektu bude zavedení nových prvků ve výuce cizích jazyků prostřednictvím vzdělávacích akcí určených učitelům cizích jazyků.
Národní plán výuky cizích jazyků	Aktivita vlády	Cílem Národního plánu výuky cizích jazyků je vytvořit odpovídající podmínky pro zvýšení jazykových znalostí a jazykových kompetencí obyvatel ČR v cizích jazycích. Aby občané dovedli porozumět a komunikovat i v cizích jazycích. K dosažení tohoto cíle bylo vytyčeno několik strategických linií: zajištění dostatečného počtu kvalifikovaných učitelů jazyků a jejich soustavné další vzdělávání, rozšíření a aplikace moderních výukových metod, zpracování kvalitních výukových materiálů, široké využití informačních a komunikačních technologií, umožnění učení se jazykům i znevýhodněným skupinám obyvatel ČR, zajištění dostatečných finančních zdrojů a spolupráce zainteresovaných resortů.

Cíl 3 Vytváření krajského systému zajišťování kvality vzdělávání

Název projektu	Druh projektu	Obsah projektu
KVALITA I	Systémový projekt MŠMT OP RLZ	Vytvoření systému externího monitorování a hodnocení včetně zřízení Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání (včetně informační a poradenské činnosti).
KVALITA II	Systémový projekt MŠMT OP RLZ	Vytvoření systému autoevaluační (včetně národních šetření a informační a poradenské činnosti). Funkční autoevaluační systém bude zároveň posilovat motivaci veřejnosti k celoživotnímu učení, pomáhat při racionálním rozhodování při volbě vzdělávání a zvyšovat kvalitu práce škol, pomáhat utvářet funkční krajské záměry v oblasti školství, jakož i národní politiku školství.
Maturita nanečisto	Rozvojový program MŠMT	Hlavním cílem programu je nabídnout školám významný autoevaluační nástroj, umožnit žákům pracovat s testovými materiály a poskytnout učitelům a žákům základní výsledky. Současně jde o podporu škol v přípravě na změny, které vzniknou v souvislosti se zavedením reformované maturitní zkoušky ve školním roce 2007/2008.
KVALITA	Rozvojový program MSK	Rozvojový program je zaměřen na testování znalostí a dovedností žáků základních a středních škol s využitím standardizovaných srovnávacích testů.
Podpora efektivity vzdělávání v MSK	Projekt OU OP RLZ	Cílem projektu je podpora zvyšování efektivity vzdělávání v kraji prostřednictvím podpory zabezpečování kvality vzdělávání. Dílčími cíli projektu jsou podpora využívání různých forem interního a externího hodnocení škol v kraji, zajištění efektivního využívání výstupů z hodnocení k rozvoji žáků a škol. Projekt byl vytvořen systémově tak, aby pomohl ředitelům škol, učitelům a dalším pedagogickým pracovníkům zajišťovat provádění vlastního hodnocení škol, a tím zlepšovat jejich kvalitu a plánovat jejich rozvoj. Místem a prostředkem realizace projektu bude Metodické a evaluační centrum při Ostravské univerzitě.

Cíl 4 Vytváření podmínek pro vyrovnávání nerovnosti v přístupu ke vzdělávání

Název projektu	Druh projektu	Obsah projektu
Otevřená cesta	Národní projekt MŠMT OP RLZ	Zlepšení podmínek pro vzdělávání žáků ze sociálním znevýhodněním včetně souvisejícího poradenství v hlavním vzdělávacím proudu na základních školách . V rámci tohoto projektu budou vytvářena v jednotlivých zúčastněných krajích střediska integrace minorit (SIM). Součástí projektu bude vytvoření metodických materiálů, publikační činnost a konference o průběhu činnosti SIM.
Podpora integrace romské komunity	Program MŠMT	Projekty jsou zaměřeny především na umělecké, kulturně vzdělávací a výchovné aktivity a podporu základních škol, které realizují pilotní ověřování programu „Škola s celodenním programem“, jehož cílem je zvýšit úspěšnost žáků a tím jim umožnit získat potřebné kompetence a motivaci k dalšímu vzdělávání a přípravě povolání, zvýšit informovanost rodičů žáků škol, zlepšit spolupráci rodiny-školy-žáků, snížit absenci školní docházky . Program je vyhlašován každoročně. Žadat mohou právnické osoby (včetně základních škol; s výjimkou nadací a nadačních fondů), které prokazatelně vykonávají činnost ve prospěch příslušníků romské komunity nejméně jeden rok.
Péče o žáky se zdravotním postižením	Rozvojový program MSK	Záměrem finanční podpory z rozpočtu kraje je zejména zabezpečení podmínek pro integraci imobilních a tělesně postižených dětí a žáků do škol a školských zařízení , umožnění jejich plnohodnotného začlenění do výchovně-vzdělávacího procesu. Dále bude program zajišťovat prostředky na odpovídající zabezpečení školských poradenských zařízení výpočetní technikou a diagnostickými nástroji, v případě speciálně pedagogických center rovněž kompenzačními pomůckami, které jsou pak zapůjčovány školám, jež integrují děti a žáky se zdravotním postižením. Program rovněž počítá s potřebným vybavením rehabilitačních tříd. Součástí programu je také vznik metodických center dle jednotlivých typů zdravotního postižení, která budou poskytovat metodickou podporu pedagogickým pracovníkům vyučujícím žáky se zdravotním postižením.
Zlepšení podmínek pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami	Grantové schéma MŠMT OP RLZ	Činnosti realizované v tomto projektu by měly vést ke zlepšování podmínek a zvyšování příležitostí ke vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (žáků se zdravotním postižením, žáků zdravotně znevýhodněných nebo žáků sociálně znevýhodněných) a jejich přechodu do světa práce. Mělo by dojít k posílení odborných kompetencí pedagogických pracovníků působících v oblasti vzdělávání zdravotně a sociálně znevýhodněných žáků.
TERNE ČHAVE (Mladí lidé)	Rozvojový program MSK OP RLZ	Cílem projektu, který budou zabezpečovat nestátní neziskové organizace, je vybudování základu funkční sítě poskytovatelů specifických sociálních služeb poskytovaných především mladým lidem ve věku 14 - 28 let pocházejícím z romské etnické skupiny přímo ohrožených sociálním vyloučením a vyškolit 6 realizačních týmů, které budou působit ve vybraných lokalitách MSK a poskytovat sociální služby a metody sociální práce zaměřené na rozvoj funkční gramotnosti těchto mladých lidí.
Podpora romských žáků středních škol	projekt MŠMT	Finanční prostředky tohoto programu jsou určeny školám na podporu studia těch romských žáků, jež jsou občany ČR a jejichž rodinám způsobují náklady spojené se středoškolským studiem značné potíže . Prostředky jsou určeny na částečnou nebo úplnou úhradu nákladů žáků na školné, stravné, ubytování, cestovné, školní potřeby a učebnice, ochranné pomůcky. Program je vyhlašován každoročně.
Program podpory aktivit příslušníků národnostních menšin žijících na území Moravskoslezského kraje	Rozvojový program MSK	Hlavním cílem je finanční podpora projektů, které realizují organizace vykonávající činnost ve prospěch národnostních menšin v oblastech uměleckých, kulturně vzdělávacích a výchovných.
Život a učení v pohraničních regionech	KVIC partnerem projektu Program Comenius 2.1	Projekt je určen pro učitele II.stupně ZŠ a víceletých gymnázií a pedagogické pracovníky mimoškolských organizací a institucí pro další vzdělávání. Cílem je vypracování dokumentace ke vzdělávání učitelů spolu s učebními materiály pro aktivní a autonomní učení žáků v mimoškolských organizacích , které umožní vzdělávání žáků i učitelů na obou stranách hranice.

Cíl 5 Vytváření krajského systému poradenství pro děti a mládež

Název projektu	Druh projektu	Obsah projektu
VIP KARIÉRA	Systémový projekt MŠMT OP RLZ	Poradenské služby významně ovlivňují individuální vývoj a vzdělávání žáků i činnost škol. Vhodně koncipovaný a dobře fungující systém poskytování poradenských služeb je efektivním nástrojem podpory vzdělávání a integrace žáků se zdravotním postižením, prevence sociálně patologických jevů a nezaměstnanosti absolventů škol. Významný podíl rozšiřování služeb kariérového a pedagogicko-psychologického poradenství pro žáky ZŠ a SŠ, jejich rodiče a učitele. Informace pro kariérové poradenství budou soustředěny do komplexního informačního systému, propojeného s audiovizuální podporou kariérového poradenství.
ČLOVĚK	Projekt KVIC OP RLZ	Cílem je podpora vnitřní proměny zařízení pro ústavní a ochrannou výchovu v kraji se zaměřením na rozvoj klíčových kompetencí pedagogických pracovníků a jejich dalšího vzdělávání. Každý vychovatel by měl na základě takto zvládnutých dovedností umět lépe pracovat a lépe zvládat postupy při výchově a vzdělávání dětí a mládeže. Jde zejména o aktivní nácvik dovedností efektivně se orientovat v mezilidských vztazích včetně zvládání stresů, konfliktů a dalších náročných situací. Konkrétní metody budou zaměřeny na komunikaci, sebepoznání a poznání druhých a posilování schopností směřujících k maximální seberealizaci a pracovní výkonnosti.
Školní poradenská pracoviště	Rozvojový program MSK	Záměrem Moravskoslezského kraje je navázat na část systémového projektu VIP Kariéra, který bude realizován v letech 2005 - 2008, do něhož se s cílem zřízení školního poradenského pracoviště zapojilo osm příspěvkových organizací kraje. V roce 2007 bude zpracován a v roce 2008 realizován rozvojový program kraje s názvem Školní poradenská pracoviště v MSK, který předpokládá vznik dalších osmi školních poradenských pracovišť při školách zřizovaných Moravskoslezským krajem. Cílem programu je vytvoření komplexního systému poradenské podpory vzdělávání a kariérového rozhodování žáků základních a středních škol a škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, a to na úrovni školy. Tato podpora se bude vztahovat na projektování a případné korekce vzdělávací a profesní dráhy, na integraci žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a na prevenci školní neúspěšnosti a předčasných odchodů žáků ze vzdělávání a preventivní péči v oblasti sociálně patologických jevů. Pozitivně ovlivní orientaci a uplatnění budoucích absolventů škol na trhu práce. V rámci programu bude zajištěn plat pedagogického pracovníka-psychologa nebo speciálního pedagoga, materiální a technické vybavení jeho pracoviště a vzdělávání.
Pokračování projektu RISA	Rozvojový program MSK	Cílem programu je zabezpečení a udržování výstupu projektu RISA v Moravskoslezském kraji ve funkčním stavu a jeho další rozvíjení zahrnující především shromažďování, zpracování a analyzování informací vztahujících se k vývoji nabídky vzdělávání ze strany škol a dalších vzdělávacích zařízení, dále pokračování v seznamování cílových skupin, především pak škol, studentů a výchovných poradců se systémem RISA a zejména s jeho využitelností, propagace RISA; aktivity by měly směřovat k prohloubení zájmu cílových skupin o systém RISA a o využívání získaných informací.
Systém dalšího vzdělávání učitelů základních škol v oblasti sociální práce	Projekt OU Phare 2003	Cílem projektu je zajištění základních podmínek pro prevenci negativních jevů v běžných podmínkách školních tříd základních škol. Projekt by měl pomoci ke zlepšení vztahů, klimatu ve třídě a škole, zmírnit výskyt některých sociálně patologických jevů a omezit předčasné ukončení školní docházky některých žáků. Projekt je určen pro učitele 2. stupně základních škol, management škol, preventivní i ostatní zájemce z řad pedagogů.
Péče o žáky se zdravotním postižením	Rozvojový program MSK	Viz cíl Vytváření podmínek pro vyrovnávání nerovností v přístupu ke vzdělávání
Podpora vzniku informačních systémů v oblastech vzdělávání, sportu, mezinárodní spolupráce a volného času	Rozvojový program MSK	Podpora stávajících a vytvoření nových Informačních center v oblastech vzdělávání, sportu, mezinárodní spolupráce a aktivit ve volném čase dětí a mládeže, která se stanou kompatibilní s celostátním informačním systémem. Cílem projektu je poskytování katalogizovaných informací pro mládež dle standardů Institutu dětí a mládeže , volně dostupný internet a interaktivní vzdělávací software pro děti do 15 let zdarma, pořádání besed a seminářů na téma: Eurodesk, Evropská dobrovolná služba, Evropská unie a mládež apod., profesní diagnostika COMDI, zahraniční stáže dále pak poradenství a odborná pomoc zájemcům o získání informací a o poradenství v oblasti „Děti a mládež“.

Cíl 6 Systematická podpora počátečního i dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků

Název projektu	Druh projektu	Obsah projektu
ÚSPĚŠNÝ ŘEDITEL	Národní projekt MŠMT OP RLZ	Projekt usiluje o zajištění efektivního a kvalitního vzdělávání pedagogů skrze zvyšování a prohlubování odborné a pedagogické způsobilosti vedoucích pracovníků ve školství . Jeho hlavním cílem je vytvořit celonárodní tříúrovňový systém funkčního vzdělávání sloužícího k dalšímu rozvoji kompetencí vedoucích pracovníků škol a školských zařízení.
Návrh a realizace modulového systému dalšího vzdělávání učitelů v MSK	Projekt OU OP RLZ	V rámci projektu bude podporováno vzdělávání učitelů všech základních a středních škol v MSK. Důraz bude kladen na udržení vzdělaných lidí (aprobovaných v učitelstředských oborech) v regionu a rozvíjení jejich vzdělávání směrem k potřebám rozvíjející se společnosti , k navázání spolupráce se školami a školskými zařízeními v dalších státech EU.
Rozvoj dalšího vzdělávání učitelů a ostatních pracovníků ve školství	Grantové schéma MŠMT OP RLZ	Cílem programu je zvyšování, rozšiřování a prohlubování odborné a pedagogické způsobilosti pedagogických pracovníků ve školství pro poskytování dalšího vzdělávání . Pedagogové by měli být připravováni na problematiku vzdělávání národnostních menšin, žáků se zdravotním postižením, žáků zdravotně nebo sociálně znevýhodněných.

Cíl 7 Rozvoj dalšího vzdělávání ve školách dle poptávky v kraji

Název projektu	Druh projektu	Obsah projektu
Národní soustava kvalifikací	Systémový projekt MŠMT OP RLZ	Projekt bude řešit tvorbu systémového základu národní soustavy kvalifikací a vytvoří nástroje pro podporu využívání výstupů tohoto projektu v praxi. Zároveň se vytvoří informační systém národní soustavy kvalifikací, který ji a její prvky pro vybrané obory vzdělání bude prezentovat na internetu a bude dostupný všem aktérům celoživotního vzdělávání.
UNIV	Systémový projekt MŠMT OP RLZ	Cílem projektu je vytvoření systému uznávání výsledků neformálního vzdělávání a informálního učení a jeho pilotní ověření a implementace do školské praxe. Je tedy nezbytné vytvoření funkčních sítí středních a vyšších odborných škol, které budou připraveny na implementaci UNIV a současně budou poskytovat různě zaměřené další vzdělávání. V různých fázích projektu budou zapojeni sociální partneři, a to do tvorby evaluačních standardů, mapování aktuálních potřeb trhu práce, tvorby profesních profilů a evaluace vzdělávací nabídky.
Rozvoj kapacit dalšího profesního vzdělávání	Grantové schéma MSK OP RLZ	Cílem grantového schématu je fungující systém dalšího profesního vzdělávání odpovídající potřebám společnosti. Grantové schéma je zaměřeno na rozvoj a zlepšení současné nabídky dalšího profesního vzdělávání, dále na vzdělávání lektorů, konzultantů, učitelů, metodických a řídicích pracovníků působících v oblasti dalšího profesního vzdělávání .
Podpora rozvoje komunitních škol	Krajský projekt SROP	Projekt kraje umožní otevřít a zpřístupnit školy okolní komunitě a proměnit je v centrum vzdělávacího, kulturního a společenského života a umožní ve středních školách v kraji vybudovat základ sítě komunitních škol, a tím napomoci občanské vybavenosti v oblasti celoživotního vzdělávání.
Rozvoj a zkvalitňování odborného vzdělávání na středních a vyšších odborných školách Moravskoslezského kraje s důrazem na odbornou praxi	Krajský projekt OP RLZ	Projekt Moravskoslezského kraje byl připraven s cílem přispívat k odborné přípravě žáků a rozvoji klíčových dovedností učitelů v odborném vzdělávání . Tento projekt byl vybrán k financování v rámci první výzvy Opatření 3.1 Zkvalitňování vzdělávání ve školách a školských zařízeních a rozvoj podpůrných systémů vzdělávání. Partnerem projektu jsou střední odborné školy, střední odborná učiliště a vyšší odborná škola Moravskoslezského kraje se zaměřením na obory skupiny Gastronomie, hotelnictví a turismus s cílem připravovat ŠVP v návaznosti na potřeby trhu práce. V roli sociálního partnera v projektu vystupuje Sdružení podnikatelů v pohostinství, stravovacích a ubytovacích službách ČR a MSK UNIHOST, který bude v projektu zapojen do tvorby a hodnocení vzdělávacích programů.
Tvá budoucnost	Projekt VOŠ a SŠ DAKOL EQUAL	Hlavním cílem projektu je vytvoření komplexního modulového systému, který bude mladým lidem s nízkou kvalifikací pomáhat při získávání pracovního místa, dalšího vzdělávání či rekvalifikace . Projektové metody se soustředí na odstraňování bariér při vstupu na pracovní trh a do vzdělávacího procesu.

Název projektu	Druh projektu	Obsah projektu
Multifunkční učebna	Krajský projekt Finanční mechanismus EHP/Norsko	Projekt připravovaný Moravskoslezským krajem, jehož klíčovou aktivitou je vytvoření materiálně technické základny ve střední škole v podobě multifunkční posluchárny s rozsáhlým využitím, mimo běžnou výuku i pro celoživotní vzdělávání.
Modernizace technického a didaktického vybavení center dalšího profesního vzdělávání	Krajský projekt SROP	V rámci realizace projektu bude v období roku 2005 vybudována sít modernizovaných a kooperujících vzdělávacích center v šesti vybraných SOŠ a SOU v oblasti CNC obrábění a svařování , a tím bude rozšířena a zkvalitněna nabídka v rámci celoživotního učení.
Vzdělávání v tradičních oborech moderní cestou	Krajský projekt SROP	Cílem projektu je vybavit dílny SŠ stroji a dalšími zařízeními pro zlepšení učebních podmínek na těchto školách a zvýšit úroveň odborného vzdělávání tak, aby se jednotlivé školy vzájemně funkčně doplňovaly a aby účastníci kurzů dalšího vzdělávání a další studenti již během studia získali kompetence očekávané ze strany zaměstnavatelů.
Podpora rozvoje komunitních škol na ZŠ	Projekt OU SROP	Cílem projektu je rozšířit síť komunitních škol o základní školy.
Rozvoj dalšího vzdělávání na SŠ a VOŠ v MSK	Projekt Světa vzdělávání OP RLZ	Cílem projektu je rozvoj dalšího vzdělávání realizovaného na SŠ a VOŠ pro dospělé zájemce o vzdělávání, a to jednak zvýšením počtu poskytovatelů dalšího vzdělávání (a jejich zapojením do stávající sítě škol Světa vzdělávání), jednak rozšířením nabídky programů dalšího vzdělávání.
VIZE – vzdělávání, inovace a zaměstnatelnost v boji proti sociální exkluzi	Projekt Světa vzdělávání Phare 2003	Hlavním cílem projektu je rozvoj lidských zdrojů v kraji zvyšováním úrovně jejich zaměstnatelnosti, především u rizikových skupin na trhu práce . Projekt směřuje k rozvoji proaktivních opatření pro skupiny obyvatelstva ohrožené sociální exkluzí, které jsou na trhu práce dlouhodobě znevýhodněny - ženy po mateřské dovolené a absolventy škol. Je zaměřen na rozvoj vzdělávacích aktivit, které podpoří vyšší zaměstnatelnost těchto znevýhodněných skupin obyvatel.
Centrum dalšího profesního vzdělávání	Projekt SSZ MPSV a NVF Phare 2003	Obecným cílem projektu je zajistit dostupnost dalšího profesního vzdělávání pro všechny dospělé občany vzhledem ke zvyšující se strukturální nezaměstnanosti . Specifickými cíli jsou: - vytvoření systému dalšího profesního vzdělávání ve dvou pilotních regionech Vysočina a Moravskoslezsko, - vybudování dvou center dalšího profesního vzdělávání (Jihlava, Havířov) coby nástroje MPSV a krajských samospráv pro implementaci Aktivní politiky nezaměstnanosti a politiky RLZ, - větší zapojení krajů a sociálních partnerů do realizace těchto politik.

PŘÍLOHA Č. 2 NÁVRH PLÁNU FINANCOVÁNÍ OPATŘENÍ K REALIZACI CÍLŮ DZ MSK 2006 - 2008

Cíle a opatření			Plánované zdroje v roce 2006 (v mil. Kč)			Plánované zdroje v roce 2007 (v mil. Kč)			Plánované zdroje v roce 2008 (v mil. Kč)		
			MSK	ESF	Jiné	MSK	ESF	Jiné	MSK	ESF	Jiné
Cíl 1	Intenzivní podpora kurikulární reformy		2,86	18,15	15,80	3,55	38,55	20,80	3,05	5,48	18,66
z toho	1.1	Vytváření podpůrných mechanismů k tvorbě školních vzdělávacích programů	1,66	4,20	5,50	1,80	12,60	5,50	1,80	3,00	5,50
	1.2	Podpora rozvoje odborného vzdělávání	0,50	11,70	8,00	1,25	23,70	13,00	1,25	2,00	13,00
	1.3	Rozvoj spolupráce škol se zaměstnavateli	0,70	2,25	2,30	0,50	2,25	2,30	0,00	0,48	0,16
Cíl 2	Podpora využívání ICT a zlepšování komunikace v cizích jazycích		4,52	0,00	11,95	9,60	0,00	24,00	9,60	0,00	24,00
z toho	2.1	Zajištění přístupu k ICT	3,02	0,00	3,00	6,00	0,00	15,00	6,00	0,00	15,00
	2.2	Podpora inovativních metod ve výuce s využitím ICT	0,00	0,00	4,95	0,00	0,00	5,00	0,00	0,00	5,00
	2.3	Zlepšení jazykových dovedností pedagogů a žáků	1,50	0,00	4,00	3,60	0,00	4,00	3,60	0,00	4,00
Cíl 3	Vytváření krajského systému zajišťování kvality vzdělávání		4,60	3,20	0,00	5,00	8,60	0,00	6,10	11,10	0,00
z toho	3.1	Podpora měření výsledků vzdělávání v základních a středních školách, reforma maturitní a závěrečné zkoušky	1,20	0,50	0,00	1,20	1,60	0,00	1,60	2,00	0,00
	3.2	Provádění hodnocení škol zřizovatelem, systematická podpora škol a jejich zřizovatelů při zajišťování kvality vzdělávání	2,90	2,20	0,00	2,80	3,80	0,00	3,50	5,90	0,00
	3.3	Systematická podpora provádění vlastního hodnocení základních a středních škol	0,50	0,50	0,00	1,00	3,20	0,00	1,00	3,20	0,00

Cíle a opatření			Plánované zdroje v roce 2006 (v mil. Kč)			Plánované zdroje v roce 2007 (v mil. Kč)			Plánované zdroje v roce 2008 (v mil. Kč)		
			MSK	ESF	Jiné	MSK	ESF	Jiné	MSK	ESF	Jiné
Cíl 4	Vytváření podmínek pro vyrovnávání nerovností v přístupu ke vzdělávání		2,90	2,70	0,11	3,20	2,50	0,20	3,20	0,50	0,15
z toho	4.1	Podpora integrace dětí a žáků se specifickými vzdělávacími potřebami	2,80	2,70	0,00	3,00	2,50	0,00	3,00	0,50	0,00
	4.2	Podpora národnostního školství	0,10	0,00	0,11	0,20	0,00	0,20	0,20	0,00	0,15
Cíl 5	Vytváření krajského systému poradenství pro děti a mládež		4,20	2,50	10,70	10,90	17,50	15,70	10,40	17,50	22,70
z toho	5.1	Rozvoj diagnostických a pedagogicko-psychologických služeb včetně výchovného poradenství ve školách	0,00	2,50	7,00	5,00	12,50	14,00	4,50	12,50	21,00
	5.2	Rozvoj informačního systému RISA a podpora kariérového poradenství	0,50	0,00	0,00	1,00	5,00	0,00	1,00	5,00	0,00
	5.3	Systematická podpora prevence sociálně patologických jevů dětí a mládeže	3,70	0,00	3,70	4,90	0,00	1,70	4,90	0,00	1,70
Cíl 6	Systematická podpora počátečního i dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků		0,00	42,25	0,00	0,00	42,25	0,00	0,00	40,00	0,00
z toho	6.1	Vytváření strukturované nabídky DVPP v kraji dle oblastí profesního standardu pedagogického pracovníka	0,00	30,00	0,00	0,00	30,00	0,00	0,00	30,00	0,00
	6.2	Vznik nových studijních programů VŠ v kraji pro počáteční a další vzdělávání učitelů dle potřeb škol v kraji	0,00	12,25	0,00	0,00	12,25	0,00	0,00	10,00	0,00

Cíle a opatření		Plánované zdroje v roce 2006 (v mil. Kč)			Plánované zdroje v roce 2007 (v mil. Kč)			Plánované zdroje v roce 2008 (v mil. Kč)		
		MSK	ESF	Jiné	MSK	ESF	Jiné	MSK	ESF	Jiné
Cíl 7	Rozvoj dalšího vzdělávání ve školách dle poptávky v kraji	13,10	33,90	108,80	11,00	68,10	92,50	15,80	32,30	130,00
z toho	7.1 Rozšíření vzdělávací nabídky pro další vzdělávání tvorbou vzdělávacích modulů	8,1	33,90	65,40	4,80	68,10	42,50	9,60	32,30	80,00
	7.2 Rozvoj spolupráce škol se zaměstnavateli při přípravě a realizaci kurzů dalšího vzdělávání	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	7.3 Podpora rozvoje komunitních škol	5,00	0,00	43,40	6,20	0,00	50,00	6,20	0,00	50,00
Cíle 1 – 7 Celkem		32,18	102,70	147,40	43,25	177,50*	153,20*	48,15	106,90*	195,50*

Poznámka: * částky budou upřesněny dle dalšího programovacího období.

- V kolonce „jiné“ jsou zahrnuty částky ze státního rozpočtu, EFRR, Socrates, Leonardo, Finanční mechanismus EHP Norsko atp.

PŘÍLOHA Č. 3 PROJEKCE POČTU DĚTÍ, ŽÁKŮ A STUDENTŮ V JEDNOTLIVÝCH DRUŽÍCH ŠKOL

Demografický vývoj věkových skupin

Věk	2001/2002	2002/2003	2003/2004	2004/2005	2005/2006	2006/2007	2007/2008	2008/2009	2009/2010
							odhad vývoje		
3 - 5	35 268	34 213	33 558	33 498	33 669	33 886	33 973	34 101	34 376
6 - 14	143 635	138 340	132 338	126 740	120 478	114 517	110 047	105 866	103 242
15 - 18	69 744	69 398	69 791	69 222	69 086	68 902	67 000	65 605	62 001
19 - 21	52 555	52 584	52 426	52 111	52 177	52 060	52 210	51 562	51 868

Počet dětí a žáků denní formy vzdělávání

Druh školy	2001/2002	2002/2003	2003/2004	2004/2005	2005/2006	2006/2007	2007/2008	2008/2009	2009/2010
							odhad vývoje		
MŠ	34 941	35 079	34 664	34 370	33 954	34 225	34 313	34 442	34 720
ZŠ	140 776	135 925	130 593	124 904	118 046	112 456	108 176	104 172	101 384
SŠ	65 564	66 323	67 424	68 247	68 609	68 173	65 700	64 333	60 801
VOŠ	2 068	2 095	2 171	2 089	1 902	1 978	2 036	2 062	2 023

Podíl dětí a žáků denní formy vzdělávání z příslušné věkové skupiny

Druh školy	2001/2002	2002/2003	2003/2004	2004/2005	2005/2006	2006/2007	2007/2008	2008/2009	2009/2010
	odhad vývoje								
MŠ	99,07 %	102,53 %	103,30 %	102,60 %	100,85 %	101,00 %	101,00 %	101,00 %	101,00 %
ZŠ	98,01 %	98,25 %	98,68 %	98,55 %	97,98 %	98,20 %	98,30 %	98,40 %	98,20 %
SŠ	94,01 %	95,57 %	96,61 %	98,59 %	99,31 %	98,94 %	98,06 %	98,06 %	98,06 %
VOŠ	3,93 %	3,98 %	4,14 %	4,01 %	3,65 %	3,80 %	3,90 %	4,00 %	3,90 %

Demografický vývoj příslušného věku

Věk	2001/2002	2002/2003	2003/2004	2004/2005	2005/2006	2006/2007	2007/2008	2008/2009	2009/2010
	odhad vývoje								
6	12 859	11 849	11 660	11 346	11 194	11 005	11 286	11 364	11 222
15	17 339	17 130	17 640	16 921	17 436	16 945	15 737	15 526	14 230
19	17 803	17 473	17 216	17 456	17 539	17 098	17 607	16 890	17 404

Vývoj počtu nově přijatých do 1. ročníku

Druh školy	2001/2002	2002/2003	2003/2004	2004/2005	2005/2006	2006/2007	2007/2008	2008/2009	2009/2010
	odhad vývoje								
ZŠ	13 098	12 568	12 139	11 636	11 616	11 445	11 737	11 819	11 671
SŠ - SM	10 723	11 047	11 266	11 562	11 168	11 240	10 872	10 662	10 032
SŠ - BM	7 196	6 923	6 840	6 541	6 248	6 213	5 894	5 788	5 168
SŠ celkem	17 919	17 970	18 106	18 103	17 416	17 453	16 766	16 450	15 200
VOŠ	878	967	910	779	976	1 071	1 123	1 181	1 233

Podíl dětí a žáků nově přijatých do 1. ročníku denní formy vzdělávání z příslušné jednotky věku

Druh školy	2001/2002	2002/2003	2003/2004	2004/2005	2005/2006	2006/2007	2007/2008	2008/2009	2009/2010
	odhad vývoje								
ZŠ	102 %	106 %	104 %	103 %	104 %	104 %	104 %	104 %	104 %
SŠ - SM	62 %	64 %	64 %	68 %	64 %	66 %	69 %	69 %	70 %
SŠ - BM	42 %	40 %	39 %	39 %	36 %	37 %	37 %	37 %	36 %
SŠ celkem	103 %	105 %	103 %	107 %	102 %	103 %	107 %	106 %	107 %
VOŠ	5 %	6 %	5 %	4 %	6 %	6 %	6 %	7 %	7 %

Moravskoslezský kraj
Krajský úřad
28. října 117
702 18 Ostrava

Tel.: 595 622 222
Fax: 595 622 126
E-mail: posta@kr-moravskoslezsky.cz
www.kr-moravskoslezsky.cz